ଯାତ୍ରାସବୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ

ଅନୁବାଦ:

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ଯାହାସବୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ

ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ

ଅନୁବାଦ:

ଚିତ୍ତରଂଜନ ଦାସ

ଏ ସମସ୍ତ ଅନୁବାଦ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଏଠାରେ କେବଳ ଏତିକି କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ଭଗୀରଥଙ୍କର ଆସ୍ପୃହା ଓ ତପସ୍ୟା ବଳରେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ମାଟିରେ ଯେମିତି ଘଟିଥିଲା ଗଙ୍ଗାବତରଣ, ଆପଣାର ଶ୍ରମ ଓ ସାଧନା ଦ୍ୱାରା ଚିତ୍ତରଂଜନ ସେମିତି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଆଣିଦେଇଥିଲେ ମା' ଓ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କ କୃତ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ସାହିତ୍ୟର ମହାପ୍ଲାବନ।

କେବଳ ଅନୁବାଦ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହେଁ ଚିତ୍ତରଂଜନଙ୍କର ଅବଶିଷ୍ଟ ଜୀବନ ମୁଖ୍ୟତଃ ଅତିବାହିତ ହୋଇଥିଲା ଅଧ୍ୟାପନା, ଆଲୋଚନା ଶ୍ରେଣୀ, ପାଠଚକ୍ର, ସମ୍ମିଳନୀ, ଅଧ୍ୟୟନ ତଥା ଶ୍ରମଶିବିର ଆଦି ମାଧ୍ୟମରେ ମା' ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷାଦର୍ଶନର ପ୍ରସାର ଏବଂ ପ୍ରୟୋଗ କ୍ଷେତ୍ରରେ। ୧୯୭୦ ରୁ ୨୦୧୦ - ଦୀର୍ଘ ଚାଳିଶ ବର୍ଷ ଧରି ତାଙ୍କର ସେ ନିରବଚ୍ଛିନ୍ନ ଓ ନିରଳସ ସାଧନା। ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଇତିହାସ।

ଏବଂ ଜୀବନର ଅନ୍ତିମ ଭାଗରେ - ଦେହାବସାନର ଅବ୍ୟବହିତ ପୂର୍ବରୁ - ସକଳ ଶାରୀରିକ ଅସୁସ୍ଥତା ଓ ଦୁର୍ବଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କର କେତୋଟି ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରବନ୍ଧ ତଥା ସୂତ୍ରମୂଳକ ଗଦ୍ୟରଚନା (The French Revolution, Napoleon, God: the Invisible King, Notes From the "Arya", Certitude, Thoughts and Glimpses, Aphorisms, Heraclitus, On Ideals, Our Ideal)ର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦରେ ସେ ନିଜକୁ ନିୟୋଜିତ କରିଥିଲେ। ତାହାର ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ନଅଟି ଲେଖାର ଅନୁବାଦ କାର୍ଯ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲା। ମାତ୍ର, ହାୟ, ଦଶମ ପ୍ରବନ୍ଧଟିର ପୂର୍ଣ୍ଣାନୁବାଦ ସଂପନ୍ନ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଏକ ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ ହେଲେ। ତା'ପରଠୁ ଲେଖନୀ ତାଙ୍କର ନିରବ ହୋଇଗଲା ଓ ଶେଷରେ ୨୦୧୧ ଜାନୁଆରୀ ୧୬ ତାରିଖରେ ସେ ଇହଲୀଳା ସମ୍ବରଣ କଲେ। ଅତଏବ ଏଠାରେ ସଂକଳିତ ଏହି ଅନୁବାଦ କେତୋଟି ହିଁ ତାଙ୍କ ଜୀବନର ସର୍ବଶେଷ ଆଲେଖ୍ୟ ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ଅସଂଖ୍ୟ ଅନୁରାଗୀ ଓ ଅନ୍ୟ ଶ୍ରଦ୍ଧାଳୁ ପାଠକମାନଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ।

ଆମର ସୌଭାଗ୍ୟ ଯେ 'ପଥିକ ପ୍ରକାଶନୀ' ର ବନ୍ଧୁ ଭାଗ୍ୟଧର ଭାଇଙ୍କ ଉଦ୍ୟମରେ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ଆଜି ଆଲୋକ ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୋଇଛି। ଏଥିନିମିତ୍ତ ଆମେ ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ବହୁତ ବହୁତ ଆନ୍ତରିକ ସାଧୁବାଦ ଜଣାଇବା।

ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ପାତ୍ରୀ
ଶ୍ରୀଅରବିନ୍ଦ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର
ଖଣ୍ଡଗିରି, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ସୂଚୀପତ୍ର

୧.	ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବ	୫
୨.	ନେପୋଲିଅନ୍	୧୪
୩.	ଏକ ପୁସ୍ତକର ସମୀକ୍ଷା	୨୨
୪.	କେତୋଟି ଟିପ୍ପଣୀ - 'ଆର୍ଯ୍ୟ' ପତ୍ରିକାରୁ	୩୦
୫.	ଯାହାସବୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ	୪୩
୬.	ବିଚାର ଏବଂ ବିଚାରର ଆଭାସ	୪୪
୭.	ସୂତ୍ର ବାକ୍ୟଚୟ	୫୦
୮.	ହେରାକ୍ଲିଟସ୍	୬୨
୯.	ଆଦର୍ଶଚୟ	୭୫
୧୦	ଆମର ଆଦର୍ଶ	୮୭

ଫରାସୀ ବିପ୍ଲବ

ଫରାସୀ ବିପ୍ଲବରୁ କ'ଣ ସବୁ ଫଳ ଫଳିଲା, ସେଇଟିରୁ ଆମେ ସେହି ବିପ୍ଲବର ମହାନତାକୁ ମାପିବାକୁ ମୋଟେ ମନ କରିବାନାହିଁ, ମାତ୍ର, ସେଇଟି ପଛରେ ଯେଉଁ ବିଚାରଟି ରହିଥିଲା ଏବଂ ତାହା ଯେଉଁପରି ଭାବରେ ଯେଉଁପରି ଘଟିଲା, ଆମେ ତାହାକୁ ହିଁ ପ୍ରକୃତରେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି ଜାଣିବା । ସେଇଟି ଦ୍ୱାରା ଘଟିଥିବା କ୍ରିୟାଶୀଳତା ମୁଖ୍ୟତଃ ଧ୍ୱଂସମୂଳକ ଥିଲା । ଏପରିକି ନେପୋଲିଅନ୍ ଆସି ଗଠନାତ୍ମକ ପ୍ରକାରେ ଯାହାକିଛି କଲେ, ସେଇଟିରେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ କିଛି ଅଧାପନ୍ତରିଆ ହୋଇ ରହି ଯାଇଥିଲା । ଫରାସୀ ବିପ୍ଲବ ବହୁତ କିଛିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରିଥିଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ଆଦୌ କିଛି ଲାଗି ମୂଳଦୁଆଟିଏ ପକାଇ ନ ଥିଲା । ବିଚାରଗୁଡ଼ିକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା ଏବଂ ଏକ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଯାଇ ପୃଥିବୀ ସେ ଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ଉତ୍ତମରୂପେ ବୁଝିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେଲା ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ପାରିଲା । ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ଯେ ପ୍ରଥମ କରି ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଲା, ସେକଥା ଆଦୌ ନୁହେଁ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମରେ ଥିଲା ଓ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମ ପୂର୍ବରୁ ବୌଦ୍ଧ ଧର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ଏବଂ, ୧୭୮୯ ଖୀଷ୍ଟାବ୍ଦରେ ସେମାନେ ପ୍ରଥମ କରି ଗୀର୍ଜା ଓ ଧର୍ମଶାସ୍ତ୍ର ଭିତରୁ ବାହାରକୁ ବାହାରି ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ସେଇଟି ଅନୁସାରେ ଶାସନ ତଥା ସମାଜକୁ ନୂଆ ଛାଞ୍ଚରେ ଗଠନ କରିବା ସକାଶେ ଇଛା କରିଥିଲେ । ସେହି ଉଦ୍ୟମଟି ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା, କିନ୍ତୁ ସେହି ବିଫଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ତାହା ଇଉରୋପର ଗଢ଼ଣଟାକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇ ପାରିଲା । ଏହିପରି ହେଲା, ତାହାର ଏକ ବଡ଼ କାରଣ ହେଉଛି ଯେ, ସେହି ବିଚାରଟି ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତି ରହିଥିଲା, ଉତ୍ସାହ ଓ ନିଷ୍ଠା ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲା । ଏବଂ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରେରଣା ସହିତ ସର୍ବଦା ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ଜ୍ଞାନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଅଭାବ ରହିଥିଲା ବୋଲି ବିପ୍ଲବ ସଫଳ ହୋଇ ପାରିଲାନାହିଁ । ବସ୍ତୁତଃ ଗୁଡ଼ାଏ କଳ୍ପନା ହିଁ ଭରି ରହିଥିଲା । ମୂଳରେ ରହିଥିବା ଧାରଣା ଗୁଡ଼ିକ ଜଣା ଥିଲା; ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରାଯିବ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଖାସ୍ ଧାରଣା ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରରେ ସେଗୁଡ଼ିକର କିପରି ରୂପାୟନ କରାଯିବ, ତାହାର କୌଣସି ଅଭିଜ୍ଞତା ନ ଥିଲା । ସେହି ସମୟଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଇଉରୋପୀୟ ସମାଜରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି କୌଣସି ଅବକାଶ ନଥିଲା; ବରଂ ନାନା ଦାସତା ଓ ଉତ୍ପୀଡ଼ନରେ ଭରି ରହିଥିଲା । ସେଥିରେ ସମାନତା ନଥିଲା, ଅସମାନତା ହିଁ

ରହିଥିଲା । ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ନଥିଲା, କେବଳ ସ୍ୱାର୍ଥ ମଧ୍ୟରେ ବିଜଡ଼ିତ ନାନା ପ୍ରବଳ ପ୍ରବୃତ୍ତି ଏବଂ ହିଂସା ମାନେ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥିଲେ । ସେହି ଈପ୍ସିତଟିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରୟୋଗ ନିମନ୍ତେ ପୃଥିବୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ତାହା ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇନାହିଁ । ତେଣୁ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଇଟି ମନୁଷ୍ୟ ଜାତିର ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ରହିଛି । ଏବଂ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେଇଟି ଠାରୁ ବହୁତ ଦୂରରେ ଆସି ରହିଛୁ । କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ସମୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି ଯେତେବେଳେ କି ଆପାତତଃ ସେଇଟି ନିମନ୍ତେ ଏକ ପ୍ରୟାସ ଅବଶ୍ୟ କରାଯାଇ ପାରିବ । ଏବଂ, ସେଥିପାଇଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆବଶ୍ୟକତାଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆମେ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା, ଭ୍ରାତୃତ୍ୱକୁ ସଂଗଠନ-ରୂପଟିଏ ପ୍ରଦାନ କରି ପାରିବା । କାରଣ, ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ସେହି ଭାବ ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସଟି ବ୍ୟତୀତ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ କୌଣସି ସ୍ୱାଧୀନତା ବା ସମାନତାକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ସେହି ବାସ୍ତବ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟି ବିଷୟରେ ଫ୍ରାନ୍‌ସର ଅଧିବାସୀମାନେ ଅଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସେମାନେ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଭୂମି ବୋଲି ମାନିଲେ । ଭ୍ରାତୃତ୍ୱକୁ ତା'ପରେ ଯାଇ ରହିଥିବା ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱର ଏକ ସତ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ତ୍ରିଭୁଜଟିକୁ ତା'ର ଶୀର୍ଷଟି ଉପରେ ଠିଆ କରି ରଖିଥିଲେ । କାରଣ, ସେମାନଙ୍କର କଳ୍ପନା ଭିତରେ ଗ୍ରୀସ୍ ଏବଂ ରୋମ ସର୍ବନିୟାମକ ହୋଇ ରହୁଥିଲା ଏବଂ ସେମାନେ ସ୍ୱାଧୀନତାର ତତ୍ତ୍ୱଟିକୁ ଆପଣାର ବୋଧରାଜ୍ୟଟି ମଧ୍ୟରେ ସବାବଡ଼ କରି ଦେଖୁଥିଲେ ଏବଂ କେବଳ ଏକ ଔପଚାରିକ ଭାବରେ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମୀ ଓ ଏସୀୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁଥିଲେ । ଆପଣାର ଜ୍ଞାନ ମୁତାବକ ସେମାନେ ନିଜର ନକ୍ସାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ରୂପ ଦେଇଥିଲେ; କିନ୍ତୁ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରିବାକୁ ହେଲେ ତ୍ରିଭୁଜଟାକୁ ଯେ ଓଲଟା କରିଦେବାକୁ ହେବ, ସେଥିରେ ସନ୍ଦେହର ଅବକାଶ ନାହିଁ ।

+

ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବରେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଯାହା ଘଟିଲା, ଆମେ ତାହାକୁ ଦେବୀ କାଳୀଙ୍କର ସେହି ପରାକ୍ରମପୂର୍ଣ୍ଣ ମରଣ ନୃତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣିବା ଯାହାକି ତାଙ୍କ କୃତ ଧ୍ୱଂସଗୁଡ଼ିକୁ ଭୟଙ୍କର ପ୍ରକାରେ ଆଖିବୁଜି ପାଦ ତଳେ ଦଳି ଦେବାରେ ଲାଗିଥିଲା । ପୃଥିବୀ ପ୍ରତି ଦୟା ପ୍ରକଟ କରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦୟ ଭାବରେ ଦଳି ମକଚି ଦେଇଥିଲା । ଆପଣାର ସହାୟିକା ରୂପେ ତାହା ରାକ୍ଷସୀକୁ ଡ଼ାକି ଆଣିଥିଲା ଏବଂ ସଂହାର କରିବାର ବିକଟ ମୁଦ୍ରାରେ କେଡ଼େ ଆନନ୍ଦରେ ନୃତ୍ୟ କରୁଥିଲା । ଏହି ବିଶ୍ୱମୟ ସତ୍ତାରୂପୀ ରୁଦ୍ରଙ୍କୁ ପାଦତଳେ ଦଳି ହିଁ ଦେଉଥିଲା । ଭୂତଟା ହିଁ ସେହି ରୁଦ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥାଏ । ସକଳ ଅପରାଧର କର୍ତ୍ତା ଓ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା ପଶୁଟାର ସଂଚାଳକ,- ସେହି ଆସୁରିକତାଟାର ପ୍ରତିନିଧି, - ପଶୁପତି । ପ୍ରମଥନାଥ । ରାକ୍ଷସୀ କହିଲେ ଏଠାରେ ସେହି

ଅହଂର ଆଦୌ କୌଣସି ଲଗାମ ନଥିବା ମନମୁଖୀ ଆତ୍ମବର୍ଦ୍ଧିମାଟାକୁ ବୁଝାଇବ, ଯାହାକି ତା'ର ଉତ୍ତମ ଓ ଅନୁତ୍ତମ ସକଳ ଇଚ୍ଛାକୁ ପରିତୃପ୍ତି ଦେବାଲାଗି ସଦାତତ୍ପର ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏକ ଅତିଭୟଙ୍କର ପ୍ରକୋପ ଦ୍ୱାରା ସକଳ ବିରୋଧକୁ ଚୂନା କରିଦିଏ । ସେହି ରାକ୍ଷସୀ ଓ ଧ୍ୱଂସଶକ୍ତି ହିଁ ଫ୍ରାନ୍‌ସ ଉପରକୁ ଆପଣାର କର୍କଶ ଚିତ୍କାରଟିକୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥିଲା । ସ୍ୱାଧୀନତା, ଐକ୍ୟ ଓ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ମନ୍ତ୍ରଟିକୁ ସେହି ନୃଶଂସ ଅଭିଯାନରେ ଆପଣାର ସାଧନ ରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲା । ସେହି ଅସୁରର ବିନାଶ ହେଉ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ବିବର୍ତ୍ତନ- ଯୋଜନାରେ ଯେଉଁମାନେ ବିରୋଧ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ବିଲୁପ୍ତି ଘଟୁ- ତାହାହିଁ ଅଭିପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ଏହିପରି ଭୟଙ୍କର ଶକ୍ତିକୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରି କାଳୀ ଆପଣାର ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି କରିଥିଲେ । ଆପଣାର କ୍ରୋଧ ଓ ପ୍ରବଳ କାମନାଟି ଦ୍ୱାରା ସେ ତାଙ୍କର ଦିବ୍ୟ ଜ୍ଞାନକୁ ଏକ ଆବରଣ ଦେଇ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖିଥିଲେ । ସୁରା ଭଳି ରକ୍ତର ପାନ କରିଥିଲେ; ସର୍ବବିଧ ପରମ୍ପରା ତଥା ପ୍ରଚଳିତ ସଂସ୍କାରକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ସେ ସମଗ୍ର ୟୁରୋପ ଉପରେ ନୃତ୍ୟ କରିଥିଲେ ଓ ତଦ୍ୱାରା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମହାଦେଶଟା ହିଁ ଯୁଦ୍ଧ ଦେହିର ଏକ ଚିତ୍କାର ଦ୍ୱାରା ନିନାଦିତ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ସଂହାରର ବିଭୀଷିକାକୁ ସର୍ବବ୍ୟାପ୍ତ କରିଦେଲା ଏବଂ ହୁଙ୍କାର ଓ ଅଟ୍ଟହାସ୍ୟ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷେତ୍ରଟାକୁ ପ୍ରକମ୍ପିତ କରିଦେଲା । ସେ ଯେ ମହାଦେବଙ୍କ ଉପରେ ଏପରି ଭାବରେ ନୃତ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଏ କଥାଟିକୁ ଜାଣିବାପରେ ଯାଇ ତାଙ୍କର ଚେତନା ଆସିଥିଲା । ଜାତୀୟତାର ତତ୍ତ୍ୱସ୍ୱରୂପ ସେହି ମହାଦେବଙ୍କ ଉପରେ । ତା'ପରେ ସେ ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କୁ ଜାଡ଼ି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲେ ଏବଂ ସ୍ଥିର ଭାବରେ ଜାତୀୟତାକୁ ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପ ଆଣି ଦେବାର ନିଜର କାର୍ଯ୍ୟଟି ଉପରେ ମନୋନିବେଶ କରିଥିଲେ । ବସ୍ତୁତଃ ଜାତୀୟତା ହେଉଛି ସେହି ବହିରାବରଣଟି, ଯାହା ମଧ୍ୟରେ କି ସେହି ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ ନାମକ ଗୁଣଟି ସୁରକ୍ଷିତ ଏବଂ ବୃହତ୍-ଆକାର ହୋଇ ହୁଏତ ସଂଗଠିତ କରି ଅଣାଯାଇ ପାରିବ ।

+

ବିପ୍ଳବଟିରେ ଅନେକ ବୃହତ୍‌ସାମର୍ଥ୍ୟଯୁକ୍ତ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ତାହାର ଶକ୍ତିମତ୍ତା, ପ୍ରବଳ ସକଳ ଉତ୍ସାହ, ପୃଥିବୀ ଉପରେ ତାହାର ଦାବୀ ତଥା ବିପୁଳ ପ୍ରେରଣାଟି ଦ୍ୱାରା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଚାରିଜଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ତାହା ବିଶେଷ ଅନୁକୂଳତା ଲାଭ କରିଥିଲା; ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ମିରାବୋ, ଦାନ୍ତଁ, ରୋବ୍‌ସିଅରେ ଏବଂ ନେପୋଲିଅନ୍ ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ । ମିରାବୋ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ରୋବ୍‌ସିଅରେ ସଂହାର କରିଥିଲେ, ଦାନ୍ତଁ ପ୍ରେରଣା ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ନେପୋଲିଅନ୍ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଦେଲେ । ପ୍ରଥମ

ତିନିଜଣଙ୍କରେ ସେହି ଖାସ୍ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ପାଇଁ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଥିଲେ, ଜନତା ଭିତରର ମନୁଷ୍ୟ ଥିଲେ, ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ କରି ବିଦାୟ ନେଲେ। ତାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷିପ୍ର ଗତିରେ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ, ଯଦି ସେମାନେ ରହିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନ ଥାନ୍ତା ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ଆଘାତର କାରଣ ହୋଇଥାନ୍ତେ। ତେଣୁ କାର୍ଯ୍ୟଟି ସରିଗଲା ପରେ ମନୁଷ୍ୟଟି ମଧ୍ୟ ଅପସରି ଯିବା ସର୍ବଦା ହିଁ ଉଚିତ୍ ଓ ଉତ୍ତମ ହୁଏ। ପରମା ଜନନୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଯେତିକି ଯାଏ ଲୋଡ଼ିଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ତାହାର ଅଧିକ ସମୟ ରହନ୍ତିନାହିଁ। ଯେଉଁମାନେ ଏହିପରି ଭାବରେ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରି ନିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ଭାଗ୍ୟବାନ ଏବଂ ସ୍ୱପ୍ରଜ୍ଞା ଦ୍ୱାରା ଚାଳିତ ହୋଇ ଗାରିବାଲ୍ଡିଙ୍କ ପରି ସେମାନେ ସେହି ପଥଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି। ମାତ୍ର, ଅପର ପକ୍ଷରେ, ନେପୋଲିଅନ୍, ଅଥବା ମାଜିନିଙ୍କ ପରି ଯେଉଁମାନେ ଆପଣା ଲାଗି ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଅବଧିଟାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ତଥାପି ରହିଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଭାଗ୍ୟଟି ଆଦୌ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସୁଖଯୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ।

+

ମିରାବୋ ପ୍ରତ୍ୟୁଷ କାଳର ଉଷାକାଳଟିରେ ନିୟାମକ ହୋଇ ରହିଥିଲେ। ସେହି ନୂତନ ଯୁଗଟିର ଉନ୍ମେଷକାଳଟିରେ। ଜନସମୂହର ସେହି ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ମନୋଭାବଯୁକ୍ତ ପ୍ରତିନିଧି, ନୀତିଚୟର କୌଣସି ନୀତି ନ ଥିବା ଜଣେ ଅଗ୍ରଣୀ, ସେହି ରାଜକୀୟ ଗଣତନ୍ତ୍ରୀ,- ଏପରି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ, ଯାହାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ଭିତରେ ବିଚାର ବହୁ ବିକ୍ଷୋଭ ସୃଷ୍ଟି କରୁଥିଲା, ବିବେକଟା ସାହସପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ଆଦୌ ଇତସ୍ତତଃ ହେଉନଥିଲା, ସତେଅବା ଆଖି ବୁଜି ରହିଥିଲା। ମିରାବୋ ଦୁଇଗୋଟି ଯୁଗ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ମିଳନସ୍ଥଳ ହୋଇ ରହିଥିଲେ। ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଅତୀତର ଦୃଢ଼ ବାସନାଚୟ ଭରପୂର ରହିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଅତୀତର ସେହି ଦରବାରୀ ସଂଯମଟି ମଧ୍ୟ ନଥିଲା। ପୁନଶ୍ଚ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ନେଇ ସେହି ଅସ୍ଥିରତା, ଉଦାତ୍ତ ପ୍ରତିଭା ଓ ସଦା-ଆକୁଳତା ଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଭବିଷ୍ୟ ସମ୍ପର୍କିତ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି କୌଣସି ସ୍ଥାୟୀ ନିବିଡ଼, ସଂପୃକ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ନ ଥିଲା ଜଣେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ପୁରୁଷଠାରେ ଏପରି ଏକ ସମ୍ମାନ ରହିଥାଏ, ଯାହାକି କେତେକ ଆଚରଣବିଧି ମଧ୍ୟରେ ଚେର ମାଡ଼ି ରହିଥିବାର ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ। ଏବଂ ତାହା ନିଜ ପରମ୍ପରା ଗୁଡ଼ିକର ପବିତ୍ରତାଟିକୁ ସମ୍ମାନ କରେ। ସେଇଟି ହେଉଛି ଜଣେ ରକ୍ଷଣଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିର ସମ୍ମାନବୋଧ। ଜଣେ ଗଣତନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ସମ୍ମାନ ରହିଥାଏ, ଯାହାର ଚେର କେତେକ ବିଚାର ମଧ୍ୟରେ ରହିଥାଏ; ସେହି ଗଣତନ୍ତ୍ରୀ ଆପଣାର ସେହି ନିଜ ନୀତିଗୁଡ଼ିକର ପବିତ୍ରତାଟିକୁ ସମ୍ମାନ କରୁଥାଏ। ତାହା ହେଉଛି ଜଣେ

ଉଦାରତାବାଦୀର ସମ୍ମାନବୋଧ । ମିରାବୋଙ୍କ ଠାରେ ସେହି ଦୁଇଟି ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ବି ନ ଥିଲା । ସିଏ ତ ଜଣେ ତୁଚ୍ଛା ଅହଂବାଦୀ ଥିଲେ, ଚିରନ୍ତନ କାଳର ସେହି ରାକ୍ଷସଟା ପରି ଥିଲେ । ନ୍ୟାୟ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା ସକାଶେ ଯେ ସେ ନ୍ୟାୟ ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତାକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥିଲେ, ସେକଥା ନୁହେଁ, ମିରୋବୋଙ୍କ ସକାଶେ ହିଁ ମିରାବୋ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ । ଯଦି ତାଙ୍କର ଜୀବନପଥଟି ଭାଗ୍ୟସମ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତା, ପୁରୁଣା ରାଜତନ୍ତ୍ରଟି ଯଦି ଯଥେଷ୍ଟ ଉଦାରତା ଦେଖାଇ ତାଙ୍କର ଉଚ୍ଚ ଆକାଙ୍କ୍ଷା ଏବଂ ବାସନାଗୁଡ଼ିକର ତୁଷ୍ଟି ବିଧାନ କରିଥାନ୍ତା, ତେବେ ୧୭୮୯ ଖ୍ରୀଷ୍ଟାବ୍ଦର ସେହି ଉଦ୍‌ବେଳନଟି ସମୟରେ ସେ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଅନ୍ୟ ଶିବିରଟିରେ ଯାଇ ରହିଥାନ୍ତେ । କିନ୍ତୁ ମିରାବୋଙ୍କର ହୃଦୟ ଏବଂ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଚୟ ସେହି ତୃପ୍ତିଟିକୁ ନପାଇବାରୁ ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବ ବିଜୟୀ ହେଲା । ତେଣୁ ନିୟମଟି ହେଉଛି ଯେ, ସ୍ୱୟଂ ଈଶ୍ୱର ମନୁଷ୍ୟକୁ ତଥା ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରନ୍ତି, ଏକ ଦିବ୍ୟ ସହିତ ସେ ଉତ୍ତମ ଏବଂ ମନ୍ଦ ଦୁଇ କଥାକୁ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହାର କରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାର ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଇଚ୍ଛାଗୁଡିକୁ ଫଳବତୀ କରନ୍ତି । ମନୁଷ୍ୟଟି ନ ଥିଲେ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଆସେ ଏବଂ ଚାଲିଯାଏ; ଓ ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଆସି ନ ଥିଲେ ମନୁଷ୍ୟର ଶକ୍ତି ଆଉ ମୋଟେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ । ଦୁଇଟିଯାକର ମିଳନ ହେଲେ ଜାତିମାନଙ୍କର ନିୟତି ବଦଳିଯାଏ ଏବଂ ଏବଂ ସଚରାଚରର ଗୋଚରକୁ ଏକ ଆକସ୍ମିକତା ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବା ଘଟଣା ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀର ସ୍ଥିତିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ।

+

କେତେ ସମୟରେ ହୁଏତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଯୁଗ ବା ଏକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅଭିପ୍ରାୟକୁ ଏକତ୍ର କରିଆଣେ ଏବଂ କେବଳ ତାହାରି ଉପସ୍ଥିତି ଦ୍ୱାରା ସେଇଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣକାମ କରି ଦେଇଥାଏ । ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବର ସଫଳତା ସକାଳେ ଦାନ୍ତଁଙ୍କର ରହିବା ଯେ କ'ଣ ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା, ତାହାର କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆଦୌ କହି ଦେଇ ହେବନାହିଁ । କେତୋଟି କାର୍ଯ୍ୟ ସେ ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ନିୟତି ଦ୍ୱାରା ଆଦୌ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇ ପାରିନଥାନ୍ତା, ସିଏ କେତେଗୋଟି କଥା କହିଥିଲେ ଯାହାକୁ କି ଆଉଜଣେ ମୋଟେ କହିନଥାନ୍ତା; ଏବଂ ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକ ଫରାସୀ ଦେଶକୁ ସଂକଳ୍ପ ତଥା ସାହସ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣଉଦ୍‌ବୋଧିତ କରି ପାରିଲା । ସେହି ଶବ୍ଦ ଓ ସେହି କର୍ମଗୁଡ଼ିକ ଯୁଗ ଯୁଗ ଯାବତ ପୃଥିବୀରେ ଧ୍ୱନିତ ହେଉଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ଏତେ ଜୀବନ୍ତ ଏବଂ ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବିନାଶହୀନ ଯେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କୌଣସି ପ୍ରଳୟକୁ ମଧ୍ୟ ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରିଥିଲା ପରି ଲାଗୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଶାଶ୍ୱତ କାଳ ଲାଗି

ଅବଶ୍ୟ ବଞ୍ଚି ରହିବେ ବୋଲି ଧାରଣା ଦେଇ ପାରୁଛନ୍ତି । ସେଗୁଡ଼ିକ ମନୁଷ୍ୟାତ୍ମାର ସର୍ବଶକ୍ତିମତ୍ତା ତଥା ଅବିନାଶିତା ଦ୍ୱାରା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ନିୟତିଟିର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରୁଛନ୍ତି । ଖୁବ୍ ଅନୁଭବ ହୋଇଯାଉଛି ଯେ, ଆହୁରି ଆସିନଥିବା ବହୁ ଯୁଗ ଲାଗି ଏବଂ ଅସୃଷ୍ଟ ବହୁ ପୃଥିବୀ ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଆବିର୍ଭୂତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ଯେଉଁ ଶକ୍ତିଟି ମଧ୍ୟରୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ଉତ୍ସାରିତ ହୋଇଥିଲେ, ତାହା ଖୁବ୍ କ୍ୱଚିତ୍ ହିଁ ଆପଣାକୁ ପ୍ରକଟ କରିଥାଏ ଏବଂ କେବଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଚ୍ଚତାଯୁକ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତମାନଙ୍କରେ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ଲାଭ କରିଥାଏ । ଦାତଁଙ୍କର ଶକ୍ତି ବସ୍ତୁତଃ ସୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, କର୍ମକୁଣ୍ଠ ରହିଥିଲା, ଗୁଡ଼ାଏ ବକ୍ତୃତା ଦେବାରେ ଆପଣାକୁ ବିକ୍ଷିପ୍ତ କରି ଦେଇଥିଲା, କେତେକ ଭାବପ୍ରକାଶରେ ଏବଂ ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ତୃପ୍ତି ଦେଉଥିଲା । ମାତ୍ର ଯେତେବେଳେ ସଚଳ ହେଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ତାହା ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରକମ୍ପନ ଆଣି ଦେଉଥିଲା ଏବଂ ମୂଳଭୂତ ଶକ୍ତିମତ୍ତାର ଏପରି ଏକ ପ୍ରକମ୍ପନର କାରଣ ହୋଇ ପାରୁଥିଲା, ଯାହାକି ଫରାସୀ ଜାତିର ଚେତନାରେ ଏକ ଦ୍ରୁତ ପ୍ଲାବନ ହିଁ ସୃଷ୍ଟି କରି ଦେଉଥିଲା । ତାଙ୍କର ଜୀବଦ୍ଦଶାରେ ସର୍ବବିଧ କ୍ରିୟାଶୀଳତାରେ କଥାରେ, ଅନୁଭବରେ ଏବଂ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଦାତଁ ଆପଣାର ଶକ୍ତିକୁ ଆପେ ବ୍ୟବହାର କରୁନଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ତାହା ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ଚିତ୍ତ ଯାଏ ସଂକ୍ରାମିତ ହୋଇ ଯାଉଥିଲା; ସେ ଯେଉଁ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ସ୍ୱୟଂ ବ୍ୟକ୍ତ କରୁନଥିଲେ, ତାହାକୁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ମନ ନିଜର କଥା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଉଥିଲା । ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ଅଧିକ ଭଲ ଭାବରେ କରନ୍ତେ, ଅନ୍ୟମାନେ କେବଳ ନିକୃଷ୍ଟ ଭାବରେ ହିଁ କରୁଥିଲେ । ଏବଂ ଦାତଁ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରୁଥିଲେ । ଅତ୍ୟନ୍ତ ମହାନୁଭବ ଏବଂ ଆଡ଼ମ୍ବରଯୁକ୍ତ, ଆପଣା ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ମହତ୍ତ୍ୱାକାଙ୍କ୍ଷା ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କରି ନିଜ ବଳ ମାତ୍ର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବ ବିଜୟ ଲାଭ କରୁ, ସେ ସେତିକିରେ ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ପତନ ଫଳରେ ଫ୍ରାନ୍ସ ଦେଶର ଆନ୍ଦୋଳନଟି ମଧ୍ୟରୁ ତାହାର ବିଜୟୀ ହୋଇଥିବାର ମହାତଙ୍କର ବଳଟି ମଧ୍ୟ ଅପସାରିତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ସେଥିରେ ରହିଥିବା ଧ୍ୱଂସ ସାଧନ କରିବାର ଏବଂ ବିଜୟୀ ହେବାର ପ୍ରବଳ ବାସନାଟି ଚାଲି ଯାଇଥିଲା । ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟ ଲାଗି ବାସନାଟି ବେଶ୍ ରହିଥିଲା, ମାତ୍ର ତା'ପରେ ଭଟକି ଗଲା ଓ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା । କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାର ସେହି ସର୍ବବିଧ ବନ୍ୟାପ୍ରବାହଟି ବଳବତ୍ତର ହୋଇ ରହିବା ନିମନ୍ତେ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଏକ ମନୁଷ୍ୟାତ୍ମାର ରହିବାର ସର୍ବଦା ଏକ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକତା ରହିଥାଏ, ସେହି ପରମ ବିଶ୍ୱବ୍ୟକ୍ତିସତ୍ତାର ଏକ ଶରୀରଧାରୀ କେନ୍ଦ୍ରର ଆବଶ୍ୟକତା ଥାଏ ଏବଂ ସେହିଠାରୁ ହିଁ ତାହା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରକୁ ଉଦ୍‌ଗତ ହୁଏ । ଦାତଁ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ବିନ୍ଦୁ ହୋଇ

ରହିଥିଲେ, ସେ ଏକ କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ ଭାବନା, ଅନୁଭବ ଓ ପ୍ରବଳାକାଙ୍‌କ୍ଷା ସେହି ମହାବେଗଟିକୁ ଏକ ସମତାବସ୍ଥା ଆଣି ଦେଇଥିଲା, ସେହି ଗର୍ଭବତୀ ଅରାଜକତାକୁ ଏକ ଦୃଢ଼ ସ୍ଥିତି ଯୋଗାଇ ଦେଲା । ତାଙ୍କରି ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ବିପ୍ଳବଟି ବ୍ୟକ୍ତିରୂପଟିଏ ଧାରଣ କଲା, ସେଇଟିର ହୃଦୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ରୋବ୍‌ପିଅରେ ତ କେବଳ ତାହାର ହାତଟିଏ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ । ଇଉରୋପଧର୍ମୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଇତିହାସ ସେଠାରେ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ଅନେକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥାଏ, କଥାକୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ବଳ ହିଁ ଦିଏ । ତାହା ଆତ୍ମାମାନଙ୍କର ମହତ୍ତ୍ୱଟିକୁ କେବେହେଲେ ବି ଉପଲବ୍ଧି କରିନାହିଁ । ତେଣୁ ତାହା ଦାଁତଁଙ୍କ ପରି ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ବୁଝି ପାରିବନାହିଁ । କେବଳ ଜଣେ ଦ୍ରଷ୍ଟାର ଆଖି ହିଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ସମଷ୍ଟି ଭିତରୁ ଚିହ୍ନି ନେଇ ପାରିବ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସେହି ବିରାଟ ସ୍ପନ୍ଦନଗୁଡ଼ିକୁ ବାରି ନେବ ।

+

ଆମେ ମନ କଲେ ମିରାବୁଙ୍କର ପ୍ରତିଭା ବିଷୟରେ କହିପାରିବା, ଦାଁତଁଙ୍କ ପ୍ରତିଭା ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କହିପାରିବା, କିନ୍ତୁ ନେପୋଲିନ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରତିଭା ବିଷୟରେ କହିଲେ ତାହା ଉପରଠାଉରିଆ ନିଶ୍ଚୟ ହେବ । ତଥା, ରୋବ୍‌ପିଅରେଙ୍କର ପ୍ରତିଭା ବିଷୟରେ ଆମେ କିଛିହେଲେ କହି ପାରିବାନାହିଁ । ରୋବ୍‌ପିଅରେ ପ୍ରତିଭା ଶୂନ୍ୟ ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ବୁଦ୍ଧି ତୀକ୍ଷ୍ଣଥିଲା ଏବଂ ସେ ବହୁତ ବିଷୟରେ ଖବର ରଖିଥିଲେ; ମାତ୍ର ତାହାର ପଶ୍ଚାତରେ କୌଣସି ପ୍ରେରଣା ନ ଥିଲା ଓ ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ କୌଣସି ପ୍ରଭାବ ପକାଉ ନଥିଲା । ତେବେ ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ କାରଣରୁ ସିଏ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିପୁଳ ଶକ୍ତିର ପରିଚୟ ଦେଲେ ଏବଂ ପ୍ରଭାବ ପକାଇ ପାରିଲେ । ସେଇଟି ହେଉଛି ସେହି ମନୁଷ୍ୟଟି ଭିତରେ ଥିବା ବିଶ୍ୱାସ, ତାଙ୍କର ସେହି ଗଭୀର ବିଶ୍ୱାସ । ସେ ବିପ୍ଳବଟିରେ ବି ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିଲେ, କେତେକ ବିଚାରରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ମୁଖପାତ୍ର ହିସାବରେ ତାଙ୍କ ନିଜ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲା, ସେଇଟିର ସଂଚାଳକ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ ରହିଥିଲା । ବିଚାରଟିର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କୁ ସଂହାର କରି ଶେଷ କରି ଦେବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କ ଅଭିଯାନଟି ଉପରେ ତାଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟ ଜନ୍ମଲାଭ କରି ଆସିଥିଲା । ଏବଂ, ସେ ଯାହାକିଛି ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରୁଥିଲେ, ତାହାକୁ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭାବରେ, ଅକୁଣ୍ଠ ହୋଇ ଅଜୟ ଭାବେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ, ଏକ ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସନିଷ୍ଠା ସହିତ ତାହାର ଅନୁଧାବନ ମଧ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ମିରାବୁ, ଦାଁତଁ ଏବଂ ନେପୋଲିଅନ୍, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ

ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ହତୋତ୍ସାହିତ ହୋଇ ପାରୁଥିଲେ, ସେମାନେ ପରାସ୍ତ ହେଲେଣି ବୋଲି ଖୁବ୍ ଜାଣି ପାରୁଥିଲେ, ପ୍ରତିକୂଳ ସମୟଟିଏ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ଏବଂ ଭାଗ୍ୟ ମନ୍ଦ ହେଲା ବୋଲି ବୁଝି ପାରୁଥିଲେ। ମାତ୍ର ରୋବ୍‌ସ୍‌ପିଅରେ ସେପରି ନ ଥିଲେ। ସିଏ ଖୁବ୍ ପଛଘୁଞ୍ଚା ଦେଇ ପାରୁଥିଲେ, ଭୟରେ ହୁଏତ ନିଜ ମୁଣ୍ଡଟିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖି ପାରୁଥିଲେ। କିନ୍ତୁ ପୁନର୍ବାର ବାହାରି ଆସି ଲମ୍ଫ ଦେଇ ପାରିବାକୁ ତାହା କରୁଥିଲେ, ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୁଯୋଗଟିରେ ଆପଣାକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାକୁ ତାହା କରୁଥିଲେ। ତାଙ୍କଠାରେ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଏକ ବୃହତ୍ ଶକ୍ତି ମହଜୁଦ୍ ରହିଥିଲା। କେବଳ ଏହିପରି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବେକଯୁକ୍ତ ଏବଂ ନୀତି ବଳିଷ୍ଠ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ହିଁ ନୃଶଂସ ହୋଇ ହତ୍ୟା କରି ପାରିବେ,- ଅକୁଣ୍ଠ, ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ଏବଂ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ। ସଂହାରକାରିଣୀ ଦେବୀ ଆପଣାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ସାଧନ ଲାଗି ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ନିମିତ୍ତରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ପାରିଥିଲେ। ଜଣେ ବିବେକଯୁକ୍ତ ଆଇନ୍‌ଜୀବୀ ଜଣେ ଅପରାଧୀ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଦେଇ ନ ପାରିଲେ ବରଂ ନିଜର ନୀତିକୁ ବିସର୍ଜନ ନକରି ବିଚାରପତି ହୋଇ ବସିବା ଲାଗି ନାସ୍ତି କରି ଦେଇଥିଲେ ତାଙ୍କର ତଥା ଯେକୌଣସି ଯୁଗର ସେହି ପ୍ରକାଣ୍ଡତମ ରାଜନୀତିକ ହତ୍ୟାକାରୀ ରୂପେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରିଲେ। ଆମେ ଯେପରି କହିଛୁ, ଯେତେବେଳେ ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବ ସଂହାରର ଅଭିଯାନରେ ଯେପରି ଗୋଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତିଚରିତ୍ର ରୂପେ ଦାଁତଙ୍କର ପରିଚୟରେ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ଆସିଥିଲା, ରୋବ୍‌ସ୍‌ପିଅରେ ସେତେବେଳେ ତାହାର ହାତ ହୋଇ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ। ମାତ୍ର ସିଏ ସେହି ସୀମାଟିକୁ ଆଦୌ ବୁଝିନଥିଲେ। ସିଏ ଅଧିକ ଆସ୍ପୃହା ସହିତ ବିଚାରମାନ ବି କରିଥିଲେ, ନକ୍ସାମାନ ତିଆରି କଲେ, ଶାସନ ମଧ୍ୟ କରିବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ। ସେ ନିତାନ୍ତ ଅଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପନ୍ନ କରି ପାରିବେ ବୋଲି ଆକାଙ୍‌କ୍ଷା ରଖିଥିଲେ। ଏଣିକି ଆତଙ୍କମାନେ ବନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତୁ ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ସ୍ଥାନରେ କରୁଣାକୁ ଅବକାଶ ଦିଆଯାଉ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ଦାଁତ ଦାବି କରିଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ବିପ୍ଳବଟି ଯେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ରକ୍ତପାତର କର୍ମଟାକୁ ବନ୍ଦ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ ଦେଉଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ସେ ଅବଶ୍ୟ ଶୁଣି ପାରିଥାନ୍ତେ। କିନ୍ତୁ ଦାଁତ ତ ସେତେବେଳେ ଆପଣାର ପୂରା ଅନ୍ଧ ବିଶ୍ୱାସଟା ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ଆହ୍ୱାନଟିକୁ ଶୁଣିବା ଲାଗି ମନ କଲେନାହିଁ। କାଳୀଙ୍କର ହାତଟିର ପ୍ରତିରୋଧ କରିବା ହେତୁ ଦାଁତ ସଂସାରରୁ ବିଦାୟ ନେଇଥିଲେ, ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ସେହି ଶକ୍ତିଶାଳୀ ମରଣୋତ୍ତର ଅନ୍ତର୍ବାଣୀର ବିଜୟ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ତାଙ୍କର ସେହି ଶେଷ ବିଚାରଟି ଦେଶକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥିଲା। ମହା ଆତଙ୍କଟା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା। ତାହାର ସ୍ଥାନରେ କରୁଣା ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆସିଥିଲା। ରୋବ୍‌ସ୍‌ପିଅରେଙ୍କ ନିମନ୍ତେ

ଇତିହାସରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସମ୍ମାନିତ ସ୍ଥାନଟିଏ ରହିଛି। ଚର୍ଚ୍ଚିତ ଚାରି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଭିତରେ ସିଏ ବିବେକ ଏବଂ ନୀତିର ମନୁଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିଲେ। ଏପରି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଯିଏକି ସିଏ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ବୋଲି ବୁଝୁଥିବାର ପଥରୁ କଦାପି ବିଚ୍ୟୁତ ହେଉନଥିଲେ।

+

ନେପୋଲିଅନ୍ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା କାର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଉପରକୁ ନେଇଗଲେ। ମିରାବୁ ଧ୍ୱଂସର ଲୀଳାଟାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବା ପରେ ସେ ପୁନର୍ବାର ରଚନା କରିବାର ପର୍ଯ୍ୟାୟଟି ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ, ପୁଣି ସଂଗଠିତ କରି ଆଣିବାର ସେହି ପର୍ବଟିକୁ ଆପଣାର ସେହି ଆତ୍ମବିରୋଧପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୈଳୀରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଥିଲେ। ସିଏ ଜଣେ ରାକ୍ଷସ ହିଁ ଥିଲେ, ଇତିହାସ ଭିତରର ସେହି ବୃହତ୍ତମ ଅହଂବାଦୀ ହିଁ ଥିଲେ। ସ୍ୱାଧୀନତାର ଶିବିରଟାରେ ପୂରା ଆପଣା ସ୍ୱେଚ୍ଛାଚାରିତା ଦ୍ୱାରା କେତେ କ'ଣ ସମ୍ଭବ କରି ଦେବେ ବୋଲି ବାହାରିଥିଲେ। ସମତାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ନିମନ୍ତେ ଜଣେ ସମ୍ରାଟର ଦର୍ପରେ ଆଗଭର ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ। ମହାନ୍ ନୀତିଗୁଡ଼ିକର ଜଣେ ନୀତିବିବର୍ଜିତ ସଂଗଠନକାରୀ ହୋଇ ବାହାରି ପଡ଼ିଥିଲେ। ଦାଁତଙ୍କ ପରି ସେ ମଧ୍ୟ କେତେ ସମୟ ଲାଗି ଆପଣାର ବିଚାରଭାବନା ଓ ଚରିତ୍ରର ବଳରେ ଘଟଣାମାନଙ୍କୁ ଆକାର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ। ଦାଁତଙ୍କର ଜୀବିତାବସ୍ଥାରେ ରାଜନୀତି କ୍ରମେ ଏକ ଯଥେଚ୍ଛାଚାରୀ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପରିଣତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିଲା, ଯୁଦ୍ଧଟା ମଧ୍ୟ ଦେଶପ୍ରେମ-ଭାବନା ରହିଥିବା ସୁରକ୍ଷାର ଏକ ବୀରତ୍ୱପ୍ରଦର୍ଶନରେ ପରିଣତ ହେଉଥିଲା। ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କ ସମୟଠାରୁ ସିଏ ହିଁ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକୁ ଆକାର ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ରାଜନୀତି ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ପ୍ରଥମରେ ଏକ ପୌରଧର୍ମୀ ଓ ତାପରେ ଏକ ସାମରିକ ଏକଛତ୍ରୀର ରାଜତ୍ୱରେ ପରିଣତ ହେଉଥିଲା। ଯୁଦ୍ଧଟା ମଧ୍ୟ ରିପବ୍ଲିକାନ୍ ବିଜୟ ହାସଲର ଗୋଟିଏ ସଂଗଠିତ ରୂପରେ ପରିଣତ ହେଉଥିଲା ରୋବ୍‌ପିଅରେଙ୍କ ପରି ସିଏ ମଧ୍ୟ ଧ୍ୱଂସର ଏକ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହସ୍ତ ହୋଇ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇ ଆସିଲେ ଓ ରୋବ୍‌ପିଅର୍‌ଙ୍କ ଠାରୁ ଭିନ ହୋଇ ସଂଗଠନର କ୍ରିୟାଶୀଳ ହାତ ହୋଇ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ। ତାଙ୍କ ଭିତରକୁ ଆସି କାଳୀ ଏକ ଆତ୍ମକେନ୍ଦ୍ରୀ, ପୂର୍ଣ୍ଣସମର୍ଥ ତଥା ସଂଗଠିତ ଭାବନା ଏବଂ କ୍ରିୟାର ରୂପ ଧାରଣ କଲେ, ତଥାପି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରବଳ, ବୃହତ୍, ହିଂସା ଦୃପ୍ତ ଧ୍ୱଂସଧର୍ମୀ ହେଲେ।

- ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂସ୍କରଣ, ୧୭ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା ୩୭୭-୩୮୨।

□

ନେପୋଲିଅନ୍

ଯାବତୀୟ ପ୍ରକାରର ସମୀକ୍ଷାକାର ନେପୋଲିଅନ୍ ନାମକ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଚରିତ୍ରଟିକୁ ନେଇ ମୂଲ୍ୟାୟନ କରିଛନ୍ତି ଓ ନିଜ ଭିତରେ ମତଭେଦ ହେତୁ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ କଳହ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ନିଜ ନିଜର ଖାସ୍ ସଂସ୍କାର, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧାରଣା ଏବଂ ରାଜନୀତିକ ମତଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ସେମାନେ କଳହରତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଅନୁସାରେ ସେହି ବିଖ୍ୟାତ କର୍ସିକାବାସୀଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଛନ୍ତି ଅଥବା ଘୃଣା କରିଛନ୍ତି, ପ୍ରଶଂସା କିମ୍ବା ନିନ୍ଦା ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କର ନିନ୍ଦା କରିବା ଅର୍ଥାତ୍ ଆଲ୍‌ପ୍ସ୍ ପର୍ବତର ଉଚ୍ଚତମ ଶୃଙ୍ଗର ସମାଲୋଚନା କରିବା ବା କାଞ୍ଚନ୍‌ଜଂଘା ପର୍ବତ ଆଡ଼କୁ କାଦୁଅ ଫିଙ୍ଗିବା । ତେଣୁ ନେପୋଲିଅନ୍ ନାମକ ସେହି ବାସ୍ତବ ଘଟଣାଟିକୁ ଆମେ ବୁଝିବା ଏବଂ ଜାଣିବା ସିନା, କିନ୍ତୁ ଆଦୌ ଦୋଷ ଦେବାନାହିଁ ବା ତାହାର ପ୍ରଶଂସା କରି ପକାଇବା ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ତାଙ୍କର ବିଶେଷତା ବିଷୟରେ ସଚେତନ ରହିଥିବା, କିନ୍ତୁ ଜଣେ ଜଣେ ନୀତିବାଦୀ ହିସାବରେ ନୁହେଁ, ଆମ ନିଜର ମାନସିକତାଟିକୁ କାମରେ ଲଗାଇ ଆମେ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିବା । ତାଙ୍କର ପ୍ରଶସ୍ତି ଗାନ କରୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ସମୀକ୍ଷକମାନେ ଏହି କଥାଟିକୁ ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଥିର ହୋଇ ଦେଖି ପାରିନାହାନ୍ତି ଯେ ଶ୍ରୀ ବୋନାପାର୍ଟ୍ ଆଦୌ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ନ ଥିଲେ, ସେ ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତି ହିଁ ଥିଲେ । ଆମେ କେବଳ ସେହି ଶକ୍ତିଟିକୁ ନେଇ ହିଁ ଯାହାକିଛି ବିଚାର କରିପାରିବା । ଏପରି କେତେ ବ୍ୟକ୍ତି ଥାଆନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟଭାବରେ ଜଣେ ଜଣେ ଅତିମାନବ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି; ସେମାନେ ବସ୍ତୁତଃ ଜଣେ ଜଣେ ବୃହତ୍ ଆତ୍ମାର ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । ସେମାନେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମନୁଷ୍ୟ-ଶରୀରକୁ ବହନ କରି ରହିଥାନ୍ତି, ଇଉରୋପ ସେମାନଙ୍କୁ ଅତିମାନବ ବୋଲି କହୁ ଆମେ କହୁ ବିଭୂତି । ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ପରମା ପ୍ରକୃତିର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରୂପାୟନ, ସେହି ଦିବ୍ୟ ଶକ୍ତିର ହିଁ ରୂପାୟନ, ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଖାସ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ପୂରଣ ଲାଗି ଏକ ଆତ୍ମାର ରୂପ ଧାରଣ କରିଥାନ୍ତି । ସେହି ରୂପାୟିତ ଆତ୍ମାଟିକୁ ଆମେ ପରମ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କର ହିଁ ଏକ ପ୍ରସର୍ଜନ ବୋଲି କହିବା, ଯାହାକି ନିଜ ଭିତରକୁ ମାନବୀୟ ବଳ ଏବଂ ଦୁର୍ବଳତାକୁ ବରଣ କରି ନେଇଥାଏ, କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ମୋଟେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହି ନଥାଏ । ସେମାନେ ନୈତିକତାର ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ସାଧାରଣତଃ କୌଣସି ବିବେକ ସହିତ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ରହି ନଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଆପଣା ପ୍ରକୃତିର ବୋଲକୁ ମାନି ସବୁକିଛି କରନ୍ତି ।

କାରଣ, ସେମାନେ ଆଦୌ ସେମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ଏପରି ମନୁଷ୍ୟ ନୁହନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି ପ୍ରାଣୀସ୍ତରରୁ ବିକାଶ ଲାଭ କରି ଉପରକୁ ଯାଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ଦିବ୍ୟ ସ୍ଥିତି ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି । ଆପଣା ନିମ୍ନତର ପ୍ରକୃତି ଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆଦୌ ସଂଗ୍ରାମ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଏପରି ଜଣେ ଜଣେ ସତ୍ତା ଯେଉଁମାନେ କି ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରି ସାରିଥାନ୍ତି ଏବଂ ନିଜ ବିଷୟରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଥାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ପବିତ୍ରତମମାନେ ମଧ୍ୟ ସାଧାରଣ ବିଧି ଏବଂ ଚଳଣିଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରକଟ କରନ୍ତି ଓ ଖୁବ୍ ସହଜ ଭାବରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଖେଦ ପ୍ରକଟ ନ କରି ହିଁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗନ୍ତି । ଏକାଧିକ ଅବସରରେ ଯୀଶୁଖ୍ରୀଷ୍ଟ ସେହିପରି କରିଥିଲେ : ମଦ୍ୟପାନ କରିଥିଲେ, ବିଶ୍ରାମଦିବସ ସାବାଥ୍‌ର ନିୟମକୁ ଭାଙ୍ଗିଥିଲେ । ସାଧାରଣ ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ଗଣିକାମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ମଧ୍ୟ ରଖିଥିଲେ । ବୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ସ୍ୱାମୀ, ଜଣେ ନାଗରିକ ଓ ଜଣେ ପିତା ହିସାବରେ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଲଂଘନ କରିଥିଲେ । ଶଙ୍କରାଚାର୍ଯ୍ୟ ତାହା କରିଥିଲେ ଯେତେବେଳେ ସେ ପବିତ୍ର ବିଧିଟିରୁ ଭାଙ୍ଗି ଚଳି ଆସିଥିବା ଆଚାରକୁ ଲଂଘନ କରି ଆପଣାର ମୃତା ଜନନୀଙ୍କର ସନ୍ତୋଷବିଧାନ କରିଥିଲେ । ଆମ ସାହିତ୍ୟରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଜଣେ ଜଣେ ଈଶ୍ୱର, ସିଦ୍ଧ ବା ଅସୁର ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି । ବାଲ୍ମିକୀ ରାବଣକୁ ଜଣେ ଦଶଶିର-ବିଶିଷ୍ଟ ରାକ୍ଷସ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ ସହଜରେ ଦେଖିହେବ ଯେ ସେହିଭଳି କରି ସେ କଳ୍ପନାଗୁଡ଼ିକର ରାଜ୍ୟରେ ହିଁ ବିଚରଣ କରିଛନ୍ତି । ସେହି ସୁଦୂର ଅନୁମାନ ଗୁଡ଼ିକର ରାଜ୍ୟରେ । କିନ୍ତୁ ବସ୍ତୁତଃ ମନୁଷ୍ୟ ସକାଶେ ରାବଣକୁ ଏକ ବିଭୂତି ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ, ଜଣେ ଅତିମାନବ ବୋଲି ବିଚାର କରାଯିବ; ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କ ସଦୃଶ ସମାନ ସୋପାନରେ ଗଣ୍ୟ କରାଯିବ ।

+

ରାକ୍ଷସ ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ସର୍ବୋଚ୍ଚ, ସ୍ତରର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ, ଯିଏକି ଜୀବନ କହିଲେ ତା' ନିଜ ଜୀବନର ଅବାଧ ଆତ୍ମ-ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଓ ଆତ୍ମପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଏକ କ୍ଷେତ୍ର ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାଏ । ଏହି ମାନବମାନଙ୍କର ଜଗତଟିରେ ସିଏ ବିଶେଷ ଭାବରେ ବିପ୍ଳବଗୁଡ଼ିକ ସମୟରେ ପ୍ରୟୋଜନରେ ଆସେ । ତେଣୁ ଏକ ଆବଶ୍ୟକ ଉପାଦାନ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ପ୍ରକାର ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ମନୁଷ୍ୟଟି ସାଧାରଣତଃ ଅତୀତର ଏକ ବସ୍ତୁ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଉପାଦାନଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମିଶ୍ରିତ ହୋଇ ତାହାର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଆବିର୍ଭାବ ଘଟେ । ମାତ୍ର ନେପୋଲିଅନ୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅବିମିଶ୍ରିତ ପ୍ରକାରେ ହିଁ ଗୋଟିଏ ରାକ୍ଷସ ଥିଲେ, ଆପଣାର ଶକ୍ତି

ତଥା ସଫଳତାପ୍ରାପ୍ତିରେ ବିରାଟ ହିଁ ଥିଲେ। କ୍ଷମତା ଲାଗି ଏକ ବୃହତ୍ ଲୁବ୍ଧତାକୁ ସାଙ୍ଗରେ ବହନ କରି ସିଏ ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥିଲେ। ସବୁକିଛିକୁ ଅକ୍ତିଆର କରିନେବାର ଗୋଟିଏ ଲୁବ୍ଧତା, ଠିକ୍ ରାବଣ ପରି। ଆପଣାର ଏକ ଅସାଧାରଣ କ୍ଷୁଧାକୁ ଶାନ୍ତ କରିବାଲାଗି ସେ ଏହି ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀକୁ ଗିଳି ପକାଇବାର ଚେଷ୍ଟା କଲେ। ସମ୍ମୁଖରେ ଯାହାକିଛିକୁ ଦେଖିଲେ, ତାହାକୁ ନିଜର ହିଁ ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଧରି ନେଇଥିଲେ,- ବନ୍ଧୁ ବିଚାର ଓ ଭାବନା, ପୁରୁଷ, ନାରୀ, ଖ୍ୟାତି ଓ ସମ୍ମାନ, ସୈନ୍ୟବାହିନୀ ତଥା ରାଜ୍ୟ ସବୁକିଛି। ଏବଂ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ତାଙ୍କର ଆଦୌ କୌଣସି ଅଧିକାର ରହିଛି କି ନାହିଁ, ସେ ବିଷୟରେ ଆଦୌ ଦଣ୍ଡକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମଥା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ବିଚାରି ନ ଥିଲେ। ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତିଟା ହିଁ ତାଙ୍କର ଅଧିକାର ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲା ଏବଂ ଦଖଲ କରିନେବା ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା। ଏହି ଯେଉଁ ମନୋଦୃଷ୍ଟିଟି, ଆମେ ସେଇଟିକୁ ଏହି କେତୋଟି ଶବ୍ଦଦ୍ୱାରା ହୁଏତ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ପାରିବା: ଏହି କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ କରିବା ଲାଗି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଅଧିକାର ନ ଥାଇପାରେ, କିନ୍ତୁ ମୋର ଅଛି। ମୁଁ ହେଉଛି ନେପୋଲିଅନ୍।

+

ଗୋଟିଏ ରାକ୍ଷସ ଆଉମାନଙ୍କର କୌଣସି ହିତ କରେନାହିଁ। ଆପଣାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବାକୁ ଯାଇ ସିଏ ଯଦି ଆଉମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସନ୍ତୋଷବିଧାନ କରିପାରିଲା ତେବେ ସିଏ ଖୁସି ହୁଏ। ମାତ୍ର ତା' ପଛରେ ତା' ନିଜର କୌଣସି ଅଭିପ୍ରାୟ ନ ଥାଏ। ନିଜର ସନ୍ତୋଷ ନିମନ୍ତେ ଯଦି ସେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦଳି ମକଚି, ଦେଇପାରିଲା, ତେବେ ମୋଟେ କୌଣସି ସଙ୍କୋଚ ନରଖି ତାହା କରିଥାଏ। ସିଏ ହେଉଛି ଆମ କଳ୍ପନାର ଜଣେ ବଳବାନ୍ ବ୍ୟକ୍ତି, ଗୋଟିଏ ସୁଦକ୍ଷ ଶାସକ, ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ଜଣେ ରାକ୍ଷସର କାମ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ, ମାତ୍ର କୌଣସି ପ୍ରେମ ନ ଥାଏ। ନେପୋଲିଅନ୍ ପ୍ରେମ କ'ଣ ବୋଲି ଜାଣିନଥିଲେ, କାହାକୁ ଅକ୍ତିଆର ମଧ୍ୟକୁ ଆଣି, ସମ୍ପତ୍ତି କରି ରଖିପାରିଲେ ଯେଉଁ ପ୍ରସନ୍ନତା-ଭାବ ଆସେ, ସିଏ ତାହାରି ଅଧିକାରୀ ଥିଲେ। ସେ ଯୋଶେଫାଇନ୍‌ଙ୍କୁ ଭଲ ପାଇଥିଲେ କାରଣ ଯୋଶେଫାଇନ୍ ତାଙ୍କର ପ୍ରକୃତିଟିର ସନ୍ତୋଷବିଧାନ କରି ପାରିଥିଲେ। ଫ୍ରାନ୍‌ସକୁ ଭଲ ପାଇଥିଲେ, କାରଣ ଫ୍ରାନ୍‌ସ ତାଙ୍କର ଅଧୀନରେ ରହିଥିଲା। ନିଜ ଜନନୀକୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ, କାରଣ ସିଏ ତାଙ୍କ ଜନନୀ ଥିଲେ ଓ ତାଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗୁଥିଲେ। ସୈନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିଲେ, କାରଣ ସେମାନେ ତାଙ୍କ ଗୌରବବୃଦ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲେ। କିନ୍ତୁ ସେହି ଭଲ ପାଇବା ସେମାନଙ୍କ ଲାଗି ରହିଥିବା ତାଙ୍କର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ କେବେହେଲେ ଅତିକ୍ରମ କରୁନଥିଲା। ତାହା ହେଉଛି କେବଳ ଏକ ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ଲାଭର ହିଁ ଏକ ମାଧ୍ୟମ ଏବଂ ସେଥିରେ ଆତ୍ମଦାନର କୌଣସି

ଉପାଦାନ ହିଁ ନ ଥିଲା । ଜଣେ ରାକ୍ଷସ ତାକୁ ବିରୋଧ କରୁଥିବା ସବୁକିଛିକୁ ହତ୍ୟାହିଁ କରେ ଏବଂ ସେହି ହତ୍ୟା କେତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବ୍ୟାପକ ହେଲା, ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଖିଆଲ ରଖେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ତାକୁ ସେଥିପାଇଁ ମୋଟେ ନୃଶଂସ ବୋଲି କୁହାଯିବନାହିଁ । ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କ ଠାରେ ରୋମ୍ ସମ୍ରାଟ୍ ନେବରାଙ୍କର କୌଣସି ନୃଶଂସତା ନ ଥିଲା । ମାତ୍ର ନିଜ ଗୌରବଅର୍ଜନର ବେଦିକା ଉପରେ ସେ ଆଦୌ କୌଣସି କୁଣ୍ଠା ନରଖି ତାଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସୈନ୍ୟବାହିନୀଟିକୁ ନେଇ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଥିଲେ ଏବଂ ବିଭୀଷିକା ମାନଙ୍କର କାରଣ ହେଉଥିଲେ । କାହାକୁ ଗୁଳି କରି ମାରି ଦେଉଥିଲେ ଓ ଆଉ କାହାକୁ ହତ୍ୟା କରାଉଥିଲେ । ଜଣେ ରାକ୍ଷସ ମଧ୍ୟରେ ତେବେ କ'ଣ ରହିଥାଏ, ଯାହାକି ତାକୁ ଏସବୁ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରାଏ ? ରାକ୍ଷସ ଏକ ଅତିପ୍ରବଳ, ବ୍ୟକ୍ତି, ଗୋଟାଏ ଶକ୍ତି, ଏକ ସମର୍ଥତା, ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଦ୍ୱିତୀୟ ଶକ୍ତି, କ୍ରୋଧ, ବଳ, ପ୍ରମତ୍ତତା, ଖରବେଗ ଉଗ୍ରତା, ଅତିରିକ୍ତ ସାହସିକତା, ଏକ ବେଗବନ୍ତ ହିମଖଣ୍ଡ, ଗୋଟାଏ ଚଡ଼କ, ସିଏ ବଳରାମ, ୟେହୋଭା, ରୁଦ୍ର । ତେଣୁ ଆମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ତାହାର ପ୍ରଶଂସା କରିବା ଓ ତାହାକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା ।

+

ମାତ୍ର, ଉକ୍ତ ବିଭୂତିଟି ନିଜର ମାର୍ଗରେ ଗତି କରି ଆତ୍ମପ୍ରସାଦ ଲାଭ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବସ୍ତୁତଃ ଆତ୍ମପ୍ରସାଦ ଲାଭ କରିନଥାଏ । ତାହା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟସମ୍ପାଦନ ସକାଶେ ଆସେ, ମନୁଷ୍ୟଗଣଙ୍କୁ ଆପଣା ଆପଣାର ମାର୍ଗରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆସିଥାଏ, ଏହି ବିଶ୍ୱପୃଥିବୀକୁ ତାହାର ବିବର୍ତ୍ତନ-ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସହାୟତା ଦେବାପାଇଁ ଆସିଥାଏ । ସେହି ବିଭୂତିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନେପୋଲିଅନ୍ ସର୍ବାଧିକ ଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଥିଲେ । ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣରେ ନିଜର ଅଧିକାରକୁ ବିସ୍ତାର କରିଥିବା ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଥିଲେ । ଏପରି କେତେ ବିଭୂତି ଥାଆନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ନିଜକୁ ରୋକି କରି ରଖିଥାନ୍ତି, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବିନିଯୋଗ କରିପାରିବେ ବୋଲି ସେହି ଶକ୍ତିଟିକୁ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ଦବାଇ ରଖିଥାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଏହି ବର୍ଗଟି ମଧ୍ୟରେ ସେକ୍‌ସ୍‌ପିଅର ଥିଲେ, ଓ୍ୱାଶିଙ୍ଗଟନ୍ ଥିଲେ, ଭିକ୍ଟର ଏମାନୁଏଲ୍ ମଧ୍ୟ ରହିଥିଲେ । ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡର୍, ସେଜାର୍, ନେପୋଲିଅନ୍ ଓ ଗୁଏଟେ ମଧ୍ୟ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ଅତିମାନବୀୟ ଜଣେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ସେମାନେ ହାତକୁ ନେଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଅସାଧାରଣ ସଫଳତା ହାସଲ କରିଥିଲେ । ଆଧୁନିକ ସମୟର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତମାନଙ୍କ ଭିତରେ ନେପୋଲିଅନ୍ ବାସ୍ତବ ସାମର୍ଥ୍ୟର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସର୍ବାଧିକ ନୈପୁଣ୍ୟ ହାସଲ କରିଥିଲେ । ଚରିତ୍ରରେ ନହେଲେ ମଧ୍ୟ

ସେହି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ମହାଭାରତରେ ଭୀଷ୍ମଙ୍କ ସହିତ ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ରହିଥିବାର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବା । ତାଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ପାରଙ୍ଗମତା ରହିଥିଲା, ଯାହାର କି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରତିରୋଧ କରି ହେବ ନାହିଁ । ଯୁଦ୍ଧ, ରାଜନୀତି, ରାଜ୍ୟଶାସନ, ବିଧାନ-ବ୍ୟବସ୍ଥା ତଥା ସମାଜ ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ଏକ ବିଶ୍ୱାୟତନୀୟ ପ୍ରବେଶ ବିଦ୍ୟମାନ୍ ଥିଲା । ଜନଗଣଙ୍କୁ ପରିଚାଳିତ କରିବାର ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱାସପୂର୍ଣ୍ଣ ଦକ୍ଷତା ଏବଂ ସକଳ ବିଷୟରେ ଟିକିନିଖି କରି ସବୁକଥା ଜାଣିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ବିସ୍ମୟକାରୀ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଆଗ୍ରହ, ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଗୋଟିଏ ସୁଦୃଢ଼ ମସ୍ତିଷ୍କ ରହିଥିଲା ଯାହାକୁ କି ଆଦୌ କିଛିହେଲେ କ୍ଲାନ୍ତ କରି ପକାଉ ନ ଥିଲା, ଏକ ଭ୍ରମମୁକ୍ତ ସ୍ମୃତିଶକ୍ତି ଥିଲା, ଯାହା କିଛିହେଲେ ପାସୋରି ଦେଉନଥିଲା; ଏକ ସ୍ୱଚ୍ଛ ଅନ୍ତର୍ଦୃଷ୍ଟି ରହିଥିଲା, ଯାହାକି ଏକ ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତ ଯଥୋଚିତ ପରିମାଣରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥକୁ ତା'ର ଯଥାର୍ଥ ସ୍ଥାନରେ ରଖି ଦେଖି ପାରୁଥିଲା । ସତେ ଯେପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କକେସସ୍ ପର୍ବତଟିଏ ନିଜର କାନ୍ଧ ଉପରେ ବହନ କରିଛି ଏବଂ ସେହି ବୋଝଟି ଧରି ସଫଳତା ସହିତ ଏକ ଦ୍ରୁତଗାମୀ ଇଞ୍ଜିନ୍‌କୁ ଯଥାର୍ଥ ବେଗରେ ଚଲାଇବାକୁ ବାହାରିଛି । ଏବଂ ତଥାପି ନିଜର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ପଦକ୍ଷେପକୁ ନଜରରେ ରଖିଛି ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ହିଁ କହିଦେଇ ପାରୁଛି ଏବଂ ଆଦୌ ଭୁଲ କରୁନାହିଁ । ଏହିପରି ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟଦ୍ୱାରା ଏକ ମନୁଷ୍ୟଶରୀର ଦ୍ୱାରା ଯେକୌଣସି କଥା ଯେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ, ତାହାକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଖାଇ ହେବାରେ ଆମର ଅଗ୍ରଗତି ନିମନ୍ତେ ଏକ ସହାୟତା ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି, ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କ ପାଖରେ ଯେତେ କୃତଜ୍ଞ ହୋଇ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହା ତଥାପି ଯଥେଷ୍ଟ ହେବନାହିଁ ।

+

ବୋନାପାର୍ଟଙ୍କ ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଆମେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ କେବଳ ପ୍ରଶଂସାହିଁ କରିବା । ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ ସେ ଗୋଟିଏ ଅବଧି ସକାଶେ ଫ୍ରାନ୍‌ସରୁ ନିଜକୁ ଅପସରାଇ ନେଇଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ଫ୍ରାନ୍‌ସ ମଧ୍ୟ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ସ୍ୱାଧୀନତା ନିମନ୍ତେ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ନଥିଲା । ତେଣୁ କିଛି ସମୟ ନିମନ୍ତେ ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବର ଜଣେ ସୈନିକର ଅଧୀନରେ ରହି ତାହାକୁ ଶୃଙ୍ଖଳାର ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ହେଲା । ବିଜୟରେ ଅତି ଆନନ୍ଦିତ ଏବଂ ପରାଜୟରେ ହତୋତ୍ସାହ ହୋଇ ପଡୁଥିବା ଏକ ଶକ୍ତିହୀନ ଫରାସୀ ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟ୍ ଦ୍ୱାରା ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ, ହୋଇ ନେପୋଲିଅନ୍ କରି ଦେଖାଇ ଦେଇଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରି ପାରିନଥାନ୍ତେ । ଏହି ପୃଥିବୀ ସେତେବେଳେ ବହି ପାରିବା ପରି ଫରାସୀ ବିପ୍ଳବକୁ ସଂଗଠିତ କରି ଆଣିବା ହିଁ ତାଙ୍କର ଅସଲ କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏବଂ ସେହି

କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଏବଂ କେବଳ ସାଧାରଣ ଗୋଟିଏ ଜୀବଦ୍ଦଶାରେ କରିବାକୁ ରହିଥିଲା । ତାହାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରଖିବା ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ କାର୍ଯ୍ୟ ଥିଲା । ଆତ୍ମରକ୍ଷଣ ନିମନ୍ତେ ଫ୍ରାନ୍ସ ଇଉରୋପ ଉପରେ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା । କାରଣ ଫରାସୀ ବିପ୍ଲବକୁ ସହ୍ୟ କରିନେବା ସକାଶେ ଇଉରୋପର ମୋଟେ କୌଣସି ମତଲବ ନ ଥିଲା । ତେଣୁ ଇଉରୋପକୁ ଏହିପରି ଏକ ଶିକ୍ଷା ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା ଯେ ଫରାସୀ ବିପ୍ଲବର ପଶ୍ଚାତରେ ଅରାଜକତା ସୃଷ୍ଟି କରିବାର ଆଦୌ କୌଣସି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନ ଥିଲା; ବରଂ ଏକ ପୁନର୍ସଗଠନ ହିଁ ତାହାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ଏପରି ଏକ ପୁନଃସଂଗଠିତ ଯାହାକି ପୂର୍ବର ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ତୁଳନାରେ ଏପରି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବ ଯେ ତାହାରି ଅନୁସାରେ ଆପଣାକୁ ପୁନଃସଂଗଠିତ କରିଥିବା ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରୂପେ ଏକତ୍ରିତ ହୋଇଥିବା ପୂରା ଇଉରୋପ ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରି ପାରିବ । ନେପୋଲିଅନ୍ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦକ୍ଷତା ସହିତ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କର ବୈଦେଶିକ ନୀତି ବିଫଳ ହୋଇଥିଲା ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି କାରଣ ସିଏ ତାଙ୍କର ଦେଶ ଫ୍ରାନ୍ସକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କ୍ଷୁଦ୍ରତର ହିଁ କରି ପକାଇଥିଲେ । ସେଇଟି ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ସତ କଥା । କିନ୍ତୁ ଭୌଗୋଳିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଫ୍ରାନ୍ସକୁ ଏକ ବୃହତ୍ତର ଆକାର ପ୍ରଦାନ କରିବା ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କର କେବେହେଲେ ଏକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ହୋଇ ରହିନଥିଲା । କେବଳ ଫ୍ରାନ୍ସ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନବଜାତି ପାଇଁ ତାଙ୍କର ପୃଥିବୀରେ ଆବିର୍ଭାବ ଘଟିଥିଲା ଏବଂ, ଆପଣାର ବିଫଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ଭୂମିଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ପାରିଥିଲେ । ଇଉରୋପର ଭାରସାମ୍ୟଟାକୁ ଦୋହଲାଇ ଦେବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିଲା ଯେପରିକି ଆଉକିଛି ନୂତନ ଏକତ୍ରୀକରଣର ପ୍ରସ୍ତୁତି ମଧ୍ୟ ହୋଇ ପାରିବ ଏବଂ ତାଙ୍କର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ଅଭିଯାନମାନେ ସେହି ପୁରାତନ ଗଢ଼ଣାଟିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଦୋହଲାଇ ଦେଇଥିଲେ । ସେ ଜର୍ମାନୀ, ଇଟାଲୀ ଓ ପୋଲାଣ୍ଡରେ ମଧ୍ୟ ଜାତୀୟତାର ଭାବଟିକୁ ଜାଗୃତ କରି ଆଣିଥିଲେ ଏବଂ ବୃହତ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ମାଣ ଲାଗି ରହିଥିବା ପ୍ରବୃତ୍ତିଟିକୁ ଏକ ଭୂମି ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିଲେ । ଏବଂ, ଜାତୀୟତାବାଦ ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ସେହି ସମଞ୍ଜସତାଯୁକ୍ତ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ହିଁ ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ଭବିଷ୍ୟତ ରୂପେ ବିଦ୍ୟମାନ୍ ରହିଥିଲା । ରାଜନୀତିକ ଓ ସାମାଜିକ ସେହି ପୁନଃସଂଗଠନର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନିମନ୍ତେ ନେପୋଲିଅନ୍ ଇଉରୋପକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଥିଲେ ।

+

ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କୁ ପରାହତ କରିବାର ପୁଣ୍ୟଟି ଇଂଲଣ୍ଡ, ଜର୍ମାନୀ ଏବଂ ରୁଷିଆ

ଭିତରେ ତିନିଭାଗ ହୋଇ ରହିଲା । ତାଙ୍କୁ ପରାଭୂତ କରିବା ଆବଶ୍ୟକ ଥିଲା; କାରଣ, ସିଏ ଭବିଷ୍ୟତଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଏବଂ ଅତୀତକୁ ଧ୍ୱଂସ କରି ଦେଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନଟାର ଅସଦ୍‌ବ୍ୟବହାର କରିଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନଟାକୁ ତାଙ୍କର ସେହି ହିଂସାତ୍ମକ ହସ୍ତ ମଧ୍ୟରୁ ରକ୍ଷା କରିବା ହିଁ ତାଙ୍କର ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ହେଲା ଏବଂ ସେହି କୃତିତ୍ୱଟି ଏହି ତିନୋଟିଯାକ ଦେଶକୁ ଏକ ବୃହତ୍ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ ବିକାଶର ପରମ ସୁଯୋଗଟିଏ ବି ଆଣି ଦେଲେ । ସେମାନେ ଊନବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମୀମାଂସକ ଭାବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଲେ । ଏହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଇଂଲଣ୍ଡ ଓ ଜର୍ମାନୀ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଦୂରକୁ ଯାଇ ପାରିଥିଲେ, କାରଣ ଏମାନେ ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଅନ୍ତର୍ନିଷ୍ଠା ସହିତ ତତ୍ପର ହୋଇ ପାରିଲେ; କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଶାସନକେନ୍ଦ୍ର ରୂପେ ନୁହେଁ, ଜାତିରୂପେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିଥିଲେ । ଋଷିଆରେ ଶାସନଟା ହିଁ ସବୁକିଛି କରୁଥିଲା, କିନ୍ତୁ ଲୋକମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟରେ କରୁଥିଲା । ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁସବୁ ଦେଶ ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତିଶୀଳ ଥିଲେ, ଇଟାଲୀ, ଆୟର୍ଲାଣ୍ଡ ଓ ପୋଲାଣ୍ଡ୍ ଅଥବା ଆଉମାନେ ଯେଉଁମାନେ ଦୁର୍ବଳ ଓ ଭ୍ରାନ୍ତ ଭାବରେ ସବୁକିଛି କରୁଥିଲେ, ସ୍ପେନ ଏବଂ ଅଷ୍ଟ୍ରିଆ ଭଳି ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷୟ ଘଟିଛି ଓ ଦୁଃଖ ମଧ୍ୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ସଂଘର୍ଷ କରିବାକୁ ହୋଇଛି ଏବଂ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ସଫଳତା ଲାଭ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ତଥାପି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରିନାହାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସେହି ପୁଣ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଇତ୍ୟବସରରେ ନିଃଶେଷିତ ହୋଇଯାଇଛି । ସେହି ବିଜୟ ଲାଭ କରିଥିବା ଜାତିମାନେ ଯେଉଁ ଭବିଷ୍ୟତଟି ସହିତ ଅସ୍ଥାୟୀ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ସାଲିଶ୍ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯେଉଁ ଭବିଷ୍ୟତଟି ନିମନ୍ତେ ନେପୋଲିଅନ୍ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଯାହାର ପ୍ରଥମକାଳୀନ ଗତିଧାରା ଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ମଧ୍ୟ କରିଥିଲେ, ତାହା ଏକ ଅଧିକାରୀର ଅପେକ୍ଷାରେ ରହିଛି ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ନିଜକୁ ଚିହ୍ନିବାରେ ସମର୍ଥ ହେବେ, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ତ୍ୱରାର ସହିତ ଚିହ୍ନିବେ ଓ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ଏଇଟିର ଚାପଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହେବେ, ସେହିମାନେ ହିଁ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମାଲିକ ହେବେ । ଯେଉଁମାନେ ତାହାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିବେ, ସେମାନେ ଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବେ । ଯେଉଁମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାଲିକ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ସେହି ଜାତିଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ସୁଯୋଗଟି ମିଳିବ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଇଁ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରୁ ପ୍ରତ୍ୟାହୃତ କରି ରଖାଯିବ । ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଇଂଲଣ୍ଡ, ଜର୍ମାନୀ ଓ ରୁଷିଆରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମାଜବାଦ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଉନ୍ମୁଖ ହୋଇ ରହିଛି; ମାତ୍ର, ଏହି ସବୁଯାକ ଦେଶରେ ତାହା ଏକ ଉଗ୍ର ଏବଂ ନୀତିହୀନ ବିରୋଧର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଛି । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପ୍ରଥମ ଦଶକମାନେ ହିଁ ସେହି ଭବିଷ୍ୟତର ନିର୍ବାଚିତ ଜାତିମାନଙ୍କୁ ଅବଶ୍ୟ ବାଛିବେ ।

+

ବର୍ତ୍ତମାନ ଜାତୀୟତା ଏବଂ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ପ୍ରଶ୍ନଟି ଯାହା ବାକି ରହିଛି । ସେହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ଏହି ସବୁଯାକ ଜାତିଙ୍କ ଲାଗି ପ୍ରଶ୍ନଟିଏ ହୋଇ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ମୁଖ୍ୟତଃ ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ପଚରା ଯାଉଛି । ମିଶର, ଭାରତବର୍ଷ ଏବଂ ଆୟର୍ଲାଣ୍ଡରେ ପଚରା ଯାଉଛି । ଜାତୀୟତା ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାବୀଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ସମଞ୍ଜସତା ସମ୍ଭବ କରି ପାରିବାର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଗୋଟିଏ ସୁଯୋଗ ଇଂଲଣ୍ଡର ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଛି । ଜାତୀୟତାର ବିରୋଧରେ ଲଢ଼ାଇ କରି ଇଂଲଣ୍ଡ ବସ୍ତୁତଃ ଏକ ଭବିଷ୍ୟ ବିଷୟରେ ରହିଥିବା ତା'ର ନିଜ ସମ୍ଭାବନାଟା ସହିତ ଲଢ଼ାଇ କରୁଛି ଏବଂ, ଭାରତୀୟ ଜାତୀୟତା ଉପରେ ସିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ବିଜୟଟିକୁ ଲାଭ କରିଛି, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଘଟଣା, ଯାହା ହେତୁ କି ଇଂଲଣ୍ଡର ନିର୍ଣ୍ଣୟକାରୀ ଆତ୍ମଚେତନା ଗୁଡ଼ିକ ନିମନ୍ତେ ସର୍ବାଧିକ ଭୟର ଅବକାଶ ରହିଛି । କାରଣ, ପରିଣାମ ସ୍ୱରୂପ ଯେଉଁ ପଶ୍ଚାଦ୍‌ଗତିଟିର ସାମନା କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କର ପତନ ଘଟାଇଥିବା ପଶ୍ଚାଦ୍‌ଗତିଟି ପରି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହିଁ ହେବ । ଏକ ଉତ୍ପୀଡକର ଉଗ୍ରତା ସହିତ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଆପଣା ଦଖଲରେ ରଖିବା ଏକାନ୍ତ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଯେଉଁ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣାଟି ଏବଂ ତାହାରିଦ୍ୱାରା ସାମ୍ରାଜ୍ୟଟିକୁ ରକ୍ଷା କରାଯାଇ ପାରିବ ବୋଲି ରହିଥିବା ଧାରଣାଟି, ସମ୍ଭବତଃ ତାହା ହିଁ ଇଂଲଣ୍ଡର ଅଧଃପତନକୁ ଡ଼ାକି ଆଣିବ । ଏସିଆ ଓ ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ଜୟଲାଭ କରିବା ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବୋଲି ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କ ସଦୃଶ ଚିନ୍ତା କରିବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ଇଂଲଣ୍ଡ ସେଇଟି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ଅବଶ୍ୟ ବିଚାରିବ । ମାତ୍ର ସାମ୍ରାଜ୍ୟବିଷୟକ ତାହାର ସେହି ଇଚ୍ଛାପୂରଣ ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ନୁହେଁ । କାରଣ, ଭାରତବର୍ଷ ବ୍ୟତୀତ ମଧ୍ୟ ଇଂଲଣ୍ଡ ରୋମାନ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟଠାରୁ ଏକ ଅଧିକ ବୃହତ୍ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହି ପାରିବ । ଇଂଲଣ୍ଡ ତ ପ୍ରକୃତରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଗୋଟିଏ ଟ୍ରଷ୍ଟୀ ପରି ହୋଇ ରହିଛି, ଏକ ସାମୟିକ ଅଭିଭାବକ ହୋଇ ରହିଛି । ତେଣୁ, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ କେବଳ ଏକମାତ୍ର ବୁଦ୍ଧି ସମର୍ଥିତ ଏବଂ ଯଥାର୍ଥ ନୀତି ହେବ ଯେ, ଭାରତ ଉପରେ ମାଲିକ ହୋଇ ନୁହେଁ, ଜଣେ ସଙ୍ଗବଦ୍ଧ ଶକ୍ତିରୂପେ ସିଏ ଭାରତ ସହିତ ରହିଥିବ । ଏକ ବୃହତ୍ ଭାରତୀୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଏକଦା ଯେଉଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ, ଯେଉଁ ସୁଯୋଗଟି ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ମିଳିଲାନାହିଁ, ସେଇଟିହିଁ ଇଂଲଣ୍ଡକୁ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । କିନ୍ତୁ, ସେହି ସୁଯୋଗରୂପୀ ଅସ୍ତ୍ରଟିର ଦୁଇଗୋଟି ଧାର ରହିଛି ଏବଂ ଯଦି ତାହାର ଅନୁଚିତ ବ୍ୟବହାର କରାଯିବ, ତେବେ ବେଶ୍ ସମ୍ଭବ ଯେ ତାହା ବସ୍ତୁତଃ ଲେଉଟି ଆସିବ ଓ ସ୍ୱୟଂ ଅସ୍ତ୍ରଟିକୁ ପ୍ରେରଣ କରିଥିବା ମନୁଷ୍ୟଟିକୁ ହତ୍ୟା କରିବ ।

- *ତତ୍ରୈବ, ପୃଷ୍ଠା - ୩୮୨-୩୮୭ ।*

□

ଏକ ପୁସ୍ତକର ସମୀକ୍ଷା

God the Invisible King,

ଲେଖକ- H. G. Wells

ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶ ଲାଭ କରିଛି, ସୁପରିଚିତ ଲେଖକ ଏବଂ ବିଚାରକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ H. G. Wells ଯାହାର ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଆମ ପାଖରେ ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥଟିର କେବଳ କେତେଗୋଟି ଉଦ୍ଧୃତି ରହିଛି ସତ, କିନ୍ତୁ ପୁସ୍ତକଟିରେ ରହିଥିବା ବିଷୟ ଓ ବିଚାରଟି ବିଷୟରେ ପ୍ରକୃତ ପରିଚୟଟି ଦେବାଲାଗି ସେତିକି ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିବ । ଏଥିରେ ଲେଖକ କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର କଥା କହିନାହାନ୍ତି, ସେ ତାଙ୍କର ଏହି ପୁରୁଷଟିର ଅନ୍ତରର କଥାଟିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରିଛନ୍ତି; ବୁଦ୍ଧିବାଦର ଯେଉଁ ଉଚ୍ଚାରିତ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ଅକାଟ୍ୟ ଓ ଯଥେଷ୍ଟ ବୋଲି ମାନି ନିଆ ଯାଉଥିଲା, ଲେଖକ ସମସ୍ତଙ୍କର ତରଫରୁ ହିଁ ସେଇଟିର ଖଣ୍ଡନ କରିଛନ୍ତି । ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ତାହାର ଖଣ୍ଡନ କରିଛନ୍ତି; ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଛନ୍ତି, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତାରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ ଦ୍ୱାରା ତାହାରି ଅବଲମ୍ବନ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ବର୍ତ୍ତମାନର ଅନ୍ଧକାର ଏବଂ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ଯାଇ ଏକ ଅଧିକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନର ଅଧିକାରୀ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି । ସେ ଅନ୍ତରରେ ରହିଥିବା ସେହି ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି, ଅଦୃଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ଅଧୀଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ, ଯିଏକି ଆମ ଭିତରେ ଏକ ଅବିନାଶୀ ଅଂଶ ହୋଇ ବିଦ୍ୟାମାନ୍ ଅଛନ୍ତି । ଏହି ପୃଥିବୀ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଈଶ୍ୱରୀୟ ରାଜ୍ୟଟିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ ବୋଲି କହିଛନ୍ତି । ସେହି ରାଜ୍ୟ ସେତେବେଳେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସ୍ଥିତି ହୋଇ ରହିବନାହିଁ । ସେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଦିବ୍ୟ ଶାସନର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାତୃଭାବନା ରୂପେ ହିଁ ତାହାର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବ, ସବୁ ମନୁଷ୍ୟ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ଅଭିନ୍ନ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ,- ସେମାନେ ତାଙ୍କର ଉପାସନା କରିବେ, ସନ୍ଦୀପନଯୁକ୍ତ ଜଣେ ଆଧୁନିକ ମନୁଷ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଆପଣା ଜୀବନର ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଧାନରୂପେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ସମର୍ପିତ ହୋଇ ରହିବେ । ଏହାକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ ଆତ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ମାନସଦୃଷ୍ଟିର ପରିବର୍ତ୍ତନ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ । ଏବଂ ଯଦି ଶ୍ରୀ Wells ତାଙ୍କର ଏହି

ସମଗ୍ର ପୀଢ଼ିଟିର ଜଣେ ମୁଖପାତ୍ର ରୂପେ ଏକଥା ଲେଖୁଛନ୍ତି ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରାଯିବ, ତାହାକୁ ଇଉରୋପରେ ଘଟୁଥିବା ଗୋଟିଏ ବିପ୍ଲବ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ, ରୁଷିଆର ରାଜନୀତି ତଥା ସମାଜରେ ଏକ ନୂତନ ଏବଂ କଲ୍ୟାଣକାରୀ ପରିବର୍ତ୍ତନର ଆଶା ରଖିଥିବା ସକଳ ଆଦର୍ଶବାଦ ରହିଥିବା ରୁଷୀୟ ବିପ୍ଲବର ତୁଳନାରେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ। ଏଇଟି ବସ୍ତୁତଃ ପ୍ରାଚ୍ୟର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜ୍ଞାନଟି ସହିତ, ଧର୍ମ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବିଶ୍ୱାସଟି ସହିତ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟର ତତ୍କାଳଧର୍ମୀ ଆଦର୍ଶବାଦର ଏକ ସମ୍ମିଳିତ ରୂପ ବୋଲି ପରିଚିତ ହେବ। ଉଭୟଙ୍କର ସେହି ସମ୍ମିଳନଟିକୁ ଏକ ନୂତନ ସଂସ୍କୃତିର ଭୂମି ବୋଲି କୁହାଯିବ - ଆମେ ତାହାକୁ ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀୟ ଧର୍ମ ବୋଲି କହିବାନାହିଁ,- କାରଣ ମନୁଷ୍ୟପ୍ରକୃତିରେ ରହିଥିବା ଭେଦ ହେତୁ ଧର୍ମ ମଧ୍ୟ ଅଲଗା ଅଲଗା ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ବି ହେବ, - ତେଣୁ ସେହି ସମ୍ମିଳନକୁ ଆମେ ଗୋଟିଏ ବାସ୍ତବକ୍ଷେତ୍ରର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ବୋଲି କହିବା ଯେଉଁଟି ମଧ୍ୟରେ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଗୋଟିଏ ହୋଇ ରହି ପାରୁଥିବ।

ତାଙ୍କ ଭିତରେ ନୂତନ କରି ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥିବା ଶ୍ରୀ Wells ଙ୍କର ଉକ୍ତିଟିରେ ଏପରି ବହୁତ କିଛି ରହିଛି ଯାହାକୁ କି ଅପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ, ସୀମାବଦ୍ଧ ଓ କିଞ୍ଚିତ୍ ପରିମାଣରେ ସ୍ଥୂଳ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ। ଏପରି ବହୁତ ସାମଗ୍ରୀ ରହିଛି ଯାହାକୁ କି ସେ ଭାରି ତରତର ଗୋଟିଏ ଅତ୍ୟୁତ୍ସାହରେ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛନ୍ତି। ଏକ ଅପରିପକ୍ୱ ସଂଗଠନତା ଦ୍ୱାରା ଯାହା ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତାହା ହିଁ ହୋଇଛି। ତାଙ୍କର ଏହି ନୂତନ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆବିଷ୍କାରଟି ପଛରେ ବୁଦ୍ଧିବାଦୀ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ମାନସିକତାର ଯେଉଁସବୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବାହ୍ୟସ୍ତରୀୟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟି, ସେଇଟିର ସେହି ପୁରାତନ ସୀମାବଦ୍ଧତା ଗୁଡ଼ିକ, ତାହା ତଥାପି ଲାଗି ରହିଛି। ସିଏ ଆମକୁ କହୁଛନ୍ତି ଯେ ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ଈଶ୍ୱରୀୟ ରାଜ୍ୟଟିର ଯେଉଁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା, ସେଇଟି ଆଦୌ ଗୋଟିଏ ଆଳଙ୍କାରିକ କଳ୍ପନାମାତ୍ର ନୁହେଁ ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସ୍ଥିତି ନୁହେଁ, କୌଣସି ସ୍ୱପ୍ନ କିମ୍ବା ଅନିଶ୍ଚିତ ଯୋଜନା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ... ଏହିଟି ହେଉଛି ମାନବଜାତିର ଗୋଟିଏ ନିଶ୍ଚିତ ନିୟତି ଯାହା ପ୍ରକୃତରେ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ। ଏହିପରି ଭାବରେ ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ସେହି ଅନ୍ତରସ୍ଥ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସ୍ଥିତି, ଆମ ଭିତରେ ବିଭାଜିତ ରହିଥିବା ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସେହି ରାଜ୍ୟ, ଏକ କଳ୍ପନା, ସ୍ୱପ୍ନ ଏବଂ ଅନିଶ୍ଚିତ ଯୋଜନା ବୋଲି କହିବା ମଧ୍ୟ ଏ ଅତିପରିମାଣର ପ୍ରୟୋଜନବାଦିରେ ସେହି ତଥାପି ଖୁବ୍ ରହିଥିବା ଖୁଣଟାକୁ ସୂଚିତ କରି ଦେଉଛି। ସେହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସ୍ଥିତିଟି,- ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ସତ୍ୟ : ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟଗଣଙ୍କର

ସମଷ୍ଟିଟି ସେଇଟି ମଧ୍ୟକୁ ଆପଣାକୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ନନେଇଛି, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ସମାଜ, ଈଶ୍ୱରୀୟ ଶାସନର ଏକ ଦୃଶ୍ୟମାନ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ସେହି ସତ୍ୟଟି,- ସେଗୁଡ଼ିକ ପରିଣାମତଃ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ କେବଳ ବିଫଳ ହୋଇଯିବ, କେବଳ ଗୋଟିଏ ଦୁରାଶାରେ ପରିଣତ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଭିତରେ ରହିଥିବା ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ରାଜ୍ୟଟି ବାହାରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ଈଶ୍ୱରୀୟ ରାଜ୍ୟଟିର ସେହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ମୂଳଦୁଆ ହୋଇ ରହିଥିବ । କାରଣ, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଯେଉଁ ଆତ୍ମିକତାଟିକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଧାରଣ କରି ରହିଛି, ତାହାହିଁ ତା' ଜୀବନର ବାହ୍ୟ ରୂପଟିକୁ ଆକାର ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବ ।

ଏହି ବାହ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟି ଦ୍ୱାରା ବାଟ ହୁଡ଼ିଯାଇ ହିଁ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ Wells ସ୍ପଷ୍ଟତଃ ତଥାପି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛନ୍ତି ଯେ ଏକ ଆଦର୍ଶ ସ୍ଥିତିକୁ ବାସ୍ତବ ଆକାରଟିଏ ପ୍ରଦାନ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ରାଜନୀତିସ୍ତରୀୟ ଏବଂ ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଯଥେଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ । ସେ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ଆବିଷ୍କାର କରିଛନ୍ତି ଯେ, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟି ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବ, ଗୋଟିଏ ଧର୍ମୀୟ ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟାକୁଳତା ଦ୍ୱାରା ତାହାର ପରିଚାଳନା ହେଉଥିବ, ଅନ୍ତର ଭିତରେ ରହିଥିବା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରେ ସମର୍ପିତ ହୋଇ ରହିଥିବ, କେବଳ ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମସତ୍ତାଙ୍କ ଠାରେ ଆପଣାକୁ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ କରି ରଖିବାଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାହାକୁ ସଫଳ ଭାବରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରା ଯାଉଥିବା ମାତ୍ର, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ତାଙ୍କର ଏକ ସୀମିତ ଦୃଷ୍ଟି ଏବଂ ଧାରଣା ରହିଛି ଏବଂ ସେ ସେହି ଯାବତୀୟ ସୀମିତ ଧର୍ମୀୟ କଳ୍ପନାର ଅତ୍ୟୁଗ୍ର କଠୋରତାର କିଛି ଉପାଦାନ ତଥା ଆକ୍ରମକତାକୁ ଆଣି ସେଥିରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଶ୍ରୀ Wells ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ନୂତନ ବୋଧଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ରାଜ୍ୟ, ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତତନ୍ତ୍ର ଅଥବା ଗଣତନ୍ତ୍ରକୁ ସହ୍ୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏକ ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଈଶ୍ୱରଶାସନ ଆଡ଼କୁ ପଥଟିକୁ ସରଳ କରିଦେବାକୁ ସିଏ ସେହି ପଥଟିର ଅନୁଗାମୀ ମାନଙ୍କୁ ପରୋକ୍ଷ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମଧ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଜୀବନର ଏକ ବିଧାନରୂପେ ସେଥିରେ ପରାମର୍ଶ ଦିଆଯାଇଛି ଯେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ମଧ୍ୟରେ ବିରାଜିତ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ତାଙ୍କରି ଇଚ୍ଛାଟିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ହେବ, ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରିଥିବା ନିଜର ଜୀବନରେ ତାହା କରିବ ଏବଂ ଯେଉଁ ଜାତିଟିର ସିଏ ଏକ ଅଂଶ ହୋଇ ରହିଛି, ସେହି ଜାତିଟି ମଧ୍ୟ ତାହା କରୁଥିବ । "ମୁଁ ଜଣେ ଏପରି ବା ସେପରି ବୋଲି ହିଁ ଯେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରେ ଆପଣାକୁ ସମର୍ପି ଦେଉଛି, କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ ମୁଁ ସ୍ୱୟଂ ଏହି

ମନୁଷ୍ୟଜାତି ବୋଲି ତାହା କରୁଛି । ସେହି ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ମୁଁ ଜଣେ ସୈନିକ... ମୋ' ନୃପତିଙ୍କର ମୁଁ ହେଉଛି ଜଣେ ଦାୟିତ୍ୱସମ୍ପନ୍ନ ଅମାତ୍ୟ । ମୁଁ ଅନ୍ୟାୟ ଏବଂ ଶୃଙ୍ଖଳାହୀନତାର ବିରୋଧରେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରେ ରହିଛି, ସେହିସବୁ ପୃଥିବୀସ୍ଥ ରାଜା, ସମ୍ରାଟ, ରାଜପୁତ୍ର, ଭୂମ୍ୟଧିକାରୀଙ୍କ ବିରୋଧରେ ପକ୍ଷମାନ ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ଯେଉଁମାନେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଶାସନ ଏବଂ ଉପାସନାର ବିରୋଧରେ ନେଇ ରଖିଛନ୍ତି । ପୃଥିବୀର ଯାବତୀୟ ବ୍ୟାପାରରେ ଯେଉଁ ରାଜା ଓ ମାଲିକମାନେ ରାଜତ୍ୱ କରନ୍ତି ଏବଂ ସର୍ବବିଧ ମୀମାଂସା କରୁଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ହୁଏତ ଜଣେ ଈଶ୍ୱରବିଶ୍ୱାସୀର ସହଗାମୀ ସେବକ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହେବ ନ ହେଲେ, ସେମାନଙ୍କୁ ତାଙ୍କର ସ୍ପଷ୍ଟ ଜଣେ ଜଣେ ବିରୋଧକାରୀ ବୋଲି ଧରି ନେବାକୁ ହେବ ।"

ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ ଏହି କଥାଗୁଡ଼ିକ କୁହାଯାଇଛି, କିନ୍ତୁ ତାହା ଦର୍ଶାଇ ଦେଉଛି ଯେ, ସେଗୁଡ଼ିକର ଲେଖକ ସମଗ୍ର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସତ୍ୟଟିକୁ ବୁଝି ପାରିନାହାନ୍ତି, ସେ ଯଥେଷ୍ଟ ଗଭୀରକୁ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରବେଶ କରିନାହାନ୍ତି । ସିଏ ଏକଦା ଯେଉଁପରି ବିଜ୍ଞାନ ତଥା ବୁଦ୍ଧିବାଦ ଭିତରର ଏକ ଖାସ୍ ଶ୍ରେଣୀ ବିଷୟରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିଲେ, ଯେଉଁମାନେ କି ଜଣେ ଜଣେ ପ୍ରାୟ ଏକ ଅତିମାନବୀୟ ସ୍ତରର ହୋଇଥିବେ ଏବଂ ଧରାପୃଷ୍ଠାରେ ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମାଜିକ ଶାସନ ପ୍ରଣାଳୀକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଭାବୁଛନ୍ତି ଯେ ସେହି ଅଦୃଶ୍ୟ ଅଧିପତିଙ୍କର ଏକ ସଂଘ ରୂପେ ତିଆରି ହୋଇଥିବା ପରିକରମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରୁନଥିବା ଜାର୍, କାଇଜର୍, ରାଜ୍ୟଶାସକ ଏବଂ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଗୋଟିଏ ରାଜନୀତିକ ଓ ସାମାଜିକ ଯୁଦ୍ଧରେ ଘୋଷଣା ମଧ୍ୟ କରିପାରିବେ ଏବଂ ସେହିପରି ନିଜର ଲକ୍ଷ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରିବେ । ଈଶ୍ୱର ଏମାନଙ୍କ ସହିତ ଅଛନ୍ତି ଓ ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିରାଜିତ ରହିଛନ୍ତି; ସେହି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ଭବତଃ ଈଶ୍ୱର ନାହାନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ସମର୍ପଣ କରି ଦେଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଈଶ୍ୱରୀୟ ସେହି ରାଜ୍ୟଟିର ଅଧିବାସୀ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହିମାନଙ୍କ ଉପରେ ହିଁ ଶାନ୍ତିର ଅବତରଣ ଘଟିବ, ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନେ ଆପଣାକୁ ସମର୍ପଣ କରି ନାହାନ୍ତି ବା ଆପଣାର ସମର୍ପଣରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅଗ୍ରସର ହୋଇନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ତେଣୁ ଜଣେ ଜଣେ ଅନୁପ୍ରବେଶକାରୀ ଓ ସେମାନେ ହିଁ କ୍ରୋଧର ଶିକାର ହେବେ । ଏହାକୁ ଆମେ କେବଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପୁରାତନ ଧରଣର ଏକ ଯୁଦ୍ଧପ୍ରିୟ ମନର ଧର୍ମୀୟତା ବୋଲି କୁହାଯିବ ଯାହାକୁ ଏକ ଆଧୁନିକତମ ରୂପ ହିଁ ଦିଆଯାଇଛି । ଏଥିରେ ଦୁଇଗୋଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରାଚୀନ ତଥା ଶାଶ୍ୱତ ଅଧ୍ୟାତ୍ମସତ୍ୟକୁ ଏଡ଼ି

ଦିଆଯାଇଛି; ପ୍ରଥମତଃ, ଇଶ୍ୱର ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ଆପଣା ଭିତରୁ ହିଁ ଅନ୍ତରସ୍ଥ ସେହି ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୋଇପାରିଲେ ଯାଇ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ରକ୍ଷା ହୋଇପାରିବ। ଇଶ୍ୱର ତ ସବୁରି ଭିତରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛନ୍ତି, କେବଳ ତାଙ୍କୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଭିତରେ ନୁହେଁ ଯିଏ ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ରହିଛି,- ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଇଶ୍ୱର ଛଦ୍ମ ବେଶରେ ଓ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ଭାବରେ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଦିବ୍ୟସତ୍ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟକୁ ଜାଗ୍ରତ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରି ପାରିଲେ ଆମେ ଏହି ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ତାଙ୍କର ରାଜ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଦିଗରେ ସିଧା ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ପାରିବା । ହଁ, ଏକଥା ସତ୍ୟ ଯେ, ବହିଃକ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ଲଢ଼ାଇ ଅବଶ୍ୟ ଲଢ଼ିବାକୁ ହେବ, ମାତ୍ର ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକ ବିରୋଧରେ ସେଇଟିକୁ ଲଢ଼ିବାକୁ ହେବ ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଆଲୋକର ପ୍ରସାରଣ ଘଟାଇବାରେ ଏବଂ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ଶାସନଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବାର ମାର୍ଗରେ ଅନ୍ତରାୟ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି- ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ନଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଆଦୌ ନୁହେଁ। ଏକ ବୁଝାମଣାର ଭାବ ନେଇ, ଜ୍ଞାନ ତଥା ଦୃଢ଼ ଇଚ୍ଛାର ଆନ୍ତରିକ ଅଭିପ୍ରାୟ ନେଇ, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଅଜ୍ଞାନ ପ୍ରତି ଏକ ଉଦାର ମନୋଦୃଷ୍ଟି ରଖି ଓ ପଥଚ୍ୟୁତ ମାନଙ୍କ ଲାଗି ପ୍ରୀତିର ଭାବ ରଖି ସେହି ସମରଟିକୁ ଲଢ଼ିବାକୁ ହେବ। ଶ୍ରୀ Wells କହୁଛନ୍ତି, ଇଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ଆଦୌ କୌଣସି ସୀମା ନଥିବା ଏକ ପ୍ରୀତିପୂର୍ଣ୍ଣତା, ମାତ୍ର ସେହି ସୀମାହୀନ ପ୍ରୀତିର ଭାବନା ଆଦୌ ସେତେ ପରିମାଣରେ ସୀମାହୀନ ନୁହେଁ ଯେ ତାହା ତୁମ ପରି ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିନଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଦେଖିପାରିବ। ତାହା ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ସୁନିଶ୍ଚିତ ବୈରଭାବ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଜନ ହିଁ କରିବ, ମାତ୍ର ଏହି କଥାଟିକୁ ମନେ ରଖିଥିବ ଯେ ଏହି ସମରଟି କେବଳ ଏକ ଶାନ୍ତିକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଲଢ଼ାଯାଉଛି ଏବଂ ସେହି ବିରୋଧୀ ମନୁଷ୍ୟଟି ଦିବ୍ୟ ପରମସତ୍ତାଙ୍କର ପରିଚୟ ଲାଭ କରି ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭାବରେ ବଶ୍ୟତା-ସ୍ୱୀକାର ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହେବାଦ୍ୱାରା ସେହି ଶାନ୍ତି ସମ୍ଭବ ହେବ। ତାହାର ଏକ ଅନ୍ତର୍ଜାଗରଣ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହେବ। ଇଶ୍ୱରଙ୍କର ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ପକ୍ଷପାତର ଭାବନା ରହିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ସମ୍ପ୍ରଦାୟଗତ ବୈରୀଭାବ ମଧ୍ୟ ରହିବ ନାହିଁ। ଏକଥା ଆଦୌ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ ଯେ ଜଣେ ଇଶ୍ୱରବିଶ୍ୱାସୀ ସେଇ ଇଶ୍ୱରଙ୍କର ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ପୂରଣ କରିବ ଏବଂ ସିଏ ଆପେ ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ର ତଥା ଜାତିର ଅଂଶ ହୋଇ ରହିଛି, ତାହାରି ପ୍ରଦର୍ଶିତ ପ୍ରଣାଳୀଟି ଅନୁସାରେ ସେହି ଇଚ୍ଛାଟିର ଆଚରଣ କରିବ। ଜାତି ଖାଲି ବିଶ୍ୱାସର ମାର୍ଗକୁ ଆସିବ ନାହିଁ; ଜାତି ମଧ୍ୟ ଜାଣିବ, ଦୃଷ୍ଟିଲାଭ କରିବ ଏବଂ ଇଶ୍ୱରଙ୍କ

ମଧ୍ୟରେ ବାସ କରିବ; ତା' ନ ହେଲେ ଜାତିଟି ଦ୍ୱାରା ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଇଚ୍ଛାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାର ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି କିଛି କାଳ ଲାଗି ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ଅଚିରେ ଏକ ଛାଞ୍ଚ ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ିଯିବ ଓ କଠୋର ହୋଇଯିବ। ଏପରି ସମ୍ଭବ ଯେ, ପୁରାତନ ଧର୍ମମାନେ ଯାହାକୁ 'ସନ୍ଥମାନଙ୍କର ରାଜତ୍ୱ' ବୋଲି କହିଛନ୍ତି, ତାହା ହୁଏତ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ରାଜତ୍ୱଟିର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଥମିକ ପଦକ୍ଷେପ ହୋଇ ପାରିବ, ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଆଲୋକ ଏବଂ ଅଗ୍ନି ସମଗ୍ର ମାନବଜାତିର ହୃଦୟ ଭିତରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରଜ୍ଜ୍ୱଳିତ କରିଦେବା ଦ୍ୱାରା ହିଁ ତାହା ଦୃଢ଼ ହୋଇ ପାରିବ।

ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରେ ଏହି ସବୁ ଅଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ, କାରଣ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ନେଇ କରା ଯାଉଥିବା ଧାରଣାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଅଭାବ ରହିଥାଏ। ଏଇଟି ମଧ୍ୟରେ ସବୁକିଛିର ସର୍ଜନା ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଶୟବାଦ ଓ ଅପର ପକ୍ଷରେ ମୁକ୍ତିଦାତା ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଠାରେ ରହିଥିବା ଏକ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସ ହେତୁ ଅଭାବଟା ଥାଏ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ପଶ୍ଚାତରେ ରହିଥିବା ସେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ପରମସତ୍ତା ଏବଂ ଆମର ଏହି ଜୀବନଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ବାସ୍ତବତାଟି ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଭେଦ ରଖା ଯାଇଥାଏ। ଆମ ଜୀବନଗୁଡ଼ିକର ସେହି ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟଟି, ସେଇଟି ହେଉଛନ୍ତି ଯଥାର୍ଥ ଈଶ୍ୱର। ସିଏ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଈଶ୍ୱର, ଜଣେ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ସମ୍ବନ୍ଧଯୁକ୍ତ ଈଶ୍ୱର। ସିଏ ସସୀମ ସିଏ ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମସତ୍ତା, ଗୋଟିଏ ଏକ ଆତ୍ମସତ୍ତା ଏବଂ ଜଣେ ଏକକ ବ୍ୟକ୍ତି। ଆମର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଜ୍ଞାତ କୌଣସି ଉତ୍ସରୁ ସେ ଉଦ୍‌ଭୂତ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି, ଜୀବନର ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୋଇଛନ୍ତି। ସେ ଆରମ୍ଭ କରିଚନ୍ତି, ତାଙ୍କର କୌଣସି ଶେଷ ଘଟିବ ନାହିଁ। ଏବଂ ତଥାପି ସେ ହେଉଛନ୍ତି ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ସେହି ଅବିନାଶୀ ଅଂଶ, ତାହାର ନାୟକ। ଆମର ବନ୍ଧୁ, ଭ୍ରାତା ଏବଂ ପୃଥିବୀର ଆଲୋକ। ଏବଂ, ଏହିସବୁ ମୂଳଭୂତ ତତ୍ତ୍ୱଗୁଡ଼ିକରୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ କେତେକ ଗୁଣର ଆକରରୂପେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି; ତାଙ୍କୁ ସୀମାହୀନ ପ୍ରେମ, ସୀମାହୀନ ସାହସ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି ସୀମାହୀନ ଉଦାରତା, ଭାବନା, ଦୃଢ଼ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ବୋଲି କୁହା ହୋଇଚି। ସେହି ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ନାନା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ସ୍ୱଭାବଲକ୍ଷଣ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରାଯାଇଛି। ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଏଇଟିକୁ ହିଁ ଆଧୁନିକ ମନର ବିଶ୍ୱାସ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏଠାରେ ଆଧୁନିକ ମନ କହିଲେ ଆମେ ଆଧୁନିକ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତର ମନ ବୋଲି ବୁଝିବା।

ଏହି ବିଶ୍ୱାସଟିର ସ୍ଥୂଳତା ଗୁଡ଼ିକ ଯେ କେଉଁଠାରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେଇଟି ଖୁବ୍ ଜାଣି ହେଉଛି। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ମନଟା ଏବେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱଜଗତର ଆପଣାକୃତ ସେହି

ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣଟି ଦ୍ୱାରା ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି । ସେହି ଅନୁସାରେ ଏହି ଜଗତ ହେଉଛି ପଶୁ ଶକ୍ତିର ଏକ ଲୀଳା, - ଏକ ଜୀବନସଂଗ୍ରାମର କାହାଣୀ, - ଏକ ଭୌତିକ ବସ୍ତୁ ମାତ୍ର, ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଯଦି ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି ଆତ୍ମା ରହିଥାଏ, ସେଇଟିକୁ ଏକ ସଂଶୟବାଦୀର ମନଦ୍ୱାରା କଳ୍ପନା କରା ଯାଇଥାଏ, ଗୋଟିଏ କିସମର ଜଡ଼ବାଦୀ ଏକେଶ୍ୱରବାଦିତା ଦ୍ୱାରା ତାହାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଏ, ଏହି ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକର ସମାହାରଟିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, - ଏକ ଜଡ଼ସ୍ଥ ବିଶ୍ୱର ଚିତ୍ର, ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଯନ୍ତ୍ରବତ୍, ଅଚେତନ ଭୌତିକ ସବୁକିଛିର ଆତ୍ମା ବୋଲି ଧାରଣା କରାଯାଏ । ଏହି ଶୁଦ୍ଧ ଭୌତିକତାରୁ ମନ ଏବଂ ଆତ୍ମାର ଉଦ୍‌ଭବ ଘଟିଛି ବୋଲି ଯାହା କୁହା ହୁଏ, ତାହା ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟିକୁ ଆଦୌ ବୁଝି ହୁଏ ନାହିଁ । ଈଶ୍ୱର କେବଳ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୁଅନ୍ତି, ତାହାର ଆକାଙ୍‌କ୍ଷାରେ, ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଜଗତବ୍ୟବସ୍ଥା ନିମନ୍ତେ ତା'ର ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରତ୍ୟାଶାଗୁଡ଼ିକରେ, ପ୍ରୀତି ଲାଗି, ସର୍ବଜାଗତିକ ସହାନୁଭୂତିର ଭାବ ଏବଂ ଅମରତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ । ଏହିଭଳି ଏକ ଈଶ୍ୱର ଏବଂ ଅପର ପକ୍ଷରେ ପୃଥିବୀସ୍ଥ ସେହି ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଚେତନାହୀନ ଆତ୍ମସତ୍ୟକୁ ଏକତ୍ର କଳ୍ପନା କରିପାରିବା ଯେ ଖୁବ୍ କଷ୍ଟକର ହେବ, ସେଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଏବଂ, ସେହି ଯେଉଁ ସରଳ ଓ ସମଞ୍ଜସତାଯୁକ୍ତ ସତ୍ୟଟି, ଯାହା କହିଥାଏ ଯେ ଈଶ୍ୱର ଏହି ଭୌତିକ ଜଗତଟି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ଏହି ଭୂତଜଗତଟି ହେଉଛି ସେହି ବିଶ୍ୱଗତ ପରମବାସ୍ତବଟିର କେବଳ ସେହି ନିମ୍ନତମ ଭୂମି ଏବଂ ତାହାର ପ୍ରଥମ ରୂପାବିର୍ଭାବ, ସିଏ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ତଥା ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରକଟିତ କରି ଆଣିଛନ୍ତି, ମନୁଷ୍ୟ ଲାଗି ହିଁ ପ୍ରକଟ ହୋଇଛନ୍ତି, ଏବଂ ଆତ୍ମଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟକୁ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରିବା ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ବିଷୟରେ ଆପଣା ଜ୍ଞାନର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ଏହି ମନୁଷ୍ୟ ଯେ ଈଶ୍ୱର ତଥା ଜଗତର ସମୁଦାୟ ସତ୍ୟଟି ମଧ୍ୟକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇ ଯାଇ ପାରିବ, ଦୁଇଟିଯାକ ସେହି ଗୋଟିଏ ସତ୍ୟକୁ ହିଁ ବୁଝାଏ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପୃଥିବୀର ପ୍ରଜ୍ଞାବାନ୍ ପୁରୁଷମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସେଇଟି ତଥାପି ଗୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଛି । ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ସେହି ଆଂଶିକ ଆବିର୍ଭାବ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏକଦା ଅସ୍ତିତ୍ୱହୀନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଏକ ପରମ ଦିବ୍ୟସତ୍ତାର ଜନ୍ମବତ୍ ମନେ ହେଉଛି, ଈଶ୍ୱର ଏକ ସମୟରେ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଛନ୍ତି,- କେଉଁଠାରୁ ଆସିଛନ୍ତି କେହି ସେକଥା ଜାଣିନାହାନ୍ତି- ଏବଂ, ମନୁଷ୍ୟ ସେମାନଙ୍କୁ ଏକ ଶେଷ ରହିଥିବା ସତ୍ତାପ୍ରାୟ.ବୋଧ ହେଉଥିବାର, ଯେଉଁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସେମାନେ ମଙ୍ଗଳ, ସତ୍ୟ, ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ଅମରତ୍ୱ ଲାଗି ମନୁଷ୍ୟ-ଆକଙ୍‌କ୍ଷାର ସମଷ୍ଟି ବୋଲି ବିଚାର କରନ୍ତି, ତାଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଶେଷ ରହିଛି ବୋଲି ଅନୁମାନ

କରାଯାଇଥାଏ। ମାତ୍ର, କାଳସ୍ଥତାରୁ ଯାହାର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି, ସେଇଟି କିପରି କାଳ ଅନୁସାରେ ଶେଷ ହୋଇ ଯିବନାହିଁ ବୋଲି କଳ୍ପନା କରାଯାଇ ପାରିବ ? ଏବଂ, କାଳର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଜଣେ ଈଶ୍ୱର ପୁଣି ଅନ୍ତହୀନ ପ୍ରେମ, ସାହସ ତଥା ବଳର କିପରି ଆକର ହୋଇପାରିବେ ? ଯିଏ ଶାଶ୍ୱତ କାଳରୁ ରହିଛନ୍ତି କେବଳ ସେଇ ଶାଶ୍ୱତ କାଳ ଯାଏ ରହିବେ ଏକ ଅନନ୍ତ ସତ୍ତା ହିଁ ବଳ ଏବଂ ଗୁଣର ଭୂମିରେ ଅନନ୍ତ ହୋଇ ପାରିବେ। ଏଠାରେ ଆମେ ସେହି ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍ ଧର୍ମର ସେହି ଅନ୍ତର୍ବିରୋଧର ହିଁ ଏକ ପ୍ରତିଧ୍ୱନି ଶୁଣିବାକୁ ପାଇବା, ଯାହାକି ଶରୀର ସହିତ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥାଏ କିନ୍ତୁ ଶାଶ୍ୱତ କାଳ ନିମନ୍ତେ ଅମର ହୋଇ ରହେ, ସମ୍ଭୂତ ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା ଏକ ଈଶ୍ୱର-କଳ୍ପନାର ତାତ୍ତ୍ୱିକ ବିଶ୍ୱାସସୂତ୍ର ସହିତ ଯୋଡ଼ା ହୋଇ ରହିଥାଏ। ଏପରି ଏକ ବିଶ୍ୱାସ ମଧ୍ୟରେ ସତ୍ୟ ତଥା ମୂଲ୍ୟର ଏକ ଉପାଦାନ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ସତ ଈଶ୍ୱର-ଉପଲବ୍ଧି ତାହା ଲାଗି ଏକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଏକ ଦିବ୍ୟଜୀବନର ଅନୁଶୀଳନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ନାନା ସୀମାବଦ୍ଧତାର ପ୍ରବେଶ ଘଟାଇ ଆମକୁ ଅସମର୍ଥ କରି ରଖିଥାଏ।

ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂସ୍କରଣ (ଇଂରାଜୀ) ୧୭ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା ୩୬୪-୩୬୮।

□

କେତୋଟି ଟିପ୍ପଣୀ,- 'ଆର୍ଯ୍ୟ' ପତ୍ରିକାରୁ

"ଆର୍ଯ୍ୟ"- ଏହି ନାମଟିର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ କ'ଣ ?

ଏକାଧିକ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ପଚ଼ରା ଯାଇଛି। ଅଧିକାଂଶ ଇଉରୋପୀୟ ପାଠକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଶବ୍ଦଟିର ଦେବନାଗରୀ ଲିପିରେ ଲିଖିତ ରୂପଟି ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଏକ ଚ଼ିତ୍ରଲିପି ସଦୃଶ ମନେହେବ ଏବଂ ସ୍ୱଭାବ ଅନୁସାରେ କାହାକୁ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଲାଗିବ ତ ପୁଣି କାହାକୁ ବିରକ୍ତ ମଧ୍ୟ କରିବ। ଏହି ଶବ୍ଦଟିକୁ ଭାରତୀୟମାନେ ଜାଣିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ପୂର୍ବପୁରୁଷମାନେ ଯେଉଁ ଅର୍ଥରେ ତାହାକୁ ଜାଣିଥିଲେ, ଏମାନେ ଆଉ ସେହି ଅର୍ଥରେ ତାହାକୁ ବୁଝୁ ନାହାନ୍ତି। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଭାଷାବିଜ୍ଞାନ ଶବ୍ଦଟିକୁ ଏକ ପ୍ରଜାତି ଅର୍ଥରେ ବୁଝୁଛି, ତାହାକୁ ଏକ ଜାତିଗତ ସମଷ୍ଟି ବୋଲି ବୁଝୁଛି ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଅନୁମାନରେ-ତାହାକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମୂଲ୍ୟ ବି ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି। ସମ୍ପ୍ରତି, ଏପରିକି ଭାଷାତତ୍ତ୍ୱକାର ମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ, କେତେ ମତ ଏକଥାଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି ଯେ ଆପଣାର ମୂଳ ବ୍ୟବହାରରେ ଶବ୍ଦଟି ଏକ ପ୍ରଜାତିଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ କେବେ ବୁଝାଉ ନ ଥିଲା, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ସଂସ୍କୃତିର ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ହିଁ ବୁଝାଇ ଆସିଥିଲା। ବେଦରେ ସେହିମାନଙ୍କୁ ଆର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହା ହୋଇଛି, ଯେଉଁମାନେ ନିଜର ଜୀବନରେ ଗୋଟିଏ ଖାସ୍ ପ୍ରକାରର ଆତ୍ମକର୍ଷଣକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଥିଲେ,- ଆପଣା ଅନ୍ତର୍ଜୀବନ ଓ ବହିର୍ଜୀବନର ସଂସ୍କାରରେ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରୁଥିଲେ,- ଏକ ଆଦର୍ଶ ଦ୍ୱାରା ତଥା ଆସ୍ପୃହା ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍‌ବୋଧିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଜୀବନ। ଆର୍ଯ୍ୟ ଦେବତାଚ଼ୟ ସେହି ଅତିଭୌତିକ ସାମର୍ଥ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବୁଝାଉଥିଲେ ଯେଉଁମାନେ ମନୁଷ୍ୟକୁ ଏକ ଈଶ୍ୱରୀୟ ସ୍ୱଭାବର ଉପଲବ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସେ କରୁଥିବା ସଂଗ୍ରାମରେ ତାହାର ସହାୟତା କରୁଥିଲେ। ସେହି ସର୍ବପ୍ରଥମ ମନୁଷ୍ୟସମୂହଟିର ସର୍ବବିଧ ଉଚ୍ଚତମ ଅଭୀପ୍ସାମାନ, ତାହାର ସର୍ବାଧିକ ଉଦାରତା ରହିଥିବା ଧର୍ମଭାବଗତ ସ୍ୱଭାବଟି, ଏବଂ ଭାବନାକ୍ଷେତ୍ରର ସର୍ବାଧିକ ଆଦର୍ଶସ୍ଥାନୀୟ ଗୁଣସମ୍ପନ୍ନତା ଗୁଡ଼ିକ,- ସବୁକିଛି ହିଁ ଏହି ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ ଅଭିପ୍ରେତ ହୋଇ ରହିଥିଲା।

ଏକ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଆର୍ଯ୍ୟ ଶବ୍ଦଟି ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୈତିକ ଓ ସାମାଜିକ ଆଦର୍ଶକୁ ବୁଝାଇଲା, ସୁପରିଶାସିତ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଆଦର୍ଶକୁ, ମଧୁରତା, ଶାଳୀନତା, ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଉଚ୍ଚତା, ଅକପଟ ଆଚ଼ରଣ, ସାହସ, ଧୀରତା, ଶୁଦ୍ଧତା,

ମାନବିକତା, କରୁଣାଭାବ, ଦୁର୍ବଳକୁ ସୁରକ୍ଷାପ୍ରଦାନ, ଉଦାରତା, ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ, ଜ୍ଞାନଲାଗି ଆଗ୍ରହ, ପ୍ରାଜ୍ଞ ଏବଂ ବିଦ୍ୱାନ୍‌ମାନଙ୍କ ଲାଗି ସମ୍ମାନ-ପ୍ରଦର୍ଶନ ଏବଂ ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ଉପଲବ୍ଧି- ଏହି ସବୁକିଛିକୁ ବୁଝାଇଥିଲା । ତାହା ବ୍ରାହ୍ମଣ ଓ କ୍ଷତ୍ରିୟ ଦୁହିଁଙ୍କର ହିଁ ଏକ ସାଧାରଣ ଆଦର୍ଶ ହୋଇ ରହିଥିଲା । ସେହି ଆଦର୍ଶଟିର ଯାହାକିଛି ଖିଲାପ କରୁଥିଲା, ଯାହାକିଛି ସମ୍ଭ୍ରମବର୍ଜିତ, ନିମ୍ନ, ଅସ୍ୱଚ୍ଛତାଯୁକ୍ତ, ନୃଶଂସ ନିର୍ମମ ଓ ମିଥ୍ୟା ହୋଇ ରହିଥିଲା, ତାହାକୁ ଅ-ଆର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଗଲା । ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଭାଷାରେ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱିତୀୟ ଶବ୍ଦ ନାହିଁ, ଯାହାର କି ଅଧିକ ଶାଳୀନତାବିଶିଷ୍ଟ ଇତିହାସଟିଏ ରହିଛି ।

ତୁଳନାତ୍ମକ ଭାଷା-ଅଧ୍ୟୟନର ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟଟିରେ, ଯହୁଁ ପଣ୍ଡିତମାନେ ସମୂହଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାକ୍-ଇତିହାସର ଏକ ଅନୁମାନ ନିମନ୍ତେ ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ଇତିହାସକୁ ଅଧ୍ୟୟନ କଲେ, ସେତେବେଳେ ଅନୁମାନ କରା ଯାଇଥିଲା ଯେ ଆର୍ଯ୍ୟ ଶବ୍ଦଟି 'ଆର୍' ଧାତୁରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଛି; ଆର୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଭୂମିର କର୍ଷଣ କରିବା । ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଉକ୍ତ ପ୍ରକାରେ ନାମିତ କରା ଯାଇଥିଲା, ଯେତେବେଳେ କି ସେମାନେ ଉତ୍ତର-ପଶ୍ଚିମରୁ ସେମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାତିମାନଙ୍କ ଠାରୁ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ଚାଲି ଆସିଥିଲେ । ସେହି ଜ୍ଞାତିମାନେ କୃଷିବୃତ୍ତିକୁ ଘୃଣା କରୁଥିଲେ ଓ ମେଷପାଳନ ଏବଂ ଶିକାର ଦ୍ୱାରା ଜୀବନନିର୍ବାହ କରୁଥିଲେ । ଏହି ବୁଦ୍ଧିପ୍ରେରିତ ଅନୁମାନଟି ପକ୍ଷରେ ସେପରି କୌଣସି ସମର୍ଥକ ପ୍ରମାଣ ପ୍ରକୃତରେ ମିଳେନାହିଁ । ଆମେ ତଥାପି ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ ସେହି ଉତ୍ସଗତ ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ପାରିବା । ସର୍ବୋଚ୍ଚ ପରମା ଆତ୍ମା ତା' ସକାଶେ ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିବା ଭୂମିଟିକୁ ଯିଏ କର୍ଷଣ କରେ, ଭିତରେ ତଥା ବାହାରେ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟଲାଭର ସେହି ଭୂମିଟିର କର୍ଷଣ ଯିଏ କରିଥାଏ, ସେ ଭୂମିଟିକୁ କେବେହେଲେ ପଡ଼ିଆ ପକାଇ ଛାଡ଼ି ଦିଏନାହିଁ; ତାକୁ ଆଦୌ ବୀଜ ଲାଗି ଧାଇଁବାକୁ ହୋଇନଥାଏ; ସିଏ ଉଦ୍ୟମ କରେ ଏବଂ ସେଥିରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଫସଲଟିକୁ ଆଦାୟ କରେ ଏବଂ ସେହି ପ୍ରୟାସଟି ଲାଗି ହିଁ ତାକୁ ଆର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ଯଦି ଆର୍ଯ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଜାତିସୂଚକ ଶବ୍ଦ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ଏକ ଅଧିକ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତିଗତ ଅର୍ଥରେ ତାହା ଅର୍‌ରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତା ଏବଂ ବଳ ବା ସାହସକୁ ବୁଝାଉ ଥାଆନ୍ତା । ଅର୍ କହିଲେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବାକୁ ହିଁ ବୁଝାଇଥାଏ, ଯେଉଁଥିରୁ କି ଗ୍ରୀକ୍ ଦେବତା ଆରେସ୍‌ଙ୍କ ନାମଟି ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଛି-ସାହସୀ ବା ଯୁଦ୍ଧଧର୍ମୀ, ଏପରିକି ଆରେତ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଉତ୍ତମ ଗୁଣ, ଯେପରି ଲାଟିନ୍ ଭାଷାର ଭିର୍ତୁସ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ଶାରୀରିକ ବଳ ଏବଂ ସାହସ ଓ ତା'ପରେ ନୈତିକ ଶକ୍ତି ଏବଂ ଉଚ୍ଚତା । ଏହି ଶାବ୍ଦିକ ଅର୍ଥଟିକୁ ଆମେ

ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ପାରିବା, "ଆମେ ଗଭୀର ପ୍ରଜ୍ଞାର ଅଧିକାରୀ ହେବାଲାଗି ଯୁଦ୍ଧ କରୁଛୁ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ଆମକୁ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଆମକୁ ଯୋଦ୍ଧା ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି"। କାରଣ ପ୍ରଜ୍ଞାର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଅର୍ଥଟି ହେଉଛି ଯେ, ଯାହା ସର୍ବୋତ୍ତମ, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ସମ୍ଭ୍ରମଯୁକ୍ତ, ସର୍ବାଧିକ ଆଲୋକସମ୍ପନ୍ନ ଏବଂ ଦିବ୍ୟତମ, ତାହାକୁ ବାଛିନେବା ଓ ତାହାକୁ ଜାଣିବା। ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଏହା ସକଳ ବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ଆମର ଜ୍ଞାନ, ବଦାନ୍ୟ ଭବ ତଥା ସକଳ ବସ୍ତୁପ୍ରତି ରହିଥିବା ଏକ ଶ୍ରଦ୍ଧାକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଇଥାଏ। ଏପରିକି ଅଧିକ ପ୍ରତୀତିର ସହିତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିମ୍ନସ୍ତରର, ଅସୁନ୍ଦର କିମ୍ବା ତମସା ଜଡ଼ିତକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝାଏ, ସେହି ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପ୍ତ ଦେବତାର କଳ୍ପନାଟିକୁ ସୂଚାଇ ଦେଉଥାଏ ଯିଏ କି ସକଳ ବସ୍ତୁରେ ସମାନ ଭାବରେ ବିଦ୍ୟମାନ୍ ଥାଆନ୍ତି। ମାତ୍ର, ସମୁଚିତ କର୍ମର ବିଧାନଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ନିର୍ବାଚନ ବୋଲି କହିହେବ, ଏପରି ଏକ ବସ୍ତୁକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେବାକୁ ବୁଝାଇବ, ଯାହାକି ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିବା ଅପେକ୍ଷା ସେଇଟିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣିବାକୁ ଏକ ଅଗ୍ରାଧିକାର ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ। ଏବଂ ସେହିପରି ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେଇପାରିବା ଲାଗି ମଧ୍ୟ ଏକ ସମର ଓ ଏକ ସଂଘର୍ଷ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥାଏ। ସେହିପରି କରିବା ଆଦୌ ସହଜ ହୁଏ ନାହିଁ। କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ମଧ୍ୟ ସହଜ ହୁଏ ନାହିଁ।

ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ସେହି ନିର୍ବାଚନଟିକୁ କରେ, ଯିଏ ସୋପାନ ସୋପାନ ଅନୁକ୍ରମରେ ଦିବ୍ୟତାର ଶିଖରଟିକୁ ଆରୋହଣ କରୁଥାଏ, କୌଣସି କଥାକୁ ଭୟ କରେ ନାହିଁ, କୌଣସି ପ୍ରକାରର ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ପରାଜୟ ଦ୍ୱାରା ନିରସ୍ତ ହୋଇ ଯାଏ ନାହିଁ, ତା'ର ବୁଦ୍ଧି ସକାଶେ ଅତିରିକ୍ତ ପରିମାଣରେ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇ କିଛି ରହିଥିବାରୁ ଯିଏ ସେଥିରୁ ନିବୃତ୍ତ ହୋଇ ରହେନାହିଁ, ତା' ଭିତରର ଆତ୍ମାଟି ନିମନ୍ତେ ଅତି ଉଚ୍ଚ ହୋଇଥିବାରୁ ଯିଏ ସେହି ଉଚ୍ଚତା ପାଖରେ ରହି ଯାଏ ନାହିଁ, ତା'ର ବଳ ଏବଂ ସାହସ ଲାଗି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବୃହତ୍ ହୋଇଥିବାରୁ ଯିଏ ସେହି ବୃହତ୍ତା ପାଖରେ ଆଦୌ ଅଟକେ ନାହିଁ, ସେଇ ହେଉଛି ଆର୍ଯ୍ୟ, ଦିବ୍ୟ ସ୍ତରର ଜଣେ ଯୋଦ୍ଧା ଏବଂ ବିଜେତା, ସେଇ ହେଉଛି ସମ୍ଭ୍ରମର ଅଧିକାରୀ, ସର୍ବୋତ୍ତମ; ଗୀତାରେ ତାକୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ବୋଲି କୁହାଯାଇଛି।

ଅନ୍ତର୍ଗତ ଭାବରେ, ଶବ୍ଦଟିର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମୂଳଭୂତ ଅର୍ଥରେ ଆର୍ଯ୍ୟ କହିଲେ ଏକ ପ୍ରଚେଷ୍ଟାକୁ ବୁଝାଏ, ଏକ ଉତ୍କ୍ରମଣ ଏବଂ ଅତିକ୍ରମଣକୁ ବୁଝାଇଥାଏ। ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ହେଉଛି ଜଣେ ଆର୍ଯ୍ୟ ଯିଏ କି ତା'ର ବାହାରେ ରହିଥିବା ସବୁକିଛିକୁ ଆପଣାର ଉଦ୍ୟମଦ୍ୱାରା ଅତିକ୍ରମ କରେ; ନିଜ ଭିତରର ମଧ୍ୟ ସବୁକିଛିକୁ ଯାହାକି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟର ଅଗ୍ରଗତିରେ ବିରୋଧ କରେ। ଆପଣା ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବା,-

ସେଇଟି ତା' ସ୍ୱଭାବର ସର୍ବପ୍ରଥମ ନିୟମ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସିଏ ପୃଥିବୀ ଉପରେ ବିଜୟ ଲାଭ କରେ ଏବଂ ଶରୀରକୁ ମଧ୍ୟ ଜୟ କରିଥାଏ ଏବଂ ଯାହାତାହା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଭଳି ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନହୀନତା, ଜଡ଼ତା, ମୃତପ୍ରାୟ ରୁଟିନ୍ ତଥା ତାମସିକ ଅଳ୍ପତାଗୁଡ଼ାକୁ ମାନି ନିଏ ନାହିଁ । ଜୀବନ ଏବଂ ତାହାର ବଳଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଏ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର କ୍ଷୁଧା ତଥା କାମନାମାନଙ୍କର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିବାକୁ ନାସ୍ତି କରିଦିଏ । ସେମାନଙ୍କର ରାଜସିକ କାମନାଗୁଡ଼ିକର ବଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଦୌ ରାଜି ହୁଏ ନାହିଁ । ଆପଣାର ମନ ଓ ତାହାର ଅଭ୍ୟସ୍ତତା ଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ଅତିକ୍ରମ କରିଯାଏ, ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଅଜ୍ଞାନ, ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ସଦୃଶ ଲାଭ କରିଥିବା ଯାବତୀୟ ପୂର୍ବଧାରଣା, ଚଳି ଆସୁଥିବା ସର୍ବବିଧ ଏଇଟା ବା ସେଇଟା, ଖୁସୀ କରି ରଖି ପାରୁଥିବା ସର୍ବବିଧ ମତମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଖୋଳ ଭିତରେ ଆଦୌ ବାସ କରୁନଥାଏ । ଅପର ପକ୍ଷରେ ସର୍ବଦା ବାଛି ପାରୁଥାଏ, ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିରେ ବୃହତ୍ ଏବଂ ସ୍ଥିତିସ୍ଥାପକ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ନିଜ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତିର ଭୂମିରେ ଦୃଢ଼ ତଥା ଉଦ୍ୟମଶୀଳ ଥାଏ । କାରଣ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁରେ ସେ ସତ୍ୟର ହିଁ ଅନ୍ୱେଷଣ କରେ, ଉଚ୍ଚିତଟିକୁ ଲୋଡୁଥାଏ, ଉଚ୍ଚତା ଏବଂ ମୁକ୍ତି ଲୋଡୁଥାଏ ।

ତା' ଆତ୍ମବିଜୟର କ୍ରମରେ ସିଏ ନିଜର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ରଖିଥାଏ । ତେଣୁ, ସେ ଯାହାକିଛି ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରେ, ତାହାକୁ ଆଦୌ ନଷ୍ଟ କରେ ନାହିଁ, ତାହାକୁ ଅଧିକ ଉଦାରତା ପ୍ରଦାନ କରେ, ଅଧିକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆଣି ଦେଇଥାଏ । ସିଏ ଜାଣିଥାଏ ଯେ ତାହାକୁ ଏହି ଯେଉଁ ଦେହ, ପ୍ରାଣ ଏବଂ ମନ ତିନୋଟିଯାକ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, ତାହାଦ୍ୱାରା ସେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ସେ ଅଧିକ ବୃହତ୍ ଆଉ କିଛି ହିଁ ହାସଲ କରିବ । ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଯିବାକୁ ହେବ ଓ ଅତିକ୍ରମ କରିବାକୁ ହେବ । ସେମାନଙ୍କର ସୀମାମାନଙ୍କୁ ନାହିଁ ବୋଲି କହିଦେବାକୁ ହେବ, ସେହିଗୁଡ଼ିକର ପରିତର୍ପଣ ମଧ୍ୟରେ ନିମଗ୍ନ ହୋଇ ରହିବାର ଯାବତୀୟ ବୃତ୍ତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମାତ୍ର, ସିଏ ଏହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିଥାଏ ଯେ, ସେହି ପରମ ଉଚ୍ଚତମଟି ହେଉଛି ଏପରି ଏକ ସ୍ଥିତି, ଯାହା କି ପୃଥିବୀକୁ ଆଦୌ ବର୍ଜନ କରେ ନାହିଁ, ତାହା ବସ୍ତୁତଃ ତାହାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଭାବରେ ଏଠାରେ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣେ- ଏକ ଦିବ୍ୟ ପରମ ଇଚ୍ଛା, ପରମ ଚେତନା, ପରମ ପ୍ରେମ ଏବଂ ପ୍ରାପ୍ତିର ପରମ ଉଲ୍ଲାସ ଯାହାର ଆବିଷ୍କାର ଆପଣାକୁ ଅଜାଡ଼ି ଦେବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ଏହି ନିମ୍ନତର ଜୀବନକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଥାଏ, ଆବିଷ୍କାରକାରୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ତା' ପରିବେଶଟି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସବୁକିଛି ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଥାଏ; ତାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସମର୍ଥ

ହେଉଥିବା ସବୁକିଛି ଉପରେ । ସିଏ ତାହାରି ପରିକର ହୋଇ ରହିଥାଏ । ତାହାଁକୁ ଶ୍ରଦ୍ଧା କରୁଥାଏ, ତାହାକୁ ହିଁ ଲୋଡ଼େ । ସେଇଟିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରିବା ପରେ ସିଏ ତାହାକୁ କର୍ମରେ, ଶ୍ରଦ୍ଧାଶୀଳତାରେ, ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ଜ୍ଞାନରୂପେ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ଉପରେ ଅଜାଡ଼ି ଦେଉଥାଏ । କାରଣ ଜଣେ ଆର୍ଯ୍ୟ ସର୍ବଦା ଜଣେ କର୍ମୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଜଣେ ଯୋଦ୍ଧା ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପରମ ଉଚ୍ଚତମଙ୍କର ଅନ୍ୱେଷମ କରିବାରେ ବା ତାଙ୍କର ଚର୍ଯ୍ୟା କରିବାରେ ସେ ସର୍ବବିଧ ଶ୍ରମ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ମନ ତଥା ଶରୀରର ଭୂମିରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି କରେନାହିଁ । କୌଣସି ଅନନୁକୂଳତାକୁ ଏଡ଼ି ପଳାଏନାହିଁ, କ୍ଳାନ୍ତି ହେତୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଥମ୍ବି ରହିଯିବାକୁ ସ୍ୱୀକାର କରେ ନାହିଁ । ତା' ଆପଣା ଭିତରେ ତଥା ପୃଥିବୀରେ ସେହି ରାଜ୍ୟଟିର ଆଗମନ ଘଟିବ ବୋଲି ସର୍ବଦା ସମର କରୁଥାଏ ।

ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାପ୍ରାପ୍ତ ଆର୍ଯ୍ୟ ହେଉଛି ଜଣେ ଅର୍ହତ୍ । ଏକ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱସ୍ଥ ପରମଚେତନା ରହିଛି ଯାହା ଏହି ବିଶ୍ୱଜଗତକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଅବସ୍ଥିତ ଥାଏ ଏବଂ ଏହି ଯାବତୀୟ ପୃଥିବୀ ଯାହାର କେବଳ ଏକ ପାର୍ଶ୍ୱ-ଘଟଣା ଓ ପାର୍ଶ୍ୱ-ଲୀଳା ହୋଇ ରହିଛି । ସେ ସେହି ଚେତନା ଲାଗି ଆସ୍ପୃହା କରେ ଏବଂ ତାହାକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରେ । ସେହି ପରମଚେତନା ଯାହା ବିଶ୍ୱାତୀତ ହୋଇଥିବାରୁ ତଥାପି ଏହି ପୃଥିବୀରୂପେ ତଥାପି ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛି, ଏହି ପୃଥିବୀରେ ରହିଥିବା ସକଳ କିଛି ରୂପେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛି । ଆପଣାର ସୀମାବଦ୍ଧ ଚେତନାକୁ ସେହି ଚେତନାଟି ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରସାରିତ କରି ନେଇଥାଏ, ସକଳ ବସ୍ତୁ ସହିତ ଏକାତ୍ମ ହୁଏ, ଏକ ଆତ୍ମଚେତନାର ବଳରେ, ପ୍ରେମ, ଆନନ୍ଦମୟତା ଏବଂ ସର୍ବଗ୍ରାହୀ ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ସକଳ ଅଚେତନ ବସ୍ତୁ ସହିତ ମଧ୍ୟ ଏକାତ୍ମତା ଲାଭ କରିଥାଏ । ଏପରି ଏକ ଚେତନା ରହିଛି, ଯାହାକି ଉଭୟ ବିଶ୍ୱାତୀତ ଓ ବିଶ୍ୱଗତ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ବ୍ୟକ୍ତିସଜ୍ଞାନତାର ଆପାତ ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଇଥାଏ; କର୍ମ ନିମନ୍ତେ, ଜ୍ଞାନର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ନିମନ୍ତେ, ଆପଣାର ଏହି ସର୍ଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ପରମ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ଲୀଳାଟି ନିମନ୍ତେ । କାରଣ, ଆଖର ନିଜକୁ ଦିବ୍ୟ କର୍ମର ଗୋଟିଏ ମୁକ୍ତ କେନ୍ଦ୍ର ରୂପେ ଦୀକ୍ଷିତ କରିନେବାକୁ ହିଁ ତ ଏହି ଅହଂଟି ରହିଥାଏ ଏବଂ ସେହି ଦିବ୍ୟ ଲୀଳାଟି ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥାଏ । ସେହି ଚେତନାଟି ମଧ୍ୟରେ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପ୍ରେମ ମଧ୍ୟ ରହିଥାଏ, ଆନନ୍ଦ ରହିଥାଏ ଏବଂ ସ୍ୱୀକାରାତ୍ମକ ଜ୍ଞାନଟି ମଧ୍ୟ ଅବସ୍ଥିତ ଥାଏ । ସେହି ଦୀକ୍ଷାଗ୍ରହଣଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତା'ଠାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଥାଏ । ଏକ ବିଶ୍ୱାତୀତତାର ଉପଲବ୍ଧି ପରେ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଭାବକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବାଟି ହେଉଛି ସେହି ସର୍ବଶେଷ ଏବଂ ଦିବ୍ୟ ଆତ୍ମୋତ୍ସର୍ଗ । ଜଣେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାପ୍ରାପ୍ତ ଅର୍ହତ ତାହାକୁ ହିଁ କୁହାଯିବ, ଯିଏକି ଯିଏକି ଏକାବେଳେକେ ଏହି ତିନୋଟିଯାକ ଆପାତ ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଭୂମିରେ

ବଞ୍ଚି ପାରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ରଖିଥାଏ, ଯିଏ ନିମ୍ନତରଟିକୁ ଉଚ୍ଚତରଟି ମଧ୍ୟକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ କରି ନେଇପାରେ, ଉଚ୍ଚତରଟିକୁ ଏହି ନିମ୍ନତରଟି ମଧ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ଆଣିପାରେ, ଯେପରିକି ଏହି ପୃଥିବୀର ପ୍ରତୀକଗୁଡ଼ିକର ମାଧ୍ୟମରେ ଆପଣାର ସତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ସେହି ତିନି ପରିଚ୍ୟର ତ୍ରିଭାବଯୁକ୍ତ ବ୍ରହ୍ମଟିକୁ ଆପଣା ସତ୍ତାର ସକଳ ଭାଗରେ ରୂପାୟିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ସତ୍ୟଟିର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରି ପାରିବ।

'ଆର୍ଯ୍ୟ'ର ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷ

'ଆର୍ଯ୍ୟ' ନାମକ ଏହି ପତ୍ରିକାଟି ପ୍ରକାଶ ଲାଭ କରିବାର ଏକା ମାସରେ ଯେଉଁ ବୃହତ୍ତମ ବିପର୍ଯ୍ୟୟଟି ଘଟିଥିଲା, ତାହାରି ଫଳରେ ସେଇଟି ସହିତ ଏହି ପତ୍ରିକା ହୁଏତ ଆଦୌ ପ୍ରକାଶ ପାଇନଥାନ୍ତା। ସେହି ଘଟଣାଟିକୁ ତ ଆଧୁନିକ ଜଗତର ବୃହତ୍ତମ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ବୋଲି କୁହାଯିବ। ତଥାପି, ଯେତେ ଯେତେ ଗମ୍ଭୀର ନାନା ପ୍ରତିକୂଳତା ମଧ୍ୟରେ ଗତି କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପତ୍ରିକାଟି ତାହାର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷଟିକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ପାରିଛି। ଅବଶ୍ୟ ଏହି ପତ୍ରିକାର ଫରାସୀ ସଂସ୍କରଣଟିକୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟକ୍ରମେ ବନ୍ଦ କରି ଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛୁ, କାରଣ ଆମର ପରିଚ୍ଳାଳକ ଶ୍ରୀ M. ପଲ୍ ରିସାର୍‌ଙ୍କୁ ସେହି ସମୟରେ ଫ୍ରାନ୍‌ସର ରିଜର୍ଭ ସେନାବାହିନୀରେ ଯୋଗ ଦେବାଲାଗି ଚ୍ଲିଯିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା। ତା'ପରେ ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ଲାଗି ରାଜୀ ହୋଇଥିବାରୁ ଆମେ ଫରାସୀ ସଂସ୍କରଣଟିର ଗ୍ରାହକମାନଙ୍କର ଉଦାରତାକୁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇବା ଉଚ୍ତିତ ମନେ କରୁଛୁ।

ଆମ ପତ୍ରିକାର ଅଗଷ୍ଟ ସଂଖ୍ୟାଟିର ମୁଖବନ୍ଧରେ ଆମେ ଯେପରି ସୂଚ୍ତିତ କରାଇବୁ, ଆମର ପ୍ରଥମ ବର୍ଷଟିରେ ପତ୍ରିକାଟିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଉଚ୍ଚ ଦର୍ଶନତତ୍ତ୍ୱ ତଥା ଗମ୍ଭୀର ଏବଂ ଆୟାସକର ଚ୍ତିନ୍ତନ ଲାଗି ବ୍ୟବହାର କରିବା ଲାଗି ଆମେ ଆବଶ୍ୟକ ମନେ କରିଛୁ। ମାତ୍ର ଆମ ଭାବନାରେ ରହିଥିବା ସେହି ଲକ୍ଷ୍ୟଟିର ଇତି ମଧ୍ୟରେ ପୂରଣ ହୋଇ ଯାଇଛି ଏବଂ ଆମେ ବୁଝି ପାରିଛୁ ଯେ ପ୍ରାୟ ୬୪ ପୃଷ୍ଠାର ଏଭଳି କଠିନ ଶ୍ରମ କରିବା ଲାଗି ପାଠକମାନଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଆମର ଆଉ କୌଣସି ଅଧିକାର ନାହିଁ। ତେଣୁ ଆଗାମୀ ବର୍ଷରେ ଆମେ ପତ୍ରିକାଟିରେ ଅଧିକତର ଅଂଶଟିରେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ କମ୍ ଗଭୀର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ରଖିବୁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଏକ ଅଧିକ ସହଜ ଅର୍ଥାତ୍ ସାଧାରଣ ବୋଧ୍ୟ ଶୈଳୀରେ ମଧ୍ୟ ଲେଖାଯିବ। କହିବା ଏକାନ୍ତ ଅନାବଶ୍ୟକ ଯେ ସେହି ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ସର୍ବଦା ଗୋଟିଏ ଦାର୍ଶନିକ ବିଷୟାଲୋଚ୍ନାର ପ୍ରଣାଳୀରେ ରଚ୍ତିତ ହେବ ଏବଂ 'ଆର୍ଯ୍ୟ' ଯେଉଁ ମୂଳ ଭାବନାଟିର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛି, ତାହାରି ଅନୁସାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ।

ଆମେ 'ଦିବ୍ୟ ଜୀବନ', 'ଯୋଗ-ସମନ୍ୱୟ' ଓ 'ବେଦରହସ୍ୟ'କୁ ସେହି ଆଗପରି ପ୍ରକାଶ କରୁଥିବୁ । କିନ୍ତୁ ନିର୍ବାଚିତ ବୈଦିକ ସ୍ତୋତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନରେ ଋକ୍‌ବେଦର ପଞ୍ଚମ ମଣ୍ଡଳଟିଏ ଏକ ଅନୁବାଦ ପ୍ରଦାନ କରିବୁ ଯାହାକୁ କି କୌଣସି ଭାଗ୍ୟପୁସ୍ତକର ସାହାଯ୍ୟ ନନେଇ ଜଣେ ସାଧାରଣ ପାଠକ ତାହାକୁ ସହଜରେ ବୁଝିପାରିବ । ଯେଉଁପରି ଏକ ପରିସ୍ଥିତି ଆମକୁ ପତ୍ରିକାଟିର ଫରାସୀ ସଂସ୍କରଣଟିର ପ୍ରକାଶ କରିବା ଲାଗି ବାଧ୍ୟ କଲା, ସେହି କାରଣରୁ wherefore of the worlds ବିଷୟଟିକୁ ମଧ୍ୟ ବନ୍ଦ କରିଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ସୁଖର କଥା ଯେ, ସେହି ଆଲୋଚନାଟିକୁ ଆମେ ସେଯାଏ ଆଣିପାରିଛୁ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଲେଖକର ମୂଳ ଭାବବସ୍ତୁଟିର ଉପସ୍ଥାପନା ହୋଇ ପାରିଛି,- ବିମୋଚନକାରୀ ସେହି ପରମ ପ୍ରେମ ଦ୍ୱାରା ଆମର ପୃଥିବୀଟିକୁ ଏକ ନୂତନ ପ୍ରକାରେ ଗଠିତ କରି ଅଣାଯାଇ ପାରିବ, ମନୁଷ୍ୟର ବିଶ୍ୱାସ ଓ ବୁଦ୍ଧି ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଉପଯୁକ୍ତ ବିନ୍ଦୁ, ଯେଉଁଠାରେ ପହଞ୍ଚି ସେ ଦଣ୍ଡେ ଅଟକିବ ଓ ପୃଥିବୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଭୟଙ୍କର ପରୀକ୍ଷାଟିର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଗତି କରୁଛି ସେଇଟି ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରିବ ।

ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମ ଇଚ୍ଛାଟି, ଯାହାକି କ'ଣ ସବୁ ବ୍ୟବହାର କରିବାକୁ ହେବ ଏବଂ କ'ଣ ସବୁକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେବାକୁ ହେବ, ସେହି କଥାଟିକୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଭାବରେ ଜାଣିଛି, ସେଇଟି ବ୍ୟତୀତ ଆଦୌ କୌଣସି ମାନବୀୟ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ଆମର ଏହି ସୀମାବଦ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିଟି ଆଶା କରୁଥିବା ପୂର୍ଣ୍ଣତାଟିକୁ ହାସଲ କରି ପାରିବନାହିଁ । ସେହି ପରମଇଚ୍ଛାଟି ଉପରେ ହିଁ ଆମେ ଆମ ପ୍ରୟାସଟିକୁ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବା ଏବଂ ଫଳଟି ଲାଗି ଅପେକ୍ଷା କରିବାର ନିୟତିଟିକୁ ଅର୍ପଣ କରୁଛୁ ଏବଂ 'ଆର୍ଯ୍ୟ'ର ଏହି ପ୍ରଥମ ବର୍ଷଟିକୁ ସମାପ୍ତ କରୁଛୁ । ଆମେ ଏହି ଅଭୀପ୍ସାଟିକୁ ରଖୁଛୁ ଯେ ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ବର୍ଷଟି ଆମ ପଛରେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଧାବମାନ ହୋଇ ରହିଥିବା ବୃହତ୍ ବିଶ୍ୱ-ବିପର୍ଯ୍ୟୟଟିର ତୁରନ୍ତ ତଥା ଭାଗ୍ୟାନୁକୂଳ ଭାବରେ ଅବସାନ ଘଟିବ । ଏବଂ ଯେଉଁ ପରମ ଶକ୍ତିଟି ସର୍ବଦା ଏହି ଯାବତୀୟ ଆପାତ ମନ୍ଦଟି ମଧ୍ୟରୁ ସମ୍ଭାବ୍ୟତମ ଭଲଟିକୁ ବହନ କରି ଆଣିଥାଏ, ତାହାରି ବଳରେ ଏହି ଧ୍ୱଂସକାରୀ ମାତ୍ର ବହୁପୂର୍ବରୁ ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରା ଯାଉଥିବା ପୁରୁଣା ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ଭାଙ୍ଗିଯିବ ଏବଂ ଏକ ନୂତନ ତଥା ଅଧିକ ଭଲର ଆବିର୍ଭାବ ଘଟିବ; ଯେତେବେଳେ କି ପ୍ରୀତି, ପ୍ରଜ୍ଞା, ଏକତାର ଉଚ୍ଚତର ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ବିଜୟ ହେବ । ଏହି ମାନବଜାତି ବିବେକସମ୍ପନ୍ନ ଭାବରେ ଏକ ଅଗ୍ରଗତିକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବ ଆମର ସେହି ଅନ୍ତିମ ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଆଡ଼କୁ । ମନୁଷ୍ୟଜାତି ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିବା ସେହି ପରମ ଆତ୍ମାର ସଚେତନ ଏକତାଟି ମଧ୍ୟକୁ ତଥା ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ସେହି ଦିବ୍ୟତା ଆଡ଼କୁ ।

'ଆର୍ଯ୍ୟ'ର ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷ

ଏହି ମାସରେ 'ଆର୍ଯ୍ୟ'ର ଚତୁର୍ଥ ବର୍ଷ ପୂରା ହୋଇଗଲା ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା ସାମାଜିକ ବିକାଶର ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ,- 'ମାନବ-ଏକତାର ଆଦର୍ଶ' ଏବଂ 'ଗୀତା ନିବନ୍ଧମାଳା'ର ପ୍ରଥମ ଭାଗଟି ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଲା । ଆଉ କେତୋଟି ଅଧ୍ୟାୟ ଲେଖା ହୋଇଗଲେ 'ଦିବ୍ୟ ଜୀବନ' ଗ୍ରନ୍ଥଟି ମଧ୍ୟ ଶେଷ ହୋଇଯିବ । ଦର୍ଶନ ଆଲୋଚନାର ଏହି ମାସିକ ପତ୍ରିକାଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସମୟରେ ଆମେ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲୁ, ଏହାଦ୍ୱାରା ସେଇଟିର ପ୍ରଥମ ଭାଗଟି ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆସିବ, ଏବଂ ଏହି ଅବସରରେ ଆମେ ସେହି ମୂଳ ଦୃଷ୍ଟିଟି ବିଷୟରେ ଅଳ୍ପ କେତୋଟି କଥା କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ ଯାହାକି ଆମର ଏହି ଲେଖାଟିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରି ଆସିଛି । ଏକାବେଳେକେ ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରର କ୍ରମାନ୍ୱୟିକ ଆଲୋଚନା ଦ୍ୱାରା ଘଟୁଥିବା ଅସୁବିଧାଟି ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ କିଛି କଥା ଆମେ କହିବୁ; ସମଗ୍ର ବିଷୟବୋଧଟିକୁ ବିକ୍ଷିପ୍ତ କରିଦେଇ ଏବଂ ଭାଗ ଭାଗ କରିବାଦ୍ୱାରା ଘଟିଥିବା ଅସୁବିଧାଟି ବିଷୟରେ କିଛି କହିବୁ ଯାହା ସମ୍ଭବତଃ ଆମର କେତେକ ପାଠକଙ୍କ ଲାଗି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ କଥାଟିକୁ ବୁଝିବାରେ ଏକ ଅସମର୍ଥତା ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବ ।

ଶବ୍ଦଟିର ସାଧାରଣ ଅର୍ଥରେ ଏକ ସମୀକ୍ଷା-ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ଆମେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିନଥିଲୁ; ଅର୍ଥାତ୍ ଦର୍ଶନର ପ୍ରଶ୍ନ ଏବଂ ସମସ୍ୟାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଚଳନ୍ତି ତଥ୍ୟ ତଥା ଚଳନ୍ତି ବିଚାରର କୌଣସି ସାଧାରଣ ବୋଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପନା ଅଥବା ସମୀକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବାଲାଗି ଇଚ୍ଛା ଆଦୌ କରିନଥିଲୁ । କିମ୍ବା, ଭାରତବର୍ଷର କେତେକ ଦର୍ଶନ ସମ୍ପର୍କିତ ବା ଧର୍ମୀୟ ପତ୍ରିକାରେ ଯେପରି କରା ଯାଇଥାଏ, ଦାର୍ଶନିକ ବିଚାରର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଚଳିତ ମତ କିମ୍ବା ସ୍ଥିତିକୁ ପୁନର୍ବାର ଉପସ୍ଥାପିତ କରି ତାହାକୁ ଲୋକମାନଙ୍କର ଗୋଚରକୁ ଆଣି ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସମର୍ଥିତ କରାଇବାର ମଧ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇ ନ ଥିଲା । ଆମେ ତ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସମନ୍ୱିତ ଦର୍ଶନର ଚିନ୍ତା କରିଥିଲୁ ଯାହାକି ହୁଏତ ଆମ ଲାଗି ଆସନ୍ନ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ସେହି ନୂତନ ଯୁଗଟି ନିମନ୍ତେ କିଛି ଉପାଦାନ ଯୋଗାଇଦେବ । ଆମେ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ଧାରଣାରୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛୁ ଯେ ମନୁଷ୍ୟ ଜାତି ଆପଣା ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଡ଼କୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗତି କରୁଛି, ଯାହାକି ଏପରିକି ତାହାର ଏକ ନୂତନ ଜୀବନକୁ ଏହି ଜଗତରେ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବ। ମନୁଷ୍ୟମାନେ ବିଚାର କରୁଥିବା ସବୁ ଦେଶରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାନା ଆକାରରେ ସେହି ବୋଧ ତଥା ସେହି ଆଶାଟି ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇ ଆସିଲାଣି, ଏବଂ ଏହାହିଁ

ଆମର ଅଭିପ୍ରାୟ୍‌. ହୋଇ ରହିଛି ଯେ ଆମେ ସେହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ଧର୍ମବିଷୟକ ଓ ଅନ୍ୟ ସତ୍ୟଟିର ସନ୍ଧାନ କରିବୁ ଯାହାକି ଏହି ମନୁଷ୍ୟ ସମଷ୍ଟିଟିକୁ ଏହି କ୍ରିୟାଶୀଳତା ଏବଂ ଉଦ୍ୟମକୁ ସନ୍ଦୀପନ ଆଣିଦେବ ଓ ପଥ ଦେଖାଇ ନେଇ ପାରିବ। ଯେଉଁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ-ଅନୁଭୂତି ଏବଂ ସତ୍ୟଚୟ୍ୟକୁ ଭୂମି କରି ଏପରି ଉଦ୍ୟମଟିଏ ହେବ, ସେଇଟି ପ୍ରକୃତରେ ଆମଲାଗି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇ ପାରିଥିଲା, ଏବଂ ତାହା ନ ହେଲେ ଉଦ୍ୟମଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ସକାଶେ ଆମର କୌଣସି ଅଧିକାର ମଧ୍ୟ ନ ଥାନ୍ତା। ମାତ୍ର ସେଗୁଡ଼ିକର ବୁଦ୍ଧିଯୁକ୍ତ ଆଲୋଚନା ଓ ସେଗୁଡ଼ିକର ପରିଣାମ ଏବଂ ସମସ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଥିଲା। ତାହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଆମେ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରିବା, ଏକ ଉଚ୍ଚସ୍ତରୀୟ, ସୂକ୍ଷ୍ମ ଏବଂ କଷ୍ଟକର, ଚିନ୍ତନରେ ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରେ ମନୋନିବେଶ କରିବା ଏବଂ ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମେ ନିଜକୁ ଯେଉଁ ଆୟାସଟି ମଧ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ କରି ରଖିଥିଲୁ, ସେଇଟି ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଆମର ପାଠକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ନିଶ୍ଚୟ ଭାଗି କରାଇବୁ। ଏଇଟି ହେଉଛି ଏକ କାରଣ, ଯେଉଁଟି ପାଇଁ ଆମେ ଏହି କ୍ରମାନ୍ୱୟିକ ପଦ୍ଧତିଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ। ଏହି ପଦ୍ଧତିଟିର ଦର୍ଶନ ସଦୃଶ ସ୍ୱଷ୍ଟତଃ ନାନା ଅନନୁକୂଳତା ନିଶ୍ଚୟ ରହିଛି। କିନ୍ତୁ କେବଳ ସେଇଟିର ଅନୁସରଣ କରିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହିଥିଲା।

ପ୍ରଥମରେ ଆମ ଭିତରେ ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି ଥିଲା ଯେ ଆମେ ସଂସ୍କୃତିର ସେହି ଦ୍ୱିବିଧ ଧାରାରେ, ସେହି ସମନ୍ୱୟଟି ଦିଗରେ ଅଗ୍ରସର ହେବୁ। ସଂସ୍କୃତିର ସେହି ଦୁଇ ଧାରାରେ, ଯାହାକି ମନୁଷ୍ୟର ବିଚାରକୁ ଦୁଇ ପ୍ରକାରର କରି ରଖିଛି ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ଶୀର୍ଷଭୂମିରେ ପରସ୍ପରକୁ ଯାଇ ଭେଟୁଛନ୍ତି। ଗୋଟିଏ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଭୂଖଣ୍ଡର ଜ୍ଞାନ ଓ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଭୂଖଣ୍ଡର। ମାତ୍ର, ଯୁଦ୍ଧର ସେହି ବିଶେଷ ତାତ୍‌କାଳିକତା ହେତୁ ତାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ପାରି ନ ଥିଲା। କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅସମାପ୍ତ ଧାରାବାହିକ ଆଲୋଚନାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ 'ଆର୍ଯ୍ୟ' ସେହି ସମ୍ମିଳନକାରୀ ଉଚ୍ଚତମ ସତ୍ୟଟିର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାର ପ୍ରୟାସଟିଏ ଆରମ୍ଭ କରିଛି, ଭାରତୀୟ ମାନସିକତା ଏବଂ ଭାରତୀୟ ଅନୁଭୂତିର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ସେଇଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଛି ଏବଂ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜ୍ଞାନଟି ଉପରେ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିଥିବା ଯେଉଁ ମୁଖ୍ୟ ବିଚାରଟି ସମସ୍ୟାଟିର ଖାସ୍ ସୀମାଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରି ଦେଇଛି, ତାହା ସମସ୍ୟାଟିର ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମକୁ ସେହି ପରି ହିଁ ବାଧ୍ୟ କରିଛି। ଯାବତୀୟ ଦର୍ଶନ ଦୁଇଟି ବସ୍ତୁର ସମ୍ବନ୍ଧ ଉପରେ ହିଁ ଆପଣାକୁ ସଂପୃକ୍ତ କରି ରଖିଥାଏ; ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଅସ୍ତିତ୍ୱର ମୂଳଭୂତ ସତ୍ୟଟି ଏବଂ ଯେଉଁସବୁ ଆକାରରେ ସେହି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଆମର ଅନୁଭବ ଲାଗି ଯେଉଁପରି ରୂପମାନଙ୍କୁ

ଗ୍ରହଣ କରି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ। ଆମର ଗଭୀରତମ ଅନୁଭୂତିଟି ଦର୍ଶାଇ ଦେଇଥାଏ ଯେ, ଏହି ମୂଳଭୂତ ସତ୍ୟଟି ହେଉଛି ପରମ ଆତ୍ମାଟିର ହିଁ ସତ୍ୟ, ଆଉଟି ହେଉଛି ଜୀବନର ସତ୍ୟ, ଆକୃତି ଗୁଡ଼ିକର ସତ୍ୟ, ଆକାର ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଏକ ସତ୍ୟ, ଏକ ଜୀବନବାର୍ତ୍ତୀ ବୋଧ ତଥା କର୍ମ। ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପଶ୍ଚିମ ଓ ପୂର୍ବ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ମାର୍ଗର ଅନୁସରଣ କରିଛନ୍ତି। ପଶ୍ଚିମ ଜଗତ ଜୀବନର ସତ୍ୟ ଉପରେ ସର୍ବାଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଇଛି ଓ ଏକ ଅବଧି ସକାଶେ କେବଳ ଜୀବନର ସତ୍ୟଟିକୁ ହିଁ ସମଗ୍ର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛି, ପରମ ଆତ୍ମାର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରିଛି ବା ଲେଇଟିକୁ ସେହି ଅଜ୍ଞାତ ତଥା ଅପରିବଳୟର ରାଜ୍ୟଟି ମଧ୍ୟକୁ ବିସର୍ଜି ରଖି ଦେଇଛି। ସେହି ଅତି ଆରୋପର ସ୍ଥିତିଟିରୁ ପଶ୍ଚିମ ସମ୍ପ୍ରତି ଲେଉଟି ଆସିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି।

ପ୍ରାଚ୍ୟ ଭୂଖଣ୍ଡଟି ଆତ୍ମା ଉପରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ପ୍ରଦାନ କରିଛି, ଏବଂ କିଛି ସମୟ ଲାଗି ଅନ୍ତତଃ ଭାରତବର୍ଷରେ, କେବଳ ସେହି ସତ୍ୟଟି ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଆପଣାର ସମୁଦାୟ ଅସ୍ତିତ୍ୱଟିକୁ ଅବହେଳା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିଛି। ଜୀବନର ସମ୍ଭାବନା ଗୁଡ଼ିକୁ ହେଳା ଦେଖାଇଛି ବା ଏକ ଅଳ୍ପ ପରିମାଣରେ ସେହି ବିକାଶରେ ମନ ଦେଇଛି ଅଥବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସୋପାନରେ ତାହାକୁ ସୀମିତ କରି ରଖିଛି। କ୍ରମେ ପ୍ରାଚ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହି ଅତିଆରୋପର ଅବସ୍ଥାଟିରୁ ଫେରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛି। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ପୁନର୍ବାର ଆତ୍ମାର ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟକୁ ଜାଗୃତ ହୋଇ ଉଠୁଛି ଏବଂ ଜୀବନର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହେଉଛି; ପ୍ରାଚ୍ୟ ଜୀବନର ସତ୍ୟ ବିଷୟରେ ପୁନର୍ଜାଗୃତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ଏବଂ ଆପଣାର ଅଧ୍ୟାତ୍ମଜ୍ଞାନକୁ ନୂତନ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବା ପାଇଁ ମନ ଦେଉଛି। ଆମେ ବିଚାର କରୁଛୁ ଯେ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବିରୋଧ ରହିଛି ବୋଲି କଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି, ତାହାର କୌଣସି ବାସ୍ତବତା ନାହିଁ। ଆତ୍ମା ହେଉଛି ଏହି ଅସ୍ତିତ୍ୱର ସେହି ମୂଳଭୂତ ସତ୍ୟଟି ଏବଂ ଜୀବନ ତାହାର ଏକ ପରିପ୍ରକାଶ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇପାରିବ। ଆତ୍ମା ଯେ ଜୀବନର ଉତ୍ସ ହୋଇ ରହିବ ତା' ନୁହେଁ, ତାହା ଭୂମି ହୋଇ ବି ରହିବ, ତାହାର ସର୍ବପ୍ରସାରୀ ବାସ୍ତବତା ତଥା ଉଚ୍ଚତମ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଣାମ ହୋଇ ରହିବ। କିନ୍ତୁ, ଜୀବନର ଏହି ସର୍ବବିଧ ରୂପାୟନ ଆମଲାଗି ଯେପରି ପ୍ରତୀତ ହୋଇଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକ ଏକାଧାରରେ ଏହାର ନାନା ଛଦ୍ମ ରୂପ ଏବଂ ଆତ୍ମ-ପରିପ୍ରକାଶର ଏକାଧିକ ନିମିତ୍ତ ରୂପେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ। ମନୁଷ୍ୟକୁ ଓ ସେହିପରି ନିଜର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସାଧନ କରିବାକୁ ହେବ, ଯେତେବେଳେ କି ସେଗୁଡ଼ିକ ଆଉ ଆଦୌ ଛଦ୍ମ ରୂପ ହୋଇ ରହିବେନାହିଁ ଏବଂ ସେମାନେ ତା' ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାମର୍ଥ୍ୟଯୁକ୍ତ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିମିତ୍ତରେ ପରିଣତ ହୋଇଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ଶକ୍ତିରେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଥିବେ।

ଦିବ୍ୟତାର ସେହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥିତିଟି ମଧ୍ୟକୁ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରିବା, ତାହାହିଁ ମନୁଷ୍ୟଜୀବନର ଯଥାର୍ଥ ବିଧାନ ଏବଂ, ଆପଣାର ଏହି ପୃଥିବୀସ୍ଥ ଜୀବନକୁ ତାହାରି ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିରୂପ ରୂପେ ଗଠନ କରି ଆଣିବା ହେଉଛି ତା' ବିବର୍ତ୍ତନର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ। 'ଆର୍ଯ୍ୟ' ଏଇଟିକୁ ତା' ଦାର୍ଶନିକ ଦୃଷ୍ଟିର ମୌଳିକ ବକ୍ତବ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି।

ଏହି ସତ୍ୟଟିକୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଏକ, ଦର୍ଶନତତ୍ତ୍ୱର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ହୋଇଥିଲା। କାରଣ, ଦର୍ଶନର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ତତ୍ତ୍ୱବିଚାରଟି ହିଁ ବାକୀ ସବୁକିଛିର କେନ୍ଦ୍ର ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେହି ସର୍ବଶେଷ ଏବଂ ସାଧାରଣତମ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ତାହା ବ୍ୟକ୍ତ କରେ, ଯାହା ଉପରେ କି ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ନିର୍ଭର କରୁଥାନ୍ତି ଅଥବା ଯେଉଁଟି ମଧ୍ୟକୁ ସେହି ସବୁକିଛିକୁ ଏକତ୍ର କରି ଅଣା ଯାଇଥାଏ। ତେଣୁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ 'ଦିବ୍ୟ ଜୀବନ'ର ଆଲୋଚନା କଲୁ; ଏଥିରେ ଆମେ ବେଦାନ୍ତର ମତଟିରୁ ଆରମ୍ଭ କଲୁ, ଆତ୍ମା, ମନୋରାଜ୍ୟ ଓ ପ୍ରାଣ ବିଷୟରେ ବେଦାନ୍ତର ମତଟିରୁ, ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦରୁ, ଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଅଜ୍ଞାନରୁ ପୃଥିବୀ ବିଷୟରେ ତାହାର ବୋଧଟିରୁ, ପୁନର୍ଜନ୍ମ ଓ ଆତ୍ମସତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ତାହାର ଦୃଷ୍ଟି ବିଷୟରେ। କିନ୍ତୁ ସାଧାରଣତଃ ବେଦାନ୍ତରେ ଜୀବନକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି, ବୋଲି ଅନୁମାନ କରାଯାଇ ଆସିଛି ଏବଂ ଏଥିରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଏଇଟି ସେଥିରେ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ପ୍ରବୃତ୍ତିରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି। ଏହି ସବୁକିଛି କେବଳ ବ୍ରହ୍ମ ବୋଲି ସେହି ମୌଳିକ ସତ୍ୟଟିରୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଶେଷକୁ ତାହା ଘୋଷଣା କରିଛି ଯେ ଏହି ପୃଥିବୀ ମୋଟେ ବ୍ରହ୍ମ ନୁହେଁ, - ତାହା ଆତ୍ମା ନୁହେଁ। ଏହିପରି ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ବିରୋଧାଭାସରେ ତାହା ଶେଷ ହୋଇଛି। ମାତ୍ର ଆମେ ଅପର ପକ୍ଷରେ ଏଥିରେ ପ୍ରଦତ୍ତ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକରୁ ଏକ ସର୍ବ-ଅନ୍ତର୍ଗତକାରୀ ଅଦ୍ୱୈତସତ୍ୟର ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଛୁ। ଆମେ ଦର୍ଶାଇଛୁ ଯେ, ମନ, ପ୍ରାଣ ଏବଂ ଜଡ଼ ସେହି ପରମ ଆତ୍ମସତ୍ୟଟିରୁ ନିସୃତ ହୋଇ ଆସିଛନ୍ତି, ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମନ ଅର୍ଥାତ୍ ଅତିମାନସରୁ ଆସିଛନ୍ତି ଯାହାକି ଏହି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡନାମକ ଅସ୍ତିତ୍ୱଟିର ଅବଲମ୍ବନ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ଏବଂ ମନକୁ ସେଇଟି ମଧ୍ୟକୁ ବିକଶିତ କରାଇ ନେଇ ପାରିଲେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ସେହି ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟରେ ଯାଇ ଉପନୀତ ହୋଇ ପାରିବ ଓ ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟ ଏବଂ ଜୀବନର ସର୍ବୋଚ୍ଚ, ବିଧାନଟିର ସୋପାନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବ। ଏହି ଆତ୍ମସତ୍ତା ହେଉଛି ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ଏବଂ ପୃଥିବୀ ଓ ସେଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ବିରୋଧିତା ରହିବ ନାହିଁ। ବସ୍ତୁତଃ ଆମେ ନିଜେ ହିଁ ଏକ ଅଜ୍ଞାନଦ୍ୱାରା ଆଚ୍ଛନ୍ନ ଆଖିମାନଙ୍କୁ ଦେଇ ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ଦେଖୁଛୁ। ଆମକୁ ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାନର ଆଖିଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଇ ତାହାକୁ ଦେଖିବାକୁ ହେବ। ଯାହାକୁ ଆମେ ଅଜ୍ଞାନ ବୋଲି କହୁଛୁ, ତାହା ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ଜ୍ଞାନ ଯାହାକି ଏକ

ସଂବୃତ୍ତିର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଜଡ଼ର ଅଚେତନତା ମଧ୍ୟରୁ ବିକାଶ ଲାଭ କରୁଛି ଏବଂ ନିଜର ମାର୍ଗରେ ଆପଣାର ସେହି ସଚେତନ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗତା ମଧ୍ୟକୁ ଫେରି ଯାଉଛି। ସେହି ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରିବା ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟର ଏହି ଅସ୍ତିତ୍ୱଟି ମଧ୍ୟରେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନର ପରିପ୍ରକାଶଟିକୁ ଘଟାଇବା, -ଆମେ ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ସୁଯୋଗ ଗ୍ରହଣ କରିବା, ପରସ୍ପରର ପରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ପୁନର୍ଜନ୍ମର ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ସେଇଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବା। ବିବର୍ତ୍ତନର ସତ୍ୟଟିକୁ ଆମେ ସ୍ୱୀକାର କରୁଛୁ; କିନ୍ତୁ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଜଗତ ଏକ ଜଡ଼ ପ୍ରକ୍ରିୟା ରୂପେ ତାହାକୁ ଯେପରି ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ସେତେ ପରିମାଣରେ ଆଦୌ ନୁହେଁ, ତାହାକୁ ଆମେ ଏକ ଦର୍ଶନର ସତ୍ୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ। ଏହି ଜଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ପ୍ରାଣ, ମନ ତଥା ଆତ୍ମା ସଂବୃତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ପରିପ୍ରକାଶ ଯେ ଘଟୁଛି, ସେହି ଅର୍ଥରେ। ଏହି ବିବର୍ତ୍ତନକ୍ରମର ଶୀର୍ଷଦେଶରେ ସେହି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନ ଅର୍ଥାତ୍ ଦିବ୍ୟ ଜୀବନ ହିଁ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି।

ଏହି କଥାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇ ଦେବାର ଗୋଟିଏ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଥିଲା ଯେ, ଏହି ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରାଚୀନ ବେଦାନ୍ତିକ ସତ୍ୟଟି ସହିତ କୌଣସି ଅସଙ୍ଗତି ନ ଥିଲା ଓ ତେଣୁ ଆମେ ସେହି ବେଦର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ଦୁଇଟି ଉପନିଷଦ ଓ ଗୀତାର ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ସେଥିରେ ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ରଖିଥିଲୁ। କିନ୍ତୁ କର୍ମକାଣ୍ଡୀ ଏବଂ ପଣ୍ଡିତମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବେଦର ଅସଲ ଆଲୋକନଟିକୁ ଅତିମାତ୍ରାରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟ କରି ରଖାଯାଇଛି। ତେଣୁ ଆମେ କେତୋଟି ରଚନାର ମାଧ୍ୟମରେ ବୈଦିକ ସତ୍ୟଦ୍ରଷ୍ଟା ମାନଙ୍କର ରଚନାଶୈଳୀଟିକୁ ଦର୍ଶାଇ ମଧ୍ୟ ଦେଇଥିଲୁ। ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ପ୍ରାଥମିକ ଭାବରେ ହିଁ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରାଯାଇଛି। ସେହି ଦ୍ରଷ୍ଟାମାନେ ପ୍ରତୀକଗୁଡ଼ିକୁ ଯେଉଁ ରୀତିରେ ବ୍ୟବହାର କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁସବୁ ସତ୍ୟକୁ ଏକ ଚିତ୍ରରୂପ ଦ୍ୱାରା ସୂଚାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ। ଉପନିଷଦ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଆମେ ଈଶ ଏବଂ କେନର ଆଲୋଚନା କରିଥିଲୁ। କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ପୂରା କରିବା ଲାଗି ଆମେ ତୈତ୍ତିରୀୟକୁ ମଧ୍ୟ ଯୋଡ଼ି ଥାଆନ୍ତୁ। ମାତ୍ର ତାହାର କଳେବରଟି ଦୀର୍ଘ ହୋଇଥିବାରୁ ସେଇଟି ନିମନ୍ତେ ଆମ ପାଖରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସ୍ଥାନର ଅଭାବ ରହିଥିଲା। ଅଧ୍ୟାତ୍ମ ସତ୍ୟର ଏକ ଯଥାର୍ଥ ଏବଂ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରୟୋଗ ରୂପେ ଆମେ ଗୀତାର ଆଲୋଚନା କରୁଛୁ। ଜୀବନଗତ ସତ୍ୟର ଆଲୋଚନାଟିକୁ ସେଥିରେ ସର୍ବାଧିକ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ ଭାବରେ କରାଯାଇଛି, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କଷ୍ଟକର ବିଷୟଟିକୁ ସେଥିରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଇଛି, ଏକ କର୍ମର ଆବେଦନ କରାଯାଇଛି। ଏବଂ, ଗୋଟିଏ ମାର୍ଗକୁ ଦେଖାଇ ଦିଆଯାଇଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି କର୍ମଦ୍ୱାରା ଆମେ ଆତ୍ମସତ୍ୟର ଏକ ଉନ୍ମେଷଣା ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ସମ୍ଭବ ହେବ। ପୁନଶ୍ଚ, ଈପ୍ସିତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନ ସହିତ ତାହାର ଏକ

ସମଞ୍ଜସତା ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ପାରିବ। ସେଇଟି ଅନୁସାରେ ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚି ନପାରିଲେ ଦର୍ଶନ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସତ୍ୟର କେବଳ ଏକ ସୈଦ୍ଧାନ୍ତିକ ମୂଲ୍ୟ ହିଁ ରହିଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁ ଆମେ 'ଯୋଗ-ସମନ୍ୱୟ' ପୁସ୍ତକରେ ଆମେ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆତ୍ମଶୃଙ୍ଖଳାର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧାରାଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା କରିଛୁ। ଏବଂ, ଯେଉଁ ପଥଟିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ଆମର ଏହି ମନୁଷ୍ୟ-ଜୀବନ ଏକ ସକଳାଙ୍ଗ ଦିବ୍ୟ ଜୀବନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ହେବ, ସେହିଗୁଡ଼ିକର ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ସୂଚନା ପ୍ରଦାନ କରିଛୁ। ମାତ୍ର, ସେଇଟି ହେଉଛି ଆମ ବ୍ୟକ୍ତି ଜୀବନର ଏକ ବିକାଶଧାରା ଏବଂ ଏହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଇ ଦେବାର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଥିଲା ଯେ ଆମର ଆଦର୍ଶଟିକୁ ମନୁଷ୍ୟଜାତିର ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇ ପାରିବାର ଏକ ସୂତ୍ର ରହିଛି। 'ସାମାଜିକ ଜୀବନର ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଆଲୋଚନା' ପୁସ୍ତକଟିରେ ଏହି ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ମନୁଷ୍ୟସମାଜର ବିବର୍ତ୍ତନକୁ କି ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭାବିତ କରି ଆସିଛନ୍ତି, ସେହି ପ୍ରସଙ୍ଗଟିର ଉପସ୍ଥାପନା କରାଯାଇଛି। 'ମାନବ-ଏକତାର ଆଦର୍ଶ'ରେ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ନିକଟତର ଐକ୍ୟବଦ୍ଧତା ଆଡ଼କୁ ଯେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଯାଉଛି, ଆମେ ସେହି ଘଟଣାଟିକୁ ବିଷୟରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ। ସେହି ପ୍ରବୃତ୍ତି ଗୁଡ଼ିକର ଆମେ ପ୍ରଶଂସା କରିଛୁ ଓ ଯେପରିକି ସେହି ଯଥାର୍ଥ ଐକ୍ୟଟିକୁ ହାସଲ କରି ହେବ, ସେଗୁଡ଼ିକରେ ସେଥିଲାଗି କ'ଣ ଅଭାବ ରହିଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ଦେଖାଇ ଦେଇଛୁ।

ପ୍ରଧାନତଃ ପ୍ରଥମସ୍ତରୀୟ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା କରିବା ହିଁ ଆମର ଯୋଜନାଟି ଆମକୁ ବାଧ୍ୟ କରିଛି। ସେଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିଧିଟି ସହିତ ସେଗୁଡ଼ିକର ଆମେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିଛୁ। ଏହା ପରେ ଆମେ ଏହି ପ୍ରକାରର କୌଣସି ଦୀର୍ଘ ଧାରାବାହିକ ଆରମ୍ଭ କରିବାର ଅଭିଳାଷ ପୋଷଣ କରିନାହୁଁ, ମାତ୍ର ଆହୁରି କେତେକ ଏପରି କ୍ଷୁଦ୍ର ଲେଖା ଲେଖିବାର ଇଚ୍ଛା ରଖିଛୁ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକରେ କି ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ, ଅଧିକ ସିଧା ଏବଂ ଯେତେଦୂର ଅଧିକ ସାଧାରଣ ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟିଏ ସ୍ଥାନ ପାଇବ। ସେଥିରେ ଆମେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ପରିସର ଏବେ ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ଲାଗି ଅବକାଶ ପ୍ରଦାନ କରିବୁ; ଏକ ଦର୍ଶନ ସମ୍ପର୍କୀୟ ପତ୍ରିକାରେ ଯେତେଦୂର ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସମ୍ଭବ, ସେହି ପରିମାଣରେ।

- ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂସ୍କରଣ (ଇଂରାଜୀ), ୧୬ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା ୩୯୪-୪୦୨।

□

ଯାହାସବୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ

ଗଭୀର ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଗଭୀରତର ରହିଛି, ଉଚ୍ଚଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଆହୁରି ଉଚ୍ଚ ରହିଛି। ଆପଣା ସତ୍ତାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଅପେକ୍ଷା ମନୁଷ୍ୟ ଆହୁରି ଆଗରୁ ହିଁ ସେହି ଅଶେଷର ପ୍ରାନ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ ଯାଇ ଉପନୀତ ହେବ। କାରଣ, ସେହି ସତ୍ତାଟି ହେଉଛି ଅଶେଷତା, ସେଇଟି ହିଁ ଇଶ୍ୱର।

ସେହି ଶେଷହୀନ ଶକ୍ତି, ଶେଷହୀନ ଜ୍ଞାନ, ଶେଷହୀନ ଆନନ୍ଦ, ସେହିଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ମୋର ଅଭୀପ୍ସା। ମୁଁ ଏହାକୁ ଲାଭ କରି ପାରିବି ତ ? ହଁ, ପାରିବି, ମାତ୍ର ସେହି ଶେଷହୀନତାର ପ୍ରକୃତିଟି ଏପରି ଯେ, ତାହାର ଶେଷ ବୋଲି କିଛିହେଲେ ନ ଥାଏ। ତେଣୁ କଦାପି କହନାହିଁ ଯେ ଏହାକୁ ମୁଁ ଲାଭ କଲି। ମୁଁ ଏଥିରେ ପରିଣତ ହେଲି। କେବଳ ଏହିପରି ଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟ ଇଶ୍ୱରରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଲାଭ କରିପାରିବ।

କିନ୍ତୁ, ଲାଭ କରିପାରିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ତାଙ୍କ ସହିତ ନାନା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରିବ। ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକରେ ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହେବା, ସେଇଟି ଯୋଗ। ସେଇଟି ହେଉଛି ସର୍ବୋଚ୍ଚ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ତାହାର ସର୍ବାଧିକ ଉଦାତ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ। ଆମେ ଯେଉଁ ମନୁଷ୍ୟତାଟିର ବିକାଶ କରିଛୁ, ତାହାର ଆୟତନଟି ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧମାନେ ରହିଛନ୍ତି। ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ପ୍ରାର୍ଥନା, ଉପାସନା, ପ୍ରଶସ୍ତି ଗାନ, ଉତ୍ସର୍ଗଭାବ, ଭାବନା, ବିଶ୍ୱାସ, ବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଦର୍ଶନ। ଆମେ ବିକଶିତ କରି ଆଣିଥିବା ସେହି ସାମର୍ଥ୍ୟଟିର ଆହୁରି ସେପାଖକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ସାମର୍ଥମାନ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମର ଏହି ମନୁଷ୍ୟତାର ଆୟତନଟି ମଧ୍ୟରେ ତଥାପି ବିକଶିତ କରି ଆଣିବାକୁ ହେବ। ସେହି ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକର ନାନାବିଧ ଅନୁଶୀଳନ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଉକ୍ତ ସମ୍ବନ୍ଧମାନଙ୍କୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିଥାଉ, ତାହାକୁ ସାଧାରଣତଃ ଯୋଗ ବୋଲି କହୁ।

ଆମେ ହୁଏତ ସେହି ପରମ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ଇଶ୍ୱର ବୋଲି ନ କହିପାରୁ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତି ବୋଲି ଜାଣିପାରୁ, ଆମର ଉଚ୍ଚତର ଆତ୍ମସତ୍ତା, ଏକ ପରମ ଅଶେଷତା ଅଥବା କୌଣସି ଏକ ଅନିର୍ବଚନୀୟ ପରମ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି କହିପାରୁ। ବୁଦ୍ଧ ସେହିପରି ଭାବରେ ହିଁ ତାଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଥିଲେ, ଜଣେ ନିରାଟ୍ ଅଦ୍ୱୈତବାଦୀ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ତାଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହୋଇଥାଏ। ଏପରିକି ଜଣେ ନାସ୍ତିକ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ

ପହଞ୍ଚେ । ଜଣେ ଜଡ଼ବାଦୀ ପାଇଁ ଈଶ୍ୱର ଜଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ଛଦ୍ମ ରୂପରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଥାଆନ୍ତି । ଜଣେ ନାସ୍ତିବାଦୀ ନିମନ୍ତେ ସେ ସକଳ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ହୋଇ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥାନ୍ତି ।

ଯେ ଯଥା ମାଂ ପ୍ରପଦ୍ୟନ୍ତେ ତାନ୍ ତଥୈବ ଭଜାମ୍ୟହଂ ॥

- ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂସ୍କରଣ (ଇଂରାଜୀ), ୧୭ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା- ୨

□

ବିଚାର ଏବଂ ବିଚାରର ଆଭାସ

ବିଶେଷ ଭାବରେ ଜଣେ ପରମ ବିଧାତା ବା ଈଶ୍ୱର ବୋଲି କେହି ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି କେତେ ମଣିଷ କେବଳ ଏକ କଳ୍ପନା ବୋଲି ବିଚାର କରିଥାନ୍ତି । ସେମାନେ ଆପଣାକୁ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଦେଖିବା ନିମନ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଏକ ଦୁରାଶା ବୋଲି ଭାବନ୍ତି । ମାତ୍ର ମୁଁ ଦେଖିପାରୁଛି ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମନୁଷ୍ୟ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ନିୟତି ରହିଛି ଓ ଦେଖୁଛି ଯେ ପରମ ଈଶ୍ୱର ଜଣେ ଶ୍ରମଜୀବୀର କୋଦାଳ ଏବଂ ଏକ ଶିଶୁମୁହଁର ଆଉଳିବାଉଳି କଥାକୁ ମଧ୍ୟ ନିଜର କାମରେ ଲଗାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ଅନ୍ୟମାନେ ବୁଡ଼ି ଯାଇଥିବା ମୋତେ ଯିଏ ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି, ମୁଁ କେବଳ ତାହାଙ୍କୁ ହିଁ ପରମେଶ୍ୱର ବୋଲି କହିବିନାହିଁ; ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଈଶ୍ୱର ବୋଲି ଜାଣିବି, ଯିଏକି ଆଉ ସମସ୍ତେ ରକ୍ଷା ପାଇଥିବା ବେଳେ ମୋ ଅବଲମ୍ବନର ଆଶ୍ରୟଦାୟକ ପଟାଟିକୁ ମୋ' ହାତରୁ ନେଇ ଯାଉଛନ୍ତି ଏବଂ ସେହି ଏକୁଟିଆ ମହାସମୁଦ୍ରଟି ଭିତରେ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ଏକ ବିଜୟଜନିତ ଆନନ୍ଦ ଅନେକ ସମୟରେ ସଂଗ୍ରାମଟିଏ ଲଢ଼ିବା ଏବଂ କଷ୍ଟକୁ ବରିନେବା ଠାରୁ କମ୍ ଆକର୍ଷକ ହୋଇଥାଏ; ତଥାପି ଏକ ବିଜୟାକାଙ୍କ୍ଷୀ ମନୁଷ୍ୟାତ୍ମାର ଆତ୍ମବିସର୍ଜନକାରୀ କ୍ରସ୍ ନୁହେଁ, ବିଜୟଜନିତ ଜୟମାଲ୍ୟ ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବା ଉଚିତ ।

ଯେଉଁ ଆତ୍ମାମାନେ କୌଣସି ଅଭୀପ୍ସା କରୁନଥାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ପାଖରେ ପରମେଶ୍ୱର ବିଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି ବୋଲି କୁହାଯିବ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତି ତଦ୍ୱାରା ସନ୍ତୋଷ ଲାଭ କରେ ଓ ସେମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟାକୁ ବହୁଗୁଣିତ କରିବାକୁ ଭଲ ହିଁ ପାଏ, କାରଣ ସେମାନେ

ପ୍ରକୃତିକୁ ଦୃଢ଼ସ୍ଥାୟୀ ହୋଇ ରହିବା ନିମନ୍ତେ ନିଶ୍ଚିତ ନିର୍ଭରଟିଏ ଦିଅନ୍ତି ଓ ତା'ର ସାମ୍ରାଜ୍ୟଟିକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଦୀର୍ଘ କରୁଥାନ୍ତି ।

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁମାନେ ଦରିଦ୍ର, ଅଜ୍ଞାନ, ଯେଉଁମାନେ ସମୁଚିତ ଭାବରେ ଜାତ ହୋଇନାହାନ୍ତି ବା ଯେଉଁମାନଙ୍କର ସମୁଚିତ ଲାଳନ-ପାଳନ ହୋଇନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଯନ୍ତୁସାଙ୍ଗୁ ମନୁଷ୍ୟପଲ ବୋଲି କହିବାନାହିଁ; ସେହିମାନଙ୍କୁ ସେପରି କହିବା, ଯେଉଁମାନେ କି ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ରତା ମଧ୍ୟରେ ତୃପ୍ତ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ହାରାହାରି ମନୁଷ୍ୟପଲର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛନ୍ତି ।

ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କର, ମାତ୍ର ସାହାଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ଶକ୍ତିକୁ ଊଣା କରି ଦିଅନାହିଁ । ତୁମେ ସେମାନଙ୍କୁ ନେତୃତ୍ୱ ଦିଅ ଓ ଶିକ୍ଷାଦାନ କର, କିନ୍ତୁ ସର୍ବଦା ଦୃଷ୍ଟି ରଖ ଯେ, ସେମାନଙ୍କର ନିଜର ଉଦ୍ୟମଶୀଳତା ଏବଂ ମୌଳିକତାରେ ଆଦୌ କୌଣସି ହ୍ରାସ ନ ଘଟୁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ଗ୍ରହଣ କର, ମାତ୍ର ତାହାର ପ୍ରତିବଦଳରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ସେହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାକୁ ପ୍ରଦାନ କର । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଏହା କରିପାରବ, ସେଇ ନେତା, ସେଇ ହେଉଛି ଗୁରୁ ।

ଏହି ଜଗତକୁ ଈଶ୍ୱର ଏକ ରଣକ୍ଷେତ୍ର କରି ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଇଟିକୁ ଯୋଦ୍ଧାଗଣଙ୍କର ଦୃପ୍ତ ପଦଶବ୍ଦ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିଛନ୍ତି; ଗୋଟିଏ ବିରାଟ କୁସ୍ତି ଏବଂ ସଂଗ୍ରାମର ଚିତ୍କାର ଦ୍ୱାରା ଭରି ରଖିଛନ୍ତି । ଏବଂ, ସିଏ ଏଥିନିମନ୍ତେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରି ରଖିଥିବା ମୂଲ୍ୟଟିକୁ ନଦେଇ ତୁ ତାଙ୍କର ସେହି ଶାନ୍ତିକୁ ପ୍ରାପ୍ତ କରି ପାରିବୁ କି ?

ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଗଲା ବୋଲି ବୋଧ ହେଉଥିବା ଏକ ସଫଳତାକୁ ଆଦୌ ବିଶ୍ୱାସ କର ନାହିଁ, ମାତ୍ର ସଫଳତା ଲାଭ କରିବା ପରେ ଆହୁରି ବହୁତ କିଛି କରିବାକୁ ରହିଛି ବୋଲି ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖିବ । ଏପରି ଦେଖି ଖୁସୀ ହୁଅ ଓ ଆଗେଇ ଚାଲ; କାରଣ ଯଥାର୍ଥ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରିବା ପାଇଁ ଆହୁରି ଏକ ଦୀର୍ଘ ଉଦ୍ୟମ ଅବଶ୍ୟ ବାକୀ ରହିଛି ।

ଭ୍ରମରେ ଭୁଲି ଏକ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୋଲି ଭାବିବା ଅଥବା ଗୋଟିଏ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରେ ଅତିବେଶୀ ସମୟ ନିମନ୍ତେ ଲଙ୍ଗରପଙ୍ଗର ହେବାଠାରୁ ତୁମକୁ ଜୀବନ ହରଣ କରି ନେଉଥିବା ଅଧିକ ଭୁଲ ଆଉ କେଉଁଠାରେ ହିଁ ନାହିଁ ।

+

ଯେଉଁଠି ହେଉ ପଛକେ, ଯେଉଁଠାରେ ତୁମେ ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ ସମାପ୍ତିକୁ ଦେଖୁଛ, ସେଠାରେ ନିଶ୍ଚୟତା ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣ ଯେ ଏକ ବୃହତ୍ ଆରମ୍ଭ ତୁମଲାଗି ଅପେକ୍ଷା

କରି ରହିଛି । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ଭୟାନକ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣାଦାୟକ ଧ୍ୱଂସର ଲୀଳା ତୁମର ମନକୁ ଆତଙ୍କିତ କରୁଛି, ସେତେବେଳେ ଏକ ବୃହତ ତଥା ବିଶାଳ ସୃଷ୍ଟିର ଅବଶ୍ୟମ୍ଭିତା ଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ପ୍ରଦାନ କର । ଈଶ୍ୱର ଯେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ସ୍ଥିର ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର କଣ୍ଠସ୍ୱର ରୂପେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛନ୍ତି, କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ସେ ଏହି ଅଗ୍ନି ତଥା ଘୂର୍ଣ୍ଣିବାୟୁରେ ମଧ୍ୟ ଉପସ୍ଥିତ ଅଛନ୍ତି ।

ଧ୍ୱଂସ ଯେତିକି ଅଧିକ ବୃହତ୍ ହେବ, ସର୍ଜନାର ସମ୍ଭାବନାମାନେ ସେତିକି ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ଧ୍ୱଂସର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଅନେକ ସମୟରେ ଦୀର୍ଘ ହୋଇଥାଏ, ମନ୍ଥର ଓ ଉତ୍ପୀଡ଼ନଯୁକ୍ତ ହୁଏ ଏବଂ ତେଣୁ ସର୍ଜନାର ଆଗମନରେ ଅସ୍ୱାଭାବିକତା ଘଟେ ଏବଂ ତାହାର ବିଜୟଲାଭରେ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥାଏ । ରାତ୍ରିକାଳଟା ବାରମ୍ବାର ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ଦିବସ କୁଣ୍ଠାଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ଏପରିକି ଗୋଟାଏ ମିଛ ସିନ୍ଦୂର ଫାଟିଛି ବୋଲି ମନେ ହୁଏ । ମାତ୍ର ସେଥିପାଇଁ ଆଦୌ ନିରାଶ ହେବନାହିଁ ମାତ୍ର ଦୃଷ୍ଟି ରଖିଥିବ ଓ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଯାଉଥିବ । ଯେଉଁମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଉଗ୍ର ହୋଇ ଆଶା କରନ୍ତି, ସେମାନେ ସେତିକି ଶୀଘ୍ର ନିରାଶ ହିଁ ହୁଅନ୍ତି । ତେଣୁ ଆଶା କରିବନାହିଁ କିମ୍ବା ଭୟ ମଧ୍ୟ କରିବନାହିଁ, ମାତ୍ର ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବ ଏବଂ କର୍ମଟି ସମ୍ପାଦିତ ହେବ ବୋଲି ଇଚ୍ଛାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଅବିଚଳ ଥିବ ।

ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମ କଳାକାର ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ଭାବରେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି ଯେଉଁଥିରୁ ମନେ ହୁଏ ଯେ ସିଏ ଆପଣାର ପ୍ରତିଭା ଏବଂ ତାଙ୍କ ହାତରେ ରହିଥିବା ଦ୍ରବ୍ୟଟି ସମ୍ପର୍କରେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିନଥାନ୍ତି । ଖୁବ୍ ମନେ ହେଉଥାଏ ଯେ ସେ ଉପାଦାନଟିକୁ ହାତରେ ସ୍ପର୍ଶ କରୁଛନ୍ତି, ପରଖି ଦେଖୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଇଟିକୁ ଛାଡ଼ି ବି ଦେଉଛନ୍ତି, ପୁନର୍ବାର ହାତକୁ ନେଇ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଫିଙ୍ଗି ଦେଉଛନ୍ତି ଓ ପୁଣି ହାତକୁ ନେଇ ଦେଖୁଛନ୍ତି । ସେଇଟିକୁ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ଗଢ଼ି ପକାଉଛନ୍ତି ଓ ପୁଣି ଏକାଠି ନେଇ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରିଦେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ବସ୍ତୁସକଳ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାର ପ୍ରଣାଳୀରେ ବାରମ୍ବାର ଚକିତ ହେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ନୈରାଶ୍ୟ ବୋଧ କରୁଛନ୍ତି । ସେ ଯେଉଁଟିକୁ ବାଛିଥିଲେ, ତାହା ବର୍ଜନର ଗାତ ଭିତରେ ନେଇ ଫୋପଡ଼ା ହେଉଛି । ଯାହାକୁ ବର୍ଜନ କରା ଯାଇଥିଲା, ତାହା ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅଟ୍ଟାଳିକାର ଭିତ୍ତିପ୍ରସ୍ତରର କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଏହି ସବୁଯାକର ପଶ୍ଚାତରେ ଜ୍ଞାନର ଏକ ସୁନିଶ୍ଚିତ ନେତ୍ର ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି, ଯାହାକି ଆମ ବୁଦ୍ଧିର ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଏକ ସୀମାତୀତ ସମର୍ଥତାର ସ୍ମିତହାସ୍ୟ ମଧ୍ୟ ନିହିତ ହୋଇ ଅବଶ୍ୟ ଅଛି ।

ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ଲାଗି ସର୍ବଦା ଶାଶ୍ୱତ ସମୟ ପଡ଼ି ରହିଛି ଓ ସର୍ବଦା ତରତର ହେବା ନିମନ୍ତେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ, ଆପଣାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏବଂ ସଫଳତା ଲାଭ ବିଷୟରେ ସେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣାର କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ଏକ ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଆଣିଦେବା ସକାଶେ ସେ ଏକଶତ ବାର ମଧ୍ୟ ସେଇଟିକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବାଲାଗି ମୋଟେ କୁଣ୍ଠିତ ହେଉ ନାହାନ୍ତି । ଆମେ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରଖିଥିବା ଓ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ରଖିବାକୁ ଆମର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଶିକ୍ଷା ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବା, ମାତ୍ର ଏହି ତମସାପୂର୍ଣ୍ଣ, ସଂଶୟବାଦୀ କ୍ଳାନ୍ତିକାରକ, ଆଳସ୍ୟଯୁକ୍ତ, ଆକାଙ୍କ୍ଷା ବର୍ଜିତ ଅଥବା ଦୁର୍ବଳମନାର ସ୍ଥିତିଟି ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ଆସିବାରେ କୌଣସି ଉତ୍ସାହହୀନ ମନ୍ଥରତା ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାନାହିଁ, ଏପରି ଏକ ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଯାହା ଏପରି ଏକ ସ୍ଥିରଭାବ ଏବଂ ଉତ୍ତରୋତ୍ତର ବଳଯୁକ୍ତତା ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଯାହାକି ସଜାଗ ରହିଥିବ ଏବଂ ସେହି ବେଗଯୁକ୍ତ ବୃହତ୍ ଉଚ୍ଚାଟନାର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଥିବ,- ସେଗୁଡ଼ିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ଅଳ୍ପ ହୋଇଥିବ ସିନା, ମାତ୍ର ନିୟତିଟିକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାରେ ଯଥେଷ୍ଟ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇଥିବ ।

କ'ଣ ସେହି କାରଣ, ଯେଉଁଟି ପାଇଁ ଈଶ୍ୱର ତାଙ୍କର ଜଗତଟି ଉପରେ ହାତୁଡ଼ିରେ ଆଘାତ କରୁଥାନ୍ତି, ତାହାକୁ ପିଠୋଉ ପରି ଦଳି ଚକଟି ଫେଣିବାରେ ଲାଗିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି, ଏପରି ବାରମ୍ବାର ଏକ ଜଳନ୍ତା ନିଆଁର ରକ୍ତସ୍ନାନ ଓ ରକ୍ତବର୍ଣ୍ଣର ନରକତୁଲ୍ୟ ଉତ୍ତପ୍ତତା ମଧ୍ୟକୁ ନିକ୍ଷେପ କରନ୍ତି ? କାରଣ, ଗୋଟିଏ ସମଷ୍ଟି ହିସାବରେ ମନୁଷ୍ୟଜାତି ତଥାପି ଏବେ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ କଠିନ ହୋଇ ରହିଛି, ଗୋଟିଏ ଅଶୋଧିତ, ଅସୁନ୍ଦର ଧାତୁପ୍ରସ୍ତର ହୋଇ ରହିଛି, ଯାହାକି କୌଣସି ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ଆଦୌ ତରଳିବ ନାହିଁ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଆଦୌ କୌଣସି ଗଢ଼ିବା ସମ୍ଭବ ହେବନାହିଁ । ତେଣୁ, ତାଙ୍କର ସାମଗ୍ରୀଟି ଯେଉଁପରି, ତାଙ୍କ ପ୍ରଣାଳୀଟି ମଧ୍ୟ ସେହିପରି । ସେହି ପ୍ରଣାଳୀଟି ତେଣୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ଏବଂ ଅଧିକ ଶୁଦ୍ଧ ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନରେ ପରିଣତ କରିଆଣୁ । ତା' ହେଲେ ତାଙ୍କର ପ୍ରଣାଳୀଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଉପଯୁକ୍ତ ଏବଂ ଅଧିକ କର୍କଶତା-ବର୍ଜିତ ହୋଇ ପାରିବ ଏବଂ ସେହି ସାମଗ୍ରୀଟିର ଉପଯୋଗ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ, ତଥା ଅଧିକ ସୁନ୍ଦର ହେବ ।

ଯଦି ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ବାଛି ନେବାର ଅନନ୍ତ ସମ୍ଭାବନା ରହିଥିଲା, ତେବେ ସେ କାହିଁକି ଏପରି ଗୋଟିଏ ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ବାଛିଲେ କିମ୍ବା ତିଆରି କଲେ ? କାରଣ ତାଙ୍କର ଦିବ୍ୟ ପରମ ଅବବୋଧଟି ଆପଣା ଆଗରେ କେବଳ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ, ମଧୁରତା ଓ ବିଶୁଦ୍ଧତାକୁ ଦେଖି ନଥିଲା, ମାତ୍ର ଶକ୍ତିମତ୍ତା, ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଓ ମହତ୍ତ୍ୱାକୁ ମଧ୍ୟ ଦେଖି

ପାରିଥିଲା । ତୁମେ ଶକ୍ତିମତ୍ତାକୁ ଘୃଣା କରନାହିଁ, ତାହାର କେତେକ ଚେହେରା ଅସୁନ୍ଦର ଦେଖାଯାଉଛି ବୋଲି ଏହାକୁ ଅଶ୍ରଦ୍ଧା କରନାହିଁ, କେବଳ ପ୍ରେମ ହିଁ ଭଗବାନ ବୋଲି ବିଚାର ନାହିଁ । ପୂର୍ଣ୍ଣତା ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଥିବା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାରେ ଏପରି କିଛି ଅବଶ୍ୟ ରହିବ, ଯାହାକୁ ଜଣେ ବୀରର ଉପାଦାନ ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ କୁହାଯିବ, ଏପରିକି ଗୋଟିଏ ପିଶାଚର ପ୍ରକୃତି ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇ ପାରିବ । ମାତ୍ର ଗୋଟିଏ ବିଶାଳତମ ପ୍ରତିକୂଳତାରୁ ହିଁ ଏକ ବିଶାଳତମ ଶକ୍ତିମତ୍ତା ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ।

+

ଯଦି ମନୁଷ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଥର ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ହେବାକୁ ରାଜି ହୋଇଯାଆନ୍ତା, ତେବେ ସବୁକିଛି, ନିଶ୍ଚୟ ବଦଳି ଯାଆନ୍ତା । ମାତ୍ର ତା'ର ମାନସିକ, ପ୍ରାଣିକ ତଥା ଭୌତିକ ପ୍ରକୃତି ସେହି ଉଚ୍ଚତର ବିଧାନର ବିରୋଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରେ । ମନୁଷ୍ୟ ତା'ର ଅପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାକୁ ଭଲ ପାଏ ।

ପରମ ଆତ୍ମସତ୍ତା ହେଉଛି ଆମ ଜୀବନର ଅସଲ ସତ୍ୟ, ଆପଣାର ଅପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଗୁଡ଼ିକରେ ମନ, ପ୍ରାଣ ଓ ଶରୀର ତା'ର ମୁଖାମାନ; ମାତ୍ର ସେହିଗୁଡ଼ିକର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାରେ ହିଁ ଏହାର ଯାବତୀୟ ଛାଞ୍ଚ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥିବା ଉଚିତ । କେବଳ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ତାହା କେତୋଟି ଆତ୍ମାକୁ ସ୍ୱର୍ଗଲାଗି ପ୍ରସ୍ତୁତ କରେ ସତ, କିନ୍ତୁ ପୃଥିବୀ ଯେଉଁଠି ଥିଲା, ତାକୁ ସେହିଠାରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଯାଏ । ଗୋଟାଏ ପାଲିଶ୍‌କୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ମୁକ୍ତିର ପଥ ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ ।

ପୃଥିବୀ ତିନିପ୍ରକାର ବିପ୍ଳବକୁ ଜାଣେ । ଭୌତିକ ବିପ୍ଳବ ପରେ ଖୁବ୍ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ନାନା ଫଳ ପ୍ରାପ୍ତ ହୁଏ ନୈତିକ ଏବଂ ବୁଦ୍ଧିସ୍ତରର ବିପ୍ଳବମାନେ ଆପଣା ପରିସରରେ ଅଶେଷ ପରିମାଣରେ ଅଧିକ ବୃହତ୍ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି, ଫଳଗୁଡ଼ିକର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିକ ସମୃଦ୍ଧି ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି, ମାତ୍ର କେବଳ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିପ୍ଳବମାନଙ୍କରୁ ହିଁ ଅଧିକ ଆବାଦ ସମ୍ଭବ ହୁଏ ।

ଯଦି ସେହି ତ୍ରିବିଧ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏକ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନୁକ୍ରମରେ ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ତେବେଯାଇ ଗୋଟିଏ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ କର୍ମସମ୍ପାଦନ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୋଇଯିବ । କିନ୍ତୁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ମନ ଓ ଶରୀର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ-ପ୍ଳାବନକୁ ଧରି ରଖି ପାରିବେନାହିଁ । ଅଧିକତମ ଅଂଶଟି ଏଣେ ତେଣେ ହୋଇଯିବ ଓ ବାକି ଯାହା ରହିଲା, ସେଥିରେ ବିକୃତିମାନ ଆସିଯିବ । ତେଣୁ, କୌଣସି ବୃହତ୍ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆବାଦରୁ ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ପରିଣାମ ସମ୍ଭବ କରିବା ସକାଶେ ଆମ ଭୂମିଟିରେ ବହୁ ବୁଦ୍ଧିଗତ ତଥା ଭୌତିକ ଓଲଟପାଲଟର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି ।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ ମାନବସମୂହର ସହାୟତା କରିଛି। ଖ୍ରୀଷ୍ଟପୂର୍ବ ସମୟଟିର ଉପାସନାମାନ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଆଲୋକରେ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଆଣିଛି, ତା' ଜୀବନର ବୃହତ୍ତା ଓ ଉଚ୍ଚତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଏକ ବହୁପ୍ରସ୍ଥଯୁକ୍ତ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଗି ତା'ର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ବୃଦ୍ଧିସାଧନ କରିଛି। ଖ୍ରୀଷ୍ଟଧର୍ମ ତାକୁ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରେମ ଓ ବଦାନ୍ୟତାର ଦୃଷ୍ଟି ଆଣି ଦେଇଛି। ବୌଦ୍ଧଧର୍ମ ତାକୁ ଅଧିକ ପ୍ରଜ୍ଞାବାନ୍, ଭଦ୍ର, ଶୁଦ୍ଧତର ହେବା ନିମନ୍ତେ ଏକ ଭବ୍ୟତର ମାର୍ଗର ସନ୍ଧାନ ଦେଇଛି। କର୍ମରେ କିପରି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାରେ ଧର୍ମନିଷ୍ଠାଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବ ଏବଂ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଉତ୍ସାହର ସହିତ ସମର୍ପିତ ହେବ, ଇହୁଦୀମାର୍ଗ ଏବଂ ଇସଲାମ ସେହି ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛି। ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ତା' ଆଗରେ ଉଚ୍ଚତମ ଓ ଗଭୀରତମ ଅଧ୍ୟାତ୍ମ-ସମ୍ଭାବନା ସକଳକୁ ଉନ୍ମୋଚିତ କରିଦେଇଛି। କେଡ଼େ, ମହାନ୍ କଥାଟିଏ ସମ୍ଭବ ହୁଅନ୍ତା ଯଦି ଈଶଦୃଷ୍ଟି ଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପରକୁ ସ୍ୱୀକାର କରି ନିଅନ୍ତେ ଓ ପରସ୍ପରକୁ ଏକ ଅପରଟି ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରାଇ ଆଣନ୍ତେ। କିନ୍ତୁ ସେଥିଲାଗି ବୁଦ୍ଧିଗତ ନାନା କଠୋର ବିଶ୍ୱାସ ଓ ମାର୍ଗଗତ ଅହଙ୍କାରିତା ସେହି ପଥରେ ଅନ୍ତରାୟ ହୋଇ ହିଁ ରହିଛି।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ଧର୍ମ କେତେକ ଆତ୍ମାକୁ ରକ୍ଷା କରିଛି, କାନ୍ତୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସିଟି ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ଅଧ୍ୟାତ୍ମମଧ୍ୟକୁ ଆଣି ପାରିନାହିଁ। କାରଣ ସେଥିପାଇଁ ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ଓ ଖାସ୍ ଧର୍ମୀୟ ବିଶ୍ୱାସର କୌଣସି ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ; ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଆତ୍ମିବିବର୍ତ୍ତନ ଲାଗି ଏକ ସଦା ସକ୍ରିୟ ତଥା ସର୍ବ-ଅନ୍ତର୍ଗତକାରୀ ପ୍ରୟାସର ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି।

ପୃଥିବୀରେ ଆମେ ସଂପ୍ରତି ଦେଖି ପାରୁଥିବା ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ବୁଦ୍ଧିସ୍ତରୀୟ ନୈତିକ ଓ ବାହ୍ୟ ଭୌତିକ ଆୟତନର। ତାହାହିଁ ସେମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶ ତଥା ଅଭିପ୍ରାୟମାନ। ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ବିପ୍ଳବଟି ତା'ର ମୁହୂର୍ତ୍ତଟି ଆସିବା ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି ଏବଂ ଆପଣାର ତରଙ୍ଗଚୟକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଠାରେ ସେଠାରେ ଆଣି ନିକ୍ଷେପ କରି ଦେଉଛି। ସେଇଟି ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଅନ୍ୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥଟିକୁ ଆଦୌ ବୁଝି ହେବନାହିଁ। ଏବଂ ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନୁଷ୍ୟର ଭବିଷ୍ୟତ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସର୍ବପ୍ରକାର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଓ ପୂର୍ବସୂଚନା ବୃଥା ହୋଇ ଯାଉଥିବ। କାରଣ, କେବଳ ସେଇଟିର ସ୍ୱଭାବ, ଶକ୍ତି ଓ ଘଟଣା ହିଁ ଆମ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ କ୍ରମଟିର ପ୍ରକୃତ ମୀମାଂସା କରିବ।

- ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂସ୍କରଣ (ଇଂରାଜୀ) - ୧୬ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା ୩୯୧-୩୯୪।

□

ସୂତ୍ରବାକ୍ୟଚୟ

ଲକ୍ଷ୍ୟ

ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଜାଣିବାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଯିବା, ସେତେବେଳେ ଯାଇ ଜ୍ଞାନର ଅଧିକାରୀ ହେବା। ବିବେକବୁଦ୍ଧି ସହାୟକ ହୋଇଥିଲା; ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଲା।

ଏହି ଇଚ୍ଛା କରିବା ମାନଙ୍କୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଗଲେ ଆମେ ଯଥାର୍ଥ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହେବା। ଉଦ୍ୟମଟି ସହାୟକ ହୋଇଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଲା।

ଉପଭୋଗ ମାନଙ୍କୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଗଲେ ଆମେ ଆନନ୍ଦର ଅଧିକାରୀ ହେବା। ବାସନା ଆମର ସହାୟକ ହୋଇ ରହିଥିଲା। ବାସନା ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଲା।

ଆମେ ଅଲଗା ବ୍ୟକ୍ତିଟିଏ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଗଲେ ଜଣେ ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେବା। ଅହଂ ସହାୟକ ହୋଇଥିଲା, ଅହଂ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଲା।

ମାନବୀୟତାକୁ ଅତିକ୍ରମ କରିଗଲେ ଆମେ ଜଣେ ଯଥାର୍ଥ ପୁରୁଷରେ ପରିଣତ ହେବା। ପଶୁଟି ସହାୟକ ହୋଇଥିଲା, ପଶୁ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଲା।

ବୁଦ୍ଧିଗତ ବିବେକକୁ ଶୃଙ୍ଖଳାଯୁକ୍ତ ଅନ୍ତବୋଧରେ ପରିଣତ କରିଦିଅ; ଆପଣାର ସବୁକିଛି ଆଲୋକରେ ପରିଣତ ହେଉ। ଏଇଟି ତୁମର ଲକ୍ଷ୍ୟ।

ଆପଣାର ଉଦ୍ୟମକୁ ଆତ୍ମ-ବଳର ଏକ ଅବାଧ ଏବଂ ସର୍ବମୀମାଂସକ ଉତ୍ପାଦନରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିଦିଅ। ତୁମର ସବୁକିଛି ହିଁ ସଚେତନ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହେଉ। ଏହାହିଁ ତୁମର ଲକ୍ଷ୍ୟ।

ଉପଭୋଗକୁ ଏକ ଅବାଧ ଏବଂ ବିଷୟସଚେତନ ଉଲ୍ଲାସରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କର। ତୁମର ସବୁକିଛି ଆନନ୍ଦରେ ପରିଣତ ହେଉ। ଏଇଟି ତୁମର ଲକ୍ଷ୍ୟ।

ଏହି ବିଭାଜିତ ବ୍ୟକ୍ତିଟିକୁ ସେହି ବିଶ୍ୱ-ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ରୂପାନ୍ତରିତ କର; ତୁମର ସବୁକିଛି ଦିବ୍ୟତାରେ ପରିଣତ ହେଉ। ଏଇଟି ତୁମର ଲକ୍ଷ୍ୟ।

ଏହି ପଶୁଟିକୁ ଗାଭୀମାନଙ୍କର ପରିଚାଳନା କରୁଥିବା ସେହି ଗୋପାଳରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କର; ତୁମର ସବୁକିଛି କୃଷ୍ଣ ହିଁ ପରିଣତ ହେଉ। ଏଇଟି ତୁମର ଲକ୍ଷ୍ୟ।

ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯାହା କରି ପାରୁନାହଁ, ତାହା ମୋତେ ଏହି ସଙ୍କେତଟିକୁ ଦେଇଯାଉଛି ଯେ ମୁଁ ସେଇଟିକୁ ପରେ କରିବି । ଏଇଟି ମୋ' ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ଯେ ହେବନାହିଁ, ସେହି ବୋଧଟି ସୂଚିତ କରି ଦେଉଥାଏ ଯେ, ଏଥର ସବୁ ସମ୍ଭବ ହେବ । କାଳର ଅଧୀନ ଏହି ଜଗତ ଏକ ପରସ୍ପର-ବିରୋଧିତା ହୋଇ ରହିଥିଲା ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ହିଁ ପରମ ଶାଶ୍ୱତ ତାଙ୍କର ସତ୍ତାଟି ମଧ୍ୟରୁ ସର୍ଜନା କରି ଆଣିଥିଲେ ।

ଯାହାକୁ ଅସମ୍ଭବତା ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ତାହାକୁ ଆମେ ଅନୁଦ୍‌ଘାଟିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ବୃହତ୍ତର ସମ୍ଭବଗୁଡ଼ିକର ଗୋଟିଏ ସମଷ୍ଟି ବୋଲି ଜାଣିବା । ତାହା ଏକ ଆଗୁଆ ଅବସ୍ଥାକୁ ଢ଼ାଙ୍କି ରଖିଥାଏ ଓ ଏକ ତଥାପି ସମାପ୍ତ ହୋଇ ନ ଥିବା ଯାତ୍ରାକୁ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଥାଏ ।

ମନୁଷ୍ୟର ସମୂହଟି ଅଗ୍ରଗତି କରିବ ବୋଲି ଯଦି ତୁମେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଅ, ତେବେ ପୂର୍ବରୁ ବଦ୍ଧମୂଳ ହୋଇ ରହିଥିବା ସକଳ ଧାରଣାକୁ ପରିହାର କର । ଏହିପରି ଭାବରେ ହିଁ ଭାବନା ଏକ ଆଘାତ ଦ୍ୱାରା ଜାଗୃତ ହୁଏ ଏବଂ ସୃଜନାତ୍ମକ ହୋଇଥାଏ । ତା' ନ ହେଲେ ଏହା ଏକ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ପୁନରାବୃତ୍ତି ଭିତରେ ଯେପରି ଥିଲା, ସେହିପରି ହୋଇ ରହିଯାଏ ଏବଂ ଆପଣାର ଏକ ଉଚିତ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ବୋଲି ଭ୍ରମ କରେ ।

ଆପଣାର କକ୍ଷଟି ଚାରି ପାର୍ଶ୍ୱରେ ବୁଲିବାରେ ଲାଗିଥିବା ହିଁ ମନୁଷ୍ୟାତ୍ମାର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର କ୍ରିୟାତ୍ମକତା ନୁହେଁ । ତାହା ଯେ ଏକ ଅସରନ୍ତି ସନ୍ଦୀପିତତା ରହିଥିବା ସୂର୍ଯ୍ୟର ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦକ୍ଷିଣ କରିବ, ତା' ପାଇଁ ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟି ମଧ୍ୟ ରହିଛି ।

ସର୍ବପ୍ରଥମେ ନିଜ ଭିତରେ ନିଜ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ହୁଅ; ତା'ପରେ ଯାହାକିଛି ଭାବ ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କର । ଯାହାକିଛି ଭାବନାକୁ ଜୀବନ୍ତ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ତାହାରି ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ପୃଥିବୀ ଜନ୍ମଲାଭ କରିଥାଏ । ଯାହାକିଛିକୁ ଏକ ଯଥାର୍ଥ କର୍ମ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବ, ତାହା ହେଉଛି ପ୍ରକଟ ହୋଇ ପାରିଥିବା ଏକ ଭାବନା । ଏକ ଦିବ୍ୟ ଆତ୍ମ-ଚେତନା ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଭାବନାର ଲୀଳାର ସ୍ଫୁରଣ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଓ ଗୋଟିକ ବାସ୍ତବ ପୃଥିବୀ ଅସ୍ତିତ୍ୱଟିଏ ଲାଭ କରି ପାରିଛି ।

ଏହି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ନିମନ୍ତେ ଭାବନା ଆଦୌ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ, ତାହାର କାରଣ ମଧ୍ୟରେ ନୁହେଁ; ମାତ୍ର ଯାବତୀୟ ସମ୍ଭବନ ଲାଗି ତାହା ଏକ ନିମିତ୍ତ । ମୁଁ ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଯାହାକିଛି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରେ, ସେହି ଅନୁସାରେ ସମ୍ଭବି ଯାଉଥାଏ । ମୋର ଭାବନା ମୋ' ଭିତରେ ଯାହାକିଛି ଆଣି ଉପସ୍ଥାପିତ କରି ଦେଉଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ମୁଁ

ଅବଶ୍ୟ କରିପାରେ। ଏହାହିଁ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଅବିଚଳ ବିଶ୍ୱାସରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିବା ଆବଶ୍ୟକ, କାରଣ ତା' ଭିତରେ ଈଶ୍ୱର ହିଁ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଛନ୍ତି ।

ଆମର ଆଦୌ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟ ନୁହେଁ ଯେ, ମନୁଷ୍ୟ ଯାହାକିଛି କରି ସାରିଛି ଆମେ ଚିରକାଳ ସେଇଟିର ପୁନର୍ବାର କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା; ଆମେ ନୂତନ ଉପଲବ୍ଧି ମାନଙ୍କରେ ଯାଇ ଉପନୀତ ହେବା, ଆଗରୁ କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟରେ ସ୍ଥାନ ପାଇ ନ ଥିବା କେତେ କ'ଣ ଉପରେ ସ୍ୱାମିତ୍ୱ ଅର୍ଜନ କରିବା । କାଳ, ଏବଂ ଆତ୍ମା ଓ ପୃଥିବୀ, ଏଗୁଡ଼ିକ ଆମର କ୍ଷେତ୍ରରୂପେ ଆମକୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ହୋଇଛି । ଦୃଷ୍ଟିର ସାମର୍ଥ୍ୟ, ଆଶା ତଥା ସୃଜନାତ୍ମକ କଳ୍ପନାଶକ୍ତି ଆମକୁ ପ୍ରେରିତ କରୁଛନ୍ତି, ଇଚ୍ଛାର ଶକ୍ତି, ଭାବନା ତଥା ଉଦ୍ୟମ ଆମର ସର୍ବସଫଳତା ଦେଉଥିବା ଯନ୍ତ୍ରରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେଉଛନ୍ତି ।

ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ସବୁ ନୂଆ ରହିଛି ଯାହାକି ଆମକୁ ତଥାପି ହାସଲ କରିବାକୁ ହେବ ? ଆମକୁ ପ୍ରେମ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେବ, କାରଣ ଆମେ କେବଳ ଘୃଣା ଏବଂ ଆତ୍ମତୃପ୍ତିର ହିଁ ଅଧିକାରୀ ହୋଇଛୁ । ଆମକୁ ଜ୍ଞାନର ଅଧିକାରୀ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, କାରଣ ଆମେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ଭ୍ରମ, ସ୍ୱ-ଅବବୋଧ ଓ ସ୍ୱ-ସତ୍ୟାନୁମାନର ସମର୍ଥ ହୋଇଛୁ । ଆମେ ଆନନ୍ଦର ଅଧିକାରୀ ହେବା, କାରଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ କେବଳ ସୁଖ ଲାଭ କରିଛୁ, ଦୁଃଖ ପାଇଛୁ ଏବଂ ଉଦାସୀନତା ହାସଲ କରିଛୁ । ଆମେ ଶକ୍ତିର ଅଧିକାରୀ ହେବା, କାରଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ କେବଳ ଦୁର୍ବଳତା ଲାଭ କରିଛୁ, ଉଦ୍ୟମ ଗୁଡ଼ାଏ କରିଛୁ ଓ ପରାଭବ ଲଭିଥିବା ବିଜୟର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଛୁ । ଆମ ଜୀବନ ଭଳି ଜୀବନଟିଏ ଲାଭ କରିବା, କାରଣ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ଜନ୍ମ ହୋଇଛୁ, ବଡ଼ ହୋଇଚୁ ଏବଂ ମରିଛୁ । ଆମେ ଏକତାର ଉପଲବ୍ଧି କରିବା, କାରଣ ଆମେ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କେବଳ ଯୁଦ୍ଧ ହିଁ କରିଛୁ, ଗୁଡ଼ାଏ ମେଳ ଭିତରେ ଯାଇ ସାମିଲ ହୋଇଚୁ ।

ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦରେ କହିଲେ, ଆମେ ଈଶ୍ୱରତ୍ୱର ଉପଲବ୍ଧି କରିବା, ଆପଣାକୁ ଆମେ ସେହି ଦିବ୍ୟତାର ପ୍ରତିରୂପରେ ପୁନର୍ଗଠିତ କରି ଆଣିବା ।

ସତ୍ତାର ଆନନ୍ଦ

ଯଦି ବ୍ରହ୍ମ କେବଳ ଗୋଟିଏ କାଳ୍ପନିକ ବୋଧମାତ୍ର ହୋଇଥାନ୍ତା ଏବଂ ଯଦି ତାହା ଶାଶ୍ୱତ କାଳ ଲାଗି ଆମର ଏହି ସ୍ଥୂଳ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସତ୍ୟଟିର ବିରୋଧ କରୁଥାନ୍ତା, ତେବେ ନିର୍ବାପିତ ହୋଇଯିବା ହିଁ ନିଜର ଯଥାର୍ଥ ଅନ୍ତିମ ପରିଣାମ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା; ମାତ୍ର ପ୍ରେମ, ଆନନ୍ଦ ଏବଂ ଆତ୍ମଚେତନତାକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବାକୁ ହେବ ।

ଏହି ବିଶ୍ୱଜଗତ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗାଣିତିକ ସୂତ୍ର ନୁହେଁ ଯେ ଆମେ କେବଳ କେତେକ ମାନସିକ ବୋଧକଳ୍ପନାକୁ, ଯାହାକୁ ଆସେ ସଂଖ୍ୟା ବୋଲି କହୁଛୁ, ସେଗୁଡ଼ିକ ସହିତ କେତେକ ସୂତ୍ରର ସମ୍ବନ୍ଧକୁ କଷି ଥୋଇଦେବା ଓ ଶେଷରେ ଏକ ଶୂନ୍ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯାଇ ଉପନୀତ ହେବା । ଏଇଟି ଏପରି ଗୋଟିଏ ତୁଚ୍ଛା ଜଡ଼ସ୍ତରୀୟ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ନୁହେଁ ଯେ ଯାହା କେତେକ ଶକ୍ତିର କୌଣସି ଏକ ସମୀକରଣକୁ ବୁଝାଉଥିବ । ଏହି ଜଗତସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି ଜଣେ ଆତ୍ମପ୍ରେମୀର ହିଁ ଆନନ୍ଦ, ଏକ ପରମ ଶିଶୁର କ୍ରୀଡ଼ା, ଜଣେ ପରମ କବିର ସେହି ଶେଷହୀନ ଆତ୍ମପରିସୃଜନ, ଯିଏ କି ଅନନ୍ତ ସୃଜନଶକ୍ତିର ଆପଣାର ଶକ୍ତିକୁ ନେଇ ମାଦକିତ ଓ ଉଲ୍ଲସିତ ରହିଥାଏ ।

ଆମେ ପରମ ସତ୍ତାଙ୍କ ବିଷୟରେ ଏପରି କିଛି ହୁଏତ କହିପାରିବା, ଯାହାକି ସତେଅବା ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଗଣିତଶାସ୍ତ୍ରୀ ରୂପେ କଳ୍ପନା କରି ପାରିବ ଯିଏକି ସଂଖ୍ୟାମାନଙ୍କୁ ବ୍ୟବହାର କରି କୌଣସି ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ଅଙ୍କକୁ କଷିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି; କିମ୍ବା, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ଚିନ୍ତାରତ ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ଭାବିବା ଯିଏକି କୌଣସି ଏକ ପ୍ରୟୋଗ ଦ୍ୱାରା କେତେ କେତେ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଏକାଧିକ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଭାରସାମ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟାକୁ ନେଇ ପ୍ରୟୋଗ କରୁଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଆମେ ଏପରି ମଧ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିବା ସତେ ଯେପରି ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ପ୍ରେମିକ, ଏହି ବିଶ୍ୱସ୍ତରୀୟ ତଥା ଖାସ୍ ଐକତାନ ଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣୁଥିବା ଜଣେ ସଙ୍ଗୀତକାର, ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ, ଜଣେ କବି । କେବଳ ଚିନ୍ତନର ଶକ୍ତିଟି ମୋଟେ ଯଥେଷ୍ଟ ନୁହେଁ, ଆନନ୍ଦର ଦିଗଟିକୁ ମଧ୍ୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ । ପରମ ଇଶ୍ୱରଙ୍କର ଆନନ୍ଦର ନିଃଶ୍ୱାସଟି ଦ୍ୱାରା ପାରିନଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସର୍ବବିଧ ବୋଧ ଶକ୍ତି, ଏହି ଯାବତୀୟ ସତ୍ତା ତଥା ସିଦ୍ଧାନ୍ତମାନେ, ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଫମ୍ପା ଛାଞ୍ଚ ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

ଏମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିରୂପ, କିନ୍ତୁ ସବୁକିଛି ହିଁ ପ୍ରତିରୂପ । ଅମୂର୍ତ୍ତ କଳ୍ପନାମାନେ ଆମକୁ ପରମେଶ୍ୱର ନାମକ ସତ୍ୟର ଶୁଦ୍ଧ ବୋଧଟିଏ ଆଣି ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରତିରୂପ ଗୁଡ଼ିକ ଆମକୁ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବନ୍ତ ସତ୍ୟଟିକୁ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ।

ଶକ୍ତିକୁ ନିଜର ଅନ୍ତର୍ଗତ କରି ରଖିଥିବା ପରମ ବୋଧଟିରୁ ଏହି ଜଗତଗୁଡ଼ିକର ସର୍ଜନା ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ କୁହାଯିବ ଯେ ପରମ ସତ୍ତାର ଆନନ୍ଦଟି ହିଁ ସେହି ପରମ ବୋଧଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରିଛି । ପରମ ଅନନ୍ତ ହିଁ ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ଆନନ୍ଦକୁ ଅନୁଭବ କଲେ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଏହି ପୃଥ୍ୱୀସକଳ ତଥା ଜଗତତ୍ରୟ ସେମାନଙ୍କର ସତ୍ତାକୁ ଲାଭ କରିପାରିଲେ ।

ସତ୍ତାର ଚେତନା ଓ ସତ୍ତାରେ ରହିଥିବା ସେହି ପରମ ଆନନ୍ଦ, - ଏହିମାନେ ହିଁ ଆଦିଜନକ। ପୁନଶ୍ଚ, ସେହିମାନେ ବି ସର୍ବଶେଷ ଉତ୍ତରଣ। ଯାହାକୁ ଅଚେତନା ବୋଲି କୁହାଯାଉଛି, ତାହା ହେଉଛି ଚେତନାର ହିଁ ଏକ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯାଇଥିବା ଚେତନା। ବା, ତାହାରି ହିଁ ଅସ୍ପଷ୍ଟ ନିଦ୍ରାବସ୍ଥାଟିଏ। ଯାବତୀୟ ଯାତନା ତଥା ଆତ୍ମନିର୍ବାପନ,- ଏମାନେ ସେହି ସତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ରହିଥିବା ଆନନ୍ଦ, ଯାହାକି ଆପଣାଠାରୁ କୁଆଡ଼େ ଛାଡ଼ି ପଳାଇ ଯାଉଛି। ଆପଣାକୁ ଆଉ କୌଣସିଠାରେ ଅଥବା ଅନ୍ୟ କେଉଁଠାରେ ଆବିଷ୍କାର କରିବ ବୋଲି ତାହା ପଳାଇ ଯାଉଛି।

ସତ୍ତାଗତ ଏହି ଆନନ୍ଦ, ସେଇଟି କାଳର ସୀମାରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିନାହିଁ। ତାହାର ଶେଷ ନାହିଁ, ଆରମ୍ଭ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ। ବସ୍ତୁଚୟର ଗୋଟିଏ ଗଢ଼ଣରୁ ପରମେଶ୍ୱର ବାହାରି ଆସନ୍ତି, କେବଳ ଆଉ ଏକ ଗଠନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସିଏ ସେହିପରି କରନ୍ତି।

ଆଖର, ପରମେଶ୍ୱର ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ହୋଇଥିବେ ? ଜଣେ ଶାଶ୍ୱତ ଶିଶୁ ଯିଏକି ଏକ ଶାଶ୍ୱତ ଉଦ୍ୟାନରେ ଏକ ଶାଶ୍ୱତ କ୍ରୀଡ଼ା ଖେଳିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି।

ପୁରୁଷ ରୂପୀ ମନୁଷ୍ୟ

ଆଖିକୁ ଅବତରଣ କରି ଆଣି ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବାର ସେହି ଅଭ୍ୟାସଟି କେବେହେଲେ ବନ୍ଦ ହେବନାହିଁ କିମ୍ବା ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ସେହି ଈଶ୍ୱରତ୍ୱଟି ଆଡ଼କୁ ଅଭୀପ୍ସା କରିବାର ରୀତିଟିରୁ ଓହରି ଯିବନାହିଁ। ସସୀମ ଏବଂ ଅସୀମ ମଧ୍ୟରେ ଏଇଟି ହେଉଛି ସେହି ଚିରନ୍ତନ ସମ୍ପର୍କଟି। ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟି ଠାରୁ ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନେଇଥିବା ପରି ମନେ ହୁଏ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ବସ୍ତୁତଃ ଏକ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟାବର୍ତ୍ତନ ନିମନ୍ତେ ହିଁ ସେହିପରି କରିଥାନ୍ତି।

ମନୁଷ୍ୟର ସୋପାନକୁ ଆସି ପୃଥିବୀର ପ୍ରକୃତି ପୁନର୍ବାର ଆତ୍ମସଚେତନ ହୁଏ ଯେପରିକି ତାହା ସେହି ପରମ ଉପଭୋଗୀଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ଅଧିକ ବୃହତ ଉତ୍କ୍ରମଣକୁ ସମ୍ଭବ କରିପାରିବ। ପ୍ରକୃତି ସେହି ପରମ ଉପଭୋଗୀଙ୍କୁ ହିଁ ବହନ କରି ରହିଥାଏ ଓ ସେ ବିଷୟରେ ତାହାର ସଜ୍ଞାନତା ନଥାଏ। ତାହାକୁ ତାହାର ଜୀବନ ଓ ଅବବୋଧ ଅସ୍ୱୀକାର କରେ ଏବଂ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ମଧ୍ୟ ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଥାଏ। ପୃଥିବୀସ୍ଥ ପ୍ରକୃତି ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଜାଣେ ନାହିଁ; ତାହାର ଏକମାତ୍ର କାରଣ ହେଉଛି ଯେ ସିଏ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନଥାଏ। ଯେତେବେଳେ ତାହା ନିଜକୁ ଜାଣିବ, ସେତେବେଳେ ତାହା ଅବିମିଶ୍ରିତ ଭାବରେ ସତ୍ତାର ଆନନ୍ଦଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଜାଣିବ।

ସେହି ଏକତ୍ୱର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିବା ଏବଂ ସେଥିରେ ଆପଣାକୁ ହଜାଇ ନ ଦେବା, ତାହା ହିଁ ପ୍ରକୃତ ରହସ୍ୟ। ଈସ୍ୱର ଓ ମନୁଷ୍ୟ, ବିଶ୍ୱ ତଥା ବିଶ୍ୱାତୀତ ଯେତେବେଳେ ପରସ୍ପରକୁ ଜାଣନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ଏକ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ଏହି ଅଲଗା ହୋଇ ରହିବା, ସେଇଟି ହେଉଛି ସକଳ ଅଜ୍ଞାନର କାରଣ ତଥା ଅଜ୍ଞାନ ହିଁ ସକଳ ଦୁଃଖଭୋଗର କାରଣ।

ମନୁଷ୍ୟ ଆଦୌ କିଛି ନ ଜାଣି ହିଁ ଖୋଜୁଥାଏ ଏବଂ, ସିଏ ଯେ ଏହାଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ଦିବ୍ୟ ଆତ୍ମାଟିକୁ ଖୋଜୁଛି, ସେତେବେଳେ ଏପରିକି ସେହି କଥାଟିକୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣି ନଥାଏ। କାରଣ, ସେ ଆପଣା ଜଡ଼ଗତ ପ୍ରକୃତିର କୁହେଳିକା ଠାରୁ ହିଁ ଖୋଜିବାଟାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥାଏ ଏବଂ ଏପରିକି ଦେଖି ପାରିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟଟିକୁ ଲାଭ କରିବାରେ ସଫଳ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦୀର୍ଘକାଳ ନିମନ୍ତେ ତା' ଭିତରର କ୍ରମବର୍ଦ୍ଧମାନ ଆଲୋକଟି ଦ୍ୱାରା ଝଲସି ଅନ୍ଧପ୍ରାୟ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ। ଈଶ୍ୱର ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ତା' ଖୋଜୁଥିବାର ଜବାବ ଦିଅନ୍ତି। ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର ଶିଶୁ ଆପଣା ମାଆ ପାଇଁ ଅଣ୍ଡାଳି ହେଉଥିବା ସମୟର ତା' ହାତଗୁଡ଼ିକ ପରି ମନୁଷ୍ୟରେ ସେହି ଅନ୍ଧହୋଇ ରହିଥିବାର ସ୍ଥିତିଟିକୁ ଦେଖିବା ଲାଗି ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ତାହାକୁ ଉପଭୋଗ ବି କରନ୍ତି।

ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରେ ଈଶ୍ୱର ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରେ ପ୍ରକୃତି, - ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଜଣେ ବାଳକ ଓ ଜଣେ ବାଳିକା ପରି, ଯେଉଁମାନେ ଏକତ୍ର କ୍ରୀଡ଼ା କରୁଥାନ୍ତି। ସେମାନେ ଏକ ଆରେକୁ ଭଲ ପାଉଥାନ୍ତି; ସେମାନେ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ଲୁଚି ରହିଥାନ୍ତି, ପରସ୍ପର ପାଖରୁ ଦଉଡ଼ି ପଳାଉ ଥାଆନ୍ତି। ଆଖି ପଡ଼ିଯିବା ମାତ୍ରକେ ଦଉଡ଼ି ପଳାନ୍ତି; ଯେପରିକି ଏହିପରି ଭାବରେ ପରସ୍ପରକୁ ଖୋଜୁଥିବେ, ପରସ୍ପର ପଛରେ ଏହିପରି ଦଉଡୁଥିବା ଓ ଧରା ପଡୁଥିବେ।

ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତିଠାରୁ ନିଜକୁ ଗୋପ୍ୟ କରିଥିବା ସେହି ପରମେଶ୍ୱର, ଯେପରିକି ସେ ତାହାର ଏକ ସଂପର୍କ ଦ୍ୱାରା ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବେ, ସେଥିରୁ ଆଦୌ ନିରସ୍ତ ହୋଇ ନ ରହି ଉଗ୍ରତାର ସହିତ ତାହାକୁ ଚକିତ କରିଦେଇ ବିଜୟୀ ହୋଇ ପାରିବେ। ଈଶ୍ୱର ହେଉଛନ୍ତି ସେହି ବିଶ୍ୱଗତ ତଥା ବିଶ୍ୱାତୀତ ପୁରୁଷ, ଯିଏକି ମନୁଷ୍ୟସତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଥିବା ତାଙ୍କ ଆପଣାର ବ୍ୟକ୍ତି-ଆୟତନଟି ଠାରୁ ନିଜକୁ ଗୋପ୍ୟ କରି ରଖିଛନ୍ତି।

ଇତର ପ୍ରାଣୀଟିଏ ମଧ୍ୟ ସେହି ମନୁଷ୍ୟ-ପୁରୁଷର ସତ୍ତା, ଯାହାକି ଏକ ଲୋମଶ ଚର୍ମାବରଣ ତଳେ ଲୁକ୍କାୟିତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଚାରିଗୋଡ଼ରେ ଚାଲୁଛି। ଏହି

ଅତିସାନ କୀଟଟି ମଧ୍ୟ ସେହି ମନୁଷ୍ୟରୂପୀ ପୁରୁଷସତ୍ତା ଯାହାକି ଆପଣାର ମାନବସ୍ଥିତିଟି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ବକ୍ର ଗତି କରି ଘୁଷୁରି ଘୁଷୁରି ଚାଲିଛି। ଏପରକି ଜଡ଼ସ୍ଥ ଅବିକଶିତ ଆକାରମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ପୁରୁଷ ଯାହା ଆପଣାର କୌଣସି ଆକାରକୁ ଧାରଣ କରିନଥିବା ଶରୀର ରୂପରେ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି। ଏହି ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁସକଳ,- ଏମାନେ ମନୁଷ୍ୟ, ସମସ୍ତେ ସେହି ପୁରୁଷ।

କାରଣ, ମନୁଷ୍ୟ କହିଲେ ଆମେ କେଉଁଭଳି ଅର୍ଥରେ ବୁଝିଥାଉ ? ମନୁଷ୍ୟ ହେଉଛି ଏକ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୃଷ୍ଟ ହୋଇନଥିବା ଆତ୍ମା, ଯାହାକୁ ଆଦୌ ବିନଷ୍ଟ କରି ହେବ ନାହିଁ, ଯାହାକି ନିଜର ଉପାଦାନ ଗୁଡ଼ିକରୁ ତିଆରି ହୋଇ ଏକ ମନ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଶରୀରରୂପୀ ଗୃହରେ ଆବାସଟିଏ ଲାଭ କରିଛି।

ଶେଷ-ପରିଣାମ

ମନୁଷ୍ୟ ଏବଂ ଇଶ୍ୱରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭେଟଟିଏ ଘଟିବା କହିଲେ ସର୍ବଦା ଏକ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହେବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝାଇବ, ଯେତେବେଳେ ପରମ ଦିବ୍ୟ ସତ୍ତା ଏହି ମାନବୀୟ ଜୀବନ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି ଓ ମନୁଷ୍ୟ ଏକ ଦିବ୍ୟତା ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ ବିସର୍ଜିତ କରିଦିଏ।

ମାତ୍ର ଆଦୌ କୌଣସି ସଂହାରର ରୂପରେ ସେହି ବିସର୍ଜନ ଘଟି ନଥାଏ। କୌଣସି ପ୍ରକାର ନିର୍ବାପିତ ହୋଇଯିବାକୁ ଏହି ସର୍ବବିଧ ଅନ୍ୱେଷଣ ଓ ପ୍ରବଳ ବାସନାର ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ବୋଲି କୁହାଯିବନାହିଁ। ଏହି ଦୁଃଖସହନ ଏବଂ ଉଲ୍ଲାସର ପରିଣାମ ବୋଲି କୁହାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ। ଯଦି ଏତିକି ହିଁ ସର୍ବଶେଷ ପରିଣାମ ହୋଇଥାନ୍ତା, ତେବେ ଲୀଳାଟିର ଆରମ୍ଭ କଦାପି ହୋଇନଥାନ୍ତା।

ଆନନ୍ଦ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ରହସ୍ୟ। ତୁମେ ସେହି ବିଶୁଦ୍ଧ ଆନନ୍ଦଟିକୁ ଜାଣ ଏବଂ ତେବେ ଯାଇ ଇଶ୍ୱରଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଜାଣିବ।

ତେବେ ସମୁଦାୟ ଘଟଣାଟିର ଆରମ୍ଭ କହିଲେ ଆମେ କ'ଣ ବୁଝିବା ? ସତ୍ତାର କେବଳ ଏକ ଆନନ୍ଦ ଲାଗି ହିଁ ଏହି ଜଗତ ନାମକ ଅସ୍ତିତ୍ୱଟି ଆପଣାକୁ ବହୁଗୁଣିତ କରିଛି ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ସଂଖ୍ୟାତୀତ କେତେ ନା କେତେ ଅର୍ବୁଦ ରୂପେ ଆକାର ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ଯେପରିକି ତାହା ଅସଂଖ୍ୟ ଭାବରେ ଆପଣାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିବ।

ଏବଂ, ମଝିରେ କ'ଣ ରହିଛି ? ଏକ ବିଭାଜନ ରହିଛି ଯାହା ଏକ ଅନେକସଂଖ୍ୟକ ଐକ୍ୟ ଆଡ଼କୁ ପ୍ରୟାସ କରୁଛି, ଏକ ଅଜ୍ଞାନ ରହିଛି, ଯାହା ନାନାବିଧ

ଆଲୋକମୟତାର ପ୍ଳାବନ ଆଡ଼କୁ ଧାବମାନ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ଯନ୍ତ୍ରଣା ରହିଛି ଯାହା ଏକ କଳ୍ପନାତୀତ ଉଲ୍ଲାସ ଅନୁଭବର ସ୍ପର୍ଶ ଆଡ଼କୁ ଗତିସଚଳ ହୋଇ ରହିଛି । କାରଣ ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଥିବା ଏହି ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁ କେବଳ ଅନ୍ଧକାରର ନକ୍ସାଗୁଡ଼ିଏ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ନାନା ବିକୃତ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସ୍ପନ୍ଦନ ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ଏବଂ ଏହି ସବୁକିଛିର ଶେଷ ମଧ୍ୟ କ'ଣ ? ଯଦି ମହୁ ଆପଣାର ସ୍ୱାଦକୁ ଲାଭ କରନ୍ତା ଏବଂ ଯଦି ଏହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ବିନ୍ଦୁ ଏକତ୍ର ମଧ୍ୟ ସେହି ସ୍ୱାଦଟିକୁ ପାଆନ୍ତା, ଯଦି ତାହାର ସବୁଯାକ ବିନ୍ଦୁ ପରସ୍ପରର ସ୍ୱାଦ ପାଆନ୍ତେ ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ସମଗ୍ର ମହୁଫେଣାଟିକୁ ଆପଣା ସହିତ ଅଭେଦ ଭାବରେ ଚାଖି ପାରନ୍ତେ । ଶେଷଟି ମଧ୍ୟ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହିଭଳି ହୁଅନ୍ତା; ଈଶ୍ୱର, ମନୁଷ୍ୟର ଆତ୍ମା ଏବଂ ବିଶ୍ୱଜଗତ-ସବୁରି ଶେଷ ସେହିପରି ହୁଅନ୍ତା ।

ମୂଳ ରାଗଟି ହେଉଛି ପ୍ରେମ, ଆନନ୍ଦ ହେଉଛି ସଙ୍ଗୀତ, ଅନନ୍ତ ଶକ୍ତି ହେଉଛି ସ୍ୱରାଘାତ, ଜ୍ଞାନ ହେଉଛି ସଙ୍ଗୀତକାର ଏବଂ ଶେଷହୀନ ସେହି ଭୂମା ହେଉଛି ଉକ୍ତ ସଙ୍ଗୀତର ସ୍ୱରଦାତା ତଥା ଶ୍ରୋତା । ଆମେ ସମସ୍ତେ ତ କେବଳ ସେହି ପ୍ରଥମ ସ୍ତରସ୍ଥ ତାଳହୀନତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣୁ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭୟଙ୍କର ହିଁ ହେବ । ଏଥିରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ସୌଷମ୍ୟଟି ତାହାରି ସଦୃଶ ମହିମାସମ୍ପନ୍ନ । ଆମେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସେହି ଦିବ୍ୟ ଉଲ୍ଲାସଚୟର ଥଳଟିରେ ଅବଶ୍ୟ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବା ।

ବାନ୍ଧି ରଖିଥିବା ବେଡ଼ୀଟି

ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସ୍ୱାଧୀନତା ଲାଗି ପିପାସିତ ହୋଇ ରହିଛି, ତଥାପି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରାଣୀ ତା' ଜଞ୍ଜିରଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୀତିରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଛି । ସେଇଟି ହେଉଛି ଆମ ପ୍ରକୃତିର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଆତ୍ମବିରୋଧ ଏବଂ ଅଛିଣ୍ଡା ହୋଇ ରହିଥିବା ସେହି ଗଣ୍ଠି ।

ମନୁଷ୍ୟ ତା' ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବାର ଶୃଙ୍ଖଳଗୁଡ଼ିକୁ ଭଲ ପାଉଛି । ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ସେ ମୃତ୍ୟୁର ଶୃଙ୍ଖଳଗୁଡ଼ିକର ସହବନ୍ଧନରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଛି । ସେହି ଫାଶମାନଙ୍କରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହି ସେ ନିଜ ସତ୍ତାର ବିମୋଚନ ନିମନ୍ତେ ଅଭୀପ୍ସୁ ହୋଇ ରହିଛି, ଆପଣା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାର ସ୍ୱାମୀତ୍ୱ ଲାଭ କରିବା ଲାଗି ଆକୁଳ ହୋଇ ରହିଛି ।

ମନୁଷ୍ୟ କ୍ଷମତାକୁ ଭଲ ପାଉଛି, ସେହି କାରଣରୁ ସେ ଦୁର୍ବଳତାର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଛି । କାରଣ, ଏହି ପୃଥିବୀ ହେଉଛି ଶକ୍ତିର ବହୁ ତରଙ୍ଗ ରହିଥିବା ଏକ ସାଗର ଯାହାର ସେହି ତରଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକ ପରସ୍ପର ସହିତ ଆସି ବାଜୁଛନ୍ତି ଓ ସତତ ଆପଣାକୁ ଏକ

ଆରେକ ଉପରେ ଆଣି ନିକ୍ଷେପ କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଯଦି କେହି ଗୋଟିଏ ତରଙ୍ଗ ଉପରେ ଆରୋହଣ କରିବ, ତେବେ ତାକୁ ଆହୁରି ଶହ ଶହ ତରଙ୍ଗର ଆଘାତ-ସ୍ପର୍ଶରେ ମୂର୍ଚ୍ଛା ଯିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ମନୁଷ୍ୟ ସୁଖଭୋଗକୁ ଭଲ ପାଉଛି, ତେଣୁ ତାକୁ ଦୁଃଖ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଯୁଆଳିଟିଏ ବୋହିବାକୁ ହିଁ ହେବ । କାରଣ, କେବଳ ଜଣେ ମୁକ୍ତ ଓ କାମନା ନଥିବା ଆତ୍ମା ହିଁ ଅବିମିଶ୍ରିତ ଆନନ୍ଦର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରିବ । ମାତ୍ର, ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ ଯାହା ସୁଖ ପଛରେ ଧାଇଁବାରେ ଲାଗିଛି, ତାହାକୁ ତ ଏକ ଦୁଃଖଭୋଗୀ ଏବଂ ନାନା ଚାପର ଅଧୀନରେ ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତିର ଆଧାର ବୋଲି କୁହାଯିବ ।

ମନୁଷ୍ୟ ସ୍ଥିର ହେବ ବୋଲି ବୁଭୁକ୍ଷା ରଖିଛି, କିନ୍ତୁ ଏକ ସଦାଅସ୍ଥିର ମନ ତଥା କ୍ଳେଶ ଦ୍ୱାରା ପୀଡ଼ିତ ହୃଦୟର ନାନା ଅନୁଭବ ନିମନ୍ତେ ପିପାସିତ ହୋଇ ରହିଛି । ତା'ର ମନ ସକାଶେ ଉପଭୋଗ ଏକ ଜ୍ୱରଭଳି ହୋଇ ରହିଛି, ଯାବତୀୟ ସ୍ଥିରତା ଏକ ଜଡ଼ଅବସ୍ଥା ଓ ବିରକ୍ତିକର ଅପରିବର୍ତ୍ତନୀୟତାରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ।

ମନୁଷ୍ୟ ଆପଣା ଭୌତିକ ସତ୍ତାର ସୀମାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ପ୍ରୀତିରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି । ତଥାପି ସେ ନିଜର ସୀମାହୀନ ମନଟିର ବିମୁକ୍ତତା ତଥା ନିଜ ଅବିନାଶୀ ଆତ୍ମାଟିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ପାରନ୍ତା ।

ଏବଂ ଏହି ସବୁକିଛି ବିରୋଧ ମଧ୍ୟରେ ତା' ଭିତରର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନ ଏକ ବିଚିତ୍ର ପ୍ରକାରର ଆକର୍ଷଣ ଅନୁଭବ କରୁଛି; ତାହାର ମାନସିକ ସତ୍ତା ନିମନ୍ତେ ସେମାନେ ଜୀବନର କଳାନିପୁଣତା ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । କେବଳ ଅମୃତ ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ବିଷଟି ମଧ୍ୟ ତା' ରୁଚି ଏବଂ ଉତ୍ସୁକତା ଲାଗି ବି ବେଶ୍ ଆକର୍ଷକ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି ।

+

ଏହି ସବୁକିଛି ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥ ରହିଛି ଓ ଏହି ସବୁକିଛି ବିରୋଧ ସକାଶେ ଗୋଟିଏ ନିଷ୍କୃତି ରହିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାଗଳାମି ପଛରେ ପ୍ରକୃତିରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଣାଳୀ ରହିଛି, ସର୍ବବିଧ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଯିବା ପଛରେ ପ୍ରଣାଳୀ ଏକ ରହିଛି ଏବଂ ସେଥିରେ ରହିଥିବା ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଅଛିଣ୍ଡା ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ିକ ଲାଗି ଏକ ସମାଧାନ ରହିଛି ।

ପ୍ରକୃତି ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଜୀବନକୁ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ପଚାରିଥାଏ, ଆମେ ସେଇଟିକୁ ହିଁ ମୃତ୍ୟୁ ବୋଲି କହିବା ଏବଂ ତଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତି ବାରବାର ମନେ ପକାଇ

ହେଉଥାଏ ଯେ ତାହା ଏଯାଏ ବି ନିଜକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ପାରିନାହିଁ । ଯଦି ତାହା ମୃତ୍ୟୁର କବଳ ମଧ୍ୟରେ ରହି ନ ଥାନ୍ତା, ତେବେ ପ୍ରାଣୀ ଚିରଦିନ ଲାଗି ଏକ ଔଚିତ୍ୟହୀନ ବଞ୍ଚିବା ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା । ମୃତ୍ୟୁ ଏହିପରି ଗୋଡ଼ାଇ ଥିବାରୁ ହିଁ ସିଏ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନର ବୋଧଟି ମଧ୍ୟକୁ ସଚେତନ ହୋଇ ପାରୁଛି ଏବଂ ଆପଣାର ସାଧନଚୟ ଓ ସମ୍ଭାବନାଟିକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରୁଛି ।

ଆମେ ନିଜକୁ ଗୌରବାନ୍ୱିତ ବୋଧ କରୁଥିବା ଏହି ବଳ, ଶକ୍ତି ଏବଂ ବୃହତ୍ତାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ବଳତା ସେହି ପ୍ରଶ୍ନ କରିଥାଏ ଓ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖେ । ଶକ୍ତି ହେଉଛି ଜୀବନର ସେହି କ୍ରୀଡ଼ା ଯାହା ତା'ର ମାତ୍ରାଟିକୁ ଦର୍ଶାଇ ଦିଏ । ତା' ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ମୂଲ୍ୟଟିର ସନ୍ଧାନ ଲାଭ କରେ; ଦୁର୍ବଳତା ହେଉଛି ସେହି କ୍ରୀଡ଼ା, ଯାହା ଏହି ସଦାଚଳମାନ ଜୀବନର ପଛେ ପଛେ ଥାଏ ଓ ସିଏ ହାସଲ କରିଥିବା ସୀମାଟିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରି ଦେଉଥାଏ ।

ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏବଂ ଦୁଃଖ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତି ଆମ ଆତ୍ମାକୁ ମନେ ପକାଇ ଦିଏ ଯେ ତାହା ଲାଭ କରୁଥିବା ସୁଖ ହେଉଛି ଏହି ଅସ୍ତିତ୍ୱଗତ ଯଥାର୍ଥ ଆନନ୍ଦର କେବଳ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୀଣ ସୂଚନା ମାତ୍ର । ଆମ ସତ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଏବଂ ପ୍ରପୀଡ଼ିତ ହେଉଥିବାର ପ୍ରକୃତ ରହସ୍ୟଟି ହେଉଛି ଏକ ମହୋଲ୍ଲାସର ହିଁ ଅଗ୍ନିଶିଖା, ଯାହା ତୁଳନାରେ ଆମ ବୃହତ୍ତମ ସୁଖଚୟକୁ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କ୍ଷୀଣ ଦପ ଦପ ହେଉଥିବା ଏକ ଆଲୁଅ ବୋଲି କୁହାଯିବ । ଏହି ରହସ୍ୟଟି ହିଁ ଜୀବନର ବୃହଦାକାର ଅଗ୍ନିପରୀକ୍ଷା, ଦୁଃଖଭୋଗ ଓ ଭୟାନକ ଅନୁଭବ ଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଆତ୍ମାକୁ ଆକର୍ଷିତ କରେ, ଆମର ଏହି କାତର ମନଟା ଯାହାକୁ ବର୍ଜନ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ ଏବଂ ଘୃଣା କରୁଥାଏ ।

ଆମର କ୍ରିୟାଶୀଳ ସତ୍ତାଟି ଯେ ଅସ୍ଥିର ହୋଇ ପଡୁଛି ଓ ଶୀଘ୍ର କ୍ଳାନ୍ତ ହୋଇ ଯାଉଛି, ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତି ଆମକୁ ସଙ୍କେତ ଦେଇ ଯାଉଛି ଯେ ଏକ ସ୍ଥିରତା ହେଉଚି ଆମ ଆତ୍ମାର ପ୍ରକୃତ ସେହି ମୂଳ ଭିତ୍ତିଟି ଏବଂ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ପଡ଼ିବା ଗୋଟାଏ ରୋଗ ଏବଂ, ଗୋଟାଏ ତୁଚ୍ଛା ପ୍ରକାରର ସ୍ଥିରତା ଯେ ଆମକୁ ଅସମର୍ଥ ଓ ବିରକ୍ତ କରି ରଖେ, ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ପ୍ରକୃତି ସୂଚନା ଦେଇଯାଏ ଯେ, ସେହି ଦୃଢ଼ ମୂଳଦୁଆଟି ଉପରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ରହିବାର ସେହି ଅନ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ହିଁ ଆମଠାରେ ତାହାର କାମ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଈଶ୍ୱର ସବୁ ସମୟରେ କ୍ରୀଡ଼ାରତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ଆଦୌ ବିଚଳିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଶରୀରର ସୀମାମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଛାଞ୍ଚ; ଆତ୍ମା ଓ ମନ ଆପଣାକୁ

ତାହାରି ମଧ୍ୟକୁ ଅଜାଡ଼ି ଦେବେ, ଭାଙ୍ଗି ଦେଉଥିବେ ଏବଂ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କୁ ପୁଣି ନାନା ଛାଞ୍ଚରେ ନେଇ ପକାଉଥିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ପ୍ରଶସ୍ତ ସୀମା ପ୍ରଦାନ କରିବେ, ଏହି ସସୀମ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ସୀମାହୀନତା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସମାନତା ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସୂତ୍ରଟି ଆବିଷ୍କୃତ ହେବାଯାଏ ସେଇଟି ଲାଗି ରହିଥିବ ।

ଆପଣାର ସେହି ସୀମାହୀନ ଏକତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ହେଉଛି ଏହି ସତ୍ତାର ବିଧାନ, ତାହା ହେଉଛି ଯାବତୀୟ ପ୍ରକୃତିର ସେହି ସଂଗୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବା ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ସେହି କର୍ତ୍ତା ଏହି ଅନେକବିଧତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆପଣାର ଅନ୍ୟ ସତ୍ତାଗୁଡ଼ିକର କ୍ରୀଡ଼ାଟିର ବୋଲ ମାନିବା ନିମନ୍ତେ ନିଜକୁ ସମର୍ପିତ କରି ରଖିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଭଲ ପାଉଥିବାର ମାର୍ଗଟି ହେଉଛି ପରିକର ହୋଇ ରହିବାର ସେହି ମାର୍ଗ ।

ଯେତେବେଳେ ନାନା ବନ୍ଧନ ଭିତରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇ ରହି ସ୍ୱାଧୀନତା କ୍ରିୟା କରେ ଏବଂ ପରିକର ହୋଇ ରହିବା, ପ୍ରେମର ନୁହେଁ ମାତ୍ର ଶକ୍ତିମତ୍ତାର ବିଧାନ ହୋଇ ରହେ, ସେତେବେଳେ ବସ୍ତୁମାନଙ୍କର ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରକୃତିଟି ବିକୃତ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଏକ ମିଥ୍ୟା ହିଁ ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ନେଇ ହେଉଥିବା ଆତ୍ମାର ସର୍ବବିଧ ସମ୍ପର୍କ ଉପରେ ଆସି ରାଜତ୍ୱ କରେ ।

ଏହି ବିକୃତି ଅବସ୍ଥାଟିରୁ ହିଁ ପ୍ରକୃତି ଆରମ୍ଭ କରେ ଏବଂ ଆପଣାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ସକଳ ଯୁକ୍ତତା ସହିତ ଖେଳ ଖେଳିବାରେ ଲାଗିଥାଏ; ତା'ପରେ ଯାଇ ତାହାକୁ ଏକ ଯଥାର୍ଥ ରୂପରେ ବଦଳାଇବାରେ ହୁଏତ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ଏହା ପରେ ଯାଇ ସିଏ ଏହିସବୁ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବାର ସକଳ ସତ୍ୟକୁ ଏକତ୍ର କରିଆଣେ; ପ୍ରେମ ଓ ସ୍ୱାଧୀନତାର ଏକ ନୂତନ ଓ ସମ୍ପଦଯୁକ୍ତ ସମଞ୍ଜସତା ମଧ୍ୟକୁ ଏକତ୍ର କରି ଆଣିଥାଏ ।

ଏକ ଶେଷହୀନ ଐକ୍ୟର ସ୍ୱାଧୀନତା ଆସେ, କାରଣ ଆମର ପ୍ରକୃତ ସତ୍ତା କହିଲେ ତାହାକୁ ହିଁ ବୁଝାଇଥାଏ । ଆମେ ନିଜ ଭିତରେ ଏହି ଐକ୍ୟର ସାରଟିକୁ ହାସଲ କରିପାରୁ; ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଏକତାଟିରୁ ମଧ୍ୟ ଏହାର ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରୁ । ସେହି ଦୁଇଟିଯାକର ଉପଲବ୍ଧି ହେଉଛି ପ୍ରକୃତି ଉପରେ ଆତ୍ମାର ରହିଥିବା ସେହି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିପ୍ରାୟଟି ।

ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଶେଷହୀନ ଐକ୍ୟର ଉପଲବ୍ଧି ପରେ ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ନିଜକୁ ସମର୍ପିତ କରିଦେବା, ତାହାହିଁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ଓ ଅକ୍ଷୁନ୍ନ ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଅଧିକାର ।

ଶେଷ ହୀନ ହୋଇ ଆମେ ମୃତ୍ୟୁଠାରୁ ମୁକ୍ତ ହେଉ; କାରଣ ତା'ପରେ ଆମର ଜୀବନ ଆମ ମରଣହୀନ ଜୀବନର ଏକ ଲୀଳାରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ । ଆମେ

ଦୁର୍ବଳତାରୁ ମୁକ୍ତ ହେଉ, କାରଣ ଆମେ ସେତେବେଳେ ତରଙ୍ଗମାନଙ୍କର ସେହି ଅଗଣିତ ଆଘାତକୁ ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ଏକ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମୁଦ୍ରରେ ପରିଣତ ହେଉ। ଆମେ ଦୁଃଖ ଏବଂ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଭୋଗରୁ ମୁକ୍ତ ହେଉ, କାରଣ ସେତେବେଳେ ଆମେ ଆପଣାର ସତ୍ତାକୁ ତାହାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରୁଥିବା ସବୁକିଛି ସହିତ ସୌଷମ୍ୟଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଥାଉ ତଥା ସକଳ ବସ୍ତୁରେ ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଆନନ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା କ୍ରିୟା ଏବଂ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାକୁ ଆବିଷ୍କାର କରୁ। ଆମେ ସସୀମତାରୁ ମୁକ୍ତ ହେଉ, କାରଣ ସେତେବେଳେ ଆମର ଶରୀର ସୀମାହୀନ ମନର ଏକ କ୍ରୀଡ଼ାବସ୍ତୁରେ ପରିଣତ ହୁଏ ଓ ଅମର ହୋଇରହିଥିବା ଆତ୍ମାର ଇଚ୍ଛାଟିକୁ ପାଳନ କରିବାକୁ ଶିକ୍ଷା କରେ। ଆମେ ନାନାଭାବେ ଆତଙ୍କଦ୍ୱାରା ଅସ୍ଥିର ମନ ଓ ହୃଦୟର ଯାବତୀୟ ଜ୍ୱରରୁ ମୁକ୍ତି ଲାଭ କରୁ ଏବଂ ତଥାପି ମୋଟେ କୌଣସି ଅଚଳତା ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିନଥାଉ।

ଅମରତ୍ୱ, ଏକତା ଏବଂ ସ୍ୱାଧୀନତା - ଏମାନେ ଆମରି ଭିତରେ ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଠାରେ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିବୁ ବୋଲି ଅପେକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଅନ୍ତରସ୍ଥ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଭଲ ପାଉଥିବାର ସେହି ଆନନ୍ଦ ହିଁ ତଥାପି ସେହି ପରମ ଅନେକତା ରୂପେ ଅବଶ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିବ।

- ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂସ୍କରଣ (ଇଂରାଜୀ), ୧୬ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା ୩୭୬-୩୮୬

□

ହେରାକ୍ଲିଟସ୍

ଗ୍ରୀକ୍‌ମାନଙ୍କର ଦର୍ଶନ ଓ ବିଚାର ହେଉଛି ପୃଥିବୀଯାକରେ ସମ୍ଭବତଃ ସର୍ବାଧିକ ପରିମାଣରେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଯାହାକି ଆମ ବୁଦ୍ଧିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁ ଉତ୍ସାହର ଉଦ୍ରେକ କରାଏ ଯାହାକି ସର୍ବାଧିକ ସ୍ପଷ୍ଟତା ସହିତ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରାଇବାରେ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ନିଜ ଆରମ୍ଭ ସମୟରେ ଭାରତୀୟ ଦର୍ଶନ ଅନ୍ତର୍ବୋଧ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିଥିଲା, ଅଧିକତର ଅର୍ଥରେ ତାହା ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁ ବିଷୟରେ ଗଭୀରତର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଉଦ୍ରେକ କରାଇ ଆଣୁଥିଲା । ବେଦ ଏବଂ ବେଦାନ୍ତର ସେହି ଦିବ୍ୟ ତଥା ପ୍ରେରଣାଯୁକ୍ତ ମନ୍ତ୍ରରୂପୀ ଶବ୍ଦୋଚ୍ଚାରଣ ଗୁଡ଼ିକର ତୁଳନାରେ ମନୁଷ୍ୟର ବିଚାରକଳ୍ପନା ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇନାହିଁ ଯାହାକି ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ତଥା ପ୍ରଗାଢ଼ ଭାବରେ ଉଭୟ ଗଭୀରତା ଏବଂ ଉଚ୍ଚତାଗୁଡ଼ିକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରି ଆଣିଛି ଓ ଏତେ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଭାବରେ ଅପ୍ରମିତ କ୍ଷେତ୍ରତ୍ରୟର ଉନ୍ମୋଚନ ଘଟାଇ ପାରିଛି । ସେହି ଦର୍ଶନଟି ଯେତେବେଳେ ବୁଦ୍ଧି ଉପରେ ଆଧାରିତ, ଯଥାନୁପାତିକ ହୋଇଗଲା ଓ ମନୁଷ୍ୟର ଯୁକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ବିବେକଟି ଉପରେ ଆସି ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିଲା, ସେତେବେଳେ ତାହା ଅତିମାତ୍ରାରେ ତର୍କଧର୍ମୀ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟତା ଏବଂ ଖାସ୍ ବ୍ୟବସ୍ଥିତତା ମଧ୍ୟରେ ବାନ୍ଧି ହୋଇଗଲା, ବିଚାରର ଏକ ପ୍ରକାରର ଜ୍ୟାମିତି ଆଡ଼କୁ ଖୁବ୍ ମନ କରିଥିଲା । ଅପର ପକ୍ଷରେ ଗ୍ରୀକ୍ ମନଃକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଆନୁପାତିକତାର ପ୍ରବାହ ସର୍ବଦା ଥିଲା; ଏପରି ଗୋଟିଏ ଜିଜ୍ଞାସାଯୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟଶୈଳୀ ରହିଥିଲା, ଯାହାକୁ ସ୍ଥିତିସ୍ଥାପନ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ । ଆପଣାର ମୁଖ୍ୟ ସ୍ୱଭାବରେ ତାହା ଭିତରେ କୌଣସି ବକ୍ରତା ନ ଥିଲା ଏବଂ ଆପଣାର ବୁଦ୍ଧିଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ଆଖିମାନଙ୍କୁ ତାହା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଖୋଲା ହିଁ ରଖିଥିଲା । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟର ଇଉରୋପୀୟ ବିଚାର ସମସ୍ତ ରୂପରେଖ ତଥା କ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ଆକାର ପ୍ରଦାନ କଲା । ଗ୍ରୀସ୍‌ର ଦାର୍ଶନିକଗଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସୂତ୍ରବାକ୍ୟର ବ୍ୟବହାର କରିଥିବା ଦାର୍ଶନିକ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କ ପରି ଏପରି କେହି ନଥିଲେ ଯିଏ କି ଏତେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷପ୍ରକାରେ ପରିପ୍ରେରିତ କରି ପାରୁଥିଲେ । ତଥାପି ସେହି ଅଧିକତର ପରିମାଣର ଆଧୁନିକ ବୁଦ୍ଧିପ୍ରେରିତ ପ୍ରେରଣା ଭିତରେ ଏକ ମୂଳଭୂତ ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ୱିକ ଓ ଅନ୍ତର୍ବୋଧଗତ କେତେକ ଉପାଦାନ ରହିଥିଲା ଓ ଏକ ଅଧିକ ପୁରାତନ ସମୟର ତତ୍ତ୍ୱଦ୍ରଷ୍ଟାଗଣଙ୍କର କଥାଟି ମଧ୍ୟ ଧ୍ୱନିତ ହେଉଥିଲା । ଏକ ବୁଦ୍ଧିବାଦର ପ୍ରବୃତ୍ତି ଅବଶ୍ୟ

ଥିଲା, ମାତ୍ର ସୋଫିଷ୍ଟ୍‌ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ସେହି ଯୁକ୍ତିଆଶ୍ରିତ ମନର ତଥାପି କୌଣସି ସ୍ୱଚ୍ଛତା ନ ଥିଲା ।

ପ୍ରଫେସର ଆର୍.ଡ଼ି. ରାଗାଡ଼େ ସମ୍ପ୍ରତି ହେରାକ୍ଲିଷ୍ଟସ୍‌ଙ୍କର ଦର୍ଶନ ବିଷୟରେ ଗୋଟିଏ ସାନ ଆଲୋଚନା ବାହାର କରିଛନ୍ତି । ପୃଷ୍ଠାମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଲେଖାଟି ଏକ ଅନ୍ୟକିଛିର ସାରାଂଶ ପରି ଲାଗୁଛି, କିନ୍ତୁ କେଉଁଠାରୁ ଆସିଛି, ତାହାର ଉଲ୍ଲେଖ ନାହିଁ । ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଏପରି ଆଶା କରି ହେବନାହିଁ ଯେ ଦାର୍ଶନିକ ମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ କରା ଯାଇଥିବା କୌଣସି ଏକ ଧାରାବାହିକ ନିବନ୍ଧରୁ ଏଇଟିକୁ ଅଣାଯାଇଛି ଏବଂ ଏହି ନିପୁଣ ଲେଖକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଣୀତ ଦର୍ଶନର ଇତିହାସରୁ ସଂକଳିତ କରାଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ଯାହା ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ୟକ୍ତି ଲେଖିଥିବା ଏହି ଚର୍ଚ୍ଚାଟି ଗୋଟିଏ ବହୁମୂଲ୍ୟ ସମ୍ପଦ ବୋଲି ନିଶ୍ଚୟ ପରିଗଣିତ ହେବ । କାରଣ, ପ୍ରଫେସର ରାଣାଡ଼େଙ୍କର ଏପରି ଅପରିମିତ ପ୍ରକାରେ ଏକ ବିରଳ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ସେ ଏପରି ସହଜ ଓ ତଥାପି ଯଥୋକ୍ତ ପରିମାଣର ବ୍ୟାଖ୍ୟାଟିଏ ସମ୍ଭବ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ତାଙ୍କଠାରେ ଏତିକି ଠାରୁ ଅଧିକ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି,- ସେ ଦର୍ଶନ ସଦୃଶ ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକରେ ଏକ ଚମତ୍କାର ଆଗ୍ରହ ମଧ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରୁଛନ୍ତି । ଭାଷାବିଜ୍ଞାନ ଏବଂ ଦର୍ଶନଶାସ୍ତ୍ର ତ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଯାହା ଜଣେ ସାଧାରଣ ପାଠକକୁ କର୍କଶ, ଶୁଷ୍କ, କଷ୍ଟକର ଏବଂ ଆକର୍ଷଣହୀନ ବୋଲି ଲାଗିଥାଏ । ଆପଣାର ସେହି ସନ୍ଦୀପନଯୁକ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛତା, ସହଜତା ଏବଂ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିର ଚମତ୍କାରିତା, ସହିତ ସେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ସମୁଜ୍ଜ୍ୱଳତା ତଥା ବିଷୟ-ଉପସ୍ଥାପନାର ନ୍ୟାୟଯୁକ୍ତ ସ୍ୱଚ୍ଛତା ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ଗ୍ରୀକ୍ ଓ ଫରାସୀ ଭାଷାରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ସତ, କିନ୍ତୁ ଇଂରାଜୀରେ ବିରଳ ହିଁ ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୁଏ । ଏହି ସତରଟି ପୃଷ୍ଠାର ଲେଖାଟିରେ ସେ ସେହି ପ୍ରହେଳିକାପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରଟିକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ପାରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଇଟିର ସ୍ୱଚ୍ଛତା ତଥା ଯଥେଷ୍ଟତା ଆମକୁ ମୁଗ୍ଧ ହିଁ କରି ଦେଉଛି, ସନ୍ଦୀପିତ କରାଇ ପାରୁଛି, ପରିତୃପ୍ତି ଦେଉଛି ।

ଗୋଟିଏ ବା ଦୁଇଟି ବିଷୟରେ ମୁଁ ତାଙ୍କର ଉପସଂହାର ଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ଏକ ଭିନ୍ନ ମତ ପୋଷଣ କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କୁ ଜଣେ ସତ୍ୟଦ୍ରଷ୍ଟି ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି କହିବାର ମତଟିର ସେ ଖଣ୍ଡନ କରିଛନ୍ତି । ଉକ୍ତ ମତଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ୍ ଅତିରଞ୍ଜକ ସେଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ତାହା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ଭ୍ରାନ୍ତ ବିଚାର । ମାତ୍ର ମୁଁ ଭାବୁଛି ଯେ ସେହି ଭ୍ରାନ୍ତ ପଶ୍ଚାତରେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଗୋଟିଏ ସତ୍ୟ ରହିଛି । ନିଜ ସମସାମୟିକ ରହସ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ଯେଉଁପରି ନିନ୍ଦା କରିଛନ୍ତି, ତାହାକୁ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିର ଆଦୌ ଅକାଟ୍ୟ ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ; କାରଣ ସେ କେବଳ ରହସ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ

ଆଛନ୍ନ ଯାଦୁଗରୀ, ଜଡ଼ସ୍ତରର ଅତ୍ୟୁଲ୍ଲାସ ଓ ଇନ୍ଦ୍ରିୟସ୍ତରର କାମୋତ୍ତେଜନାର ନିନ୍ଦା କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ଅବମୂଲ୍ୟନର ପ୍ରକ୍ରିୟା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ... ସେ ଆପତ୍ତି କରି କହିଛନ୍ତି ଯେ ଯେଉଁସବୁ ଗୁପ୍ତ ବିଧି ଏବଂ ଆଚାରକୁ ସାଧାରଣ ଲୋକମାନେ ବଡ଼ ଅଜ୍ଞାନଜଡ଼ିତ ଅନ୍ଧବିଶ୍ୱାସ ସହିତ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ଦେଇ ପାଳନ କରୁଥିଲେ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସେମାନେ ନିତାନ୍ତ ଅପବିତ୍ର ଭାବରେ ରହସ୍ୟ ରହିଥିବା ସତ୍ୟ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥିଲେ। ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ନିହିତ ଗୁପ୍ତ ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ଅନ୍ଧକାରାଚ୍ଛନ୍ନତା ରହିଥିଲା, ସେ ସେହି ଗୁଡ଼ିକର ବିରୋଧରେ ବିଦ୍ରୋହ କରିଥିଲେ। ଭାରତୀୟ ତନ୍ତ୍ରରେ ଯାହାକୁ ଦକ୍ଷିଣ ମାର୍ଗ ଏବଂ ବାମ ମାର୍ଗ ବୋଲି, ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଉପାଦାନର। ଏବଂ, କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ସେଭଳି କିଛି ବିଧି ବା ଅନୁକରଣରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ ନ କରି କିମ୍ବା ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ନିଜର ସମର୍ଥନ ନ ଜଣାଇ ହେରାକ୍ଲିଟିସ୍ ତଥାପି ନିଜକୁ ସେହି ସତ୍ୟଦ୍ରଷ୍ଟା ଓ ସେମାନଙ୍କର ସତ୍ୟଦୃଷ୍ଟିଟିର ଅନ୍ତତଃ ଜଣେ ବୁଦ୍ଧି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ଶିଶୁରୂପେ ପରିଚିତ କରାଇଥିଲେ। ସମ୍ଭବତଃ ଆପଣାର ଜନନୀଗୃହରେ ସେ ଜଣେ ବିଦ୍ରୋହୀ ପୁତ୍ର ହୋଇ ଆବିର୍ଭୂତ ହିଁ ହୋଇଥିଲେ। ତାଙ୍କଠାରେ ସେହି ରହସ୍ୟବାଦୀ ଶୈଳୀଟିର କିଛି ନା କିଛି ଉପାଦାନ ରହିଛି, କିଛି ଅନ୍ତର୍ବୋଧୀ ପ୍ରକାରର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ରହିଛି, ଏହି ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଗୋପନୀୟ ସତ୍ୟଟି ଆଡ଼କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ କରିଦେଇ ପାରୁଛି।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଣାଡ଼େ କହିଥିବା ପରି, ତୁଚ୍ଛା ଏକ ସୂତ୍ରୋକ୍ତିକୁ ଏକ ରହସ୍ୟବାଦ ବୋଲି କୁହା ଯିବନାହିଁ। ସୂତ୍ରବାକ୍ୟ ଓ ସୂଚକୋକ୍ତି ଅବଶ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ହୁଏ, ତାହା ବୁଦ୍ଧିର ଗୋଟିଏ ପ୍ରୟାସରୂପେ ଆପଣାକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରେ, ଯେଉଁଟି ମଧ୍ୟରେ ବହୁ ସମ୍ଭାବନା ନିହିତ ଥାଏ। କିନ୍ତୁ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କର ଶୈଳୀ, ନିଜେ ରାଣାଡ଼େ, ଯେପରି ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି କେବଳ ସୂତ୍ରବାକ୍ୟ ତଥା ସୂଚକଧର୍ମୀ ନୁହେଁ, ତାହାକୁ ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ମଧ୍ୟରେ ଆବୃତ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କୁହାଯିବ ଏବଂ ସେହି ଅସ୍ପଷ୍ଟତାକୁ ଆମେ ଜଣେ ବୁଦ୍ଧିମାର୍ଗୀ ଦାର୍ଶନିକର କେବଳ ଏକ ଇଚ୍ଛାକୃତ ଏକ ବସ୍ତୁ ବୋଲି କହି ପାରିବାନାହିଁ ଯାହାକି ଏକ ବିଚାରକୁ ଏକ ବ୍ୟଞ୍ଜନାମୟତା ମଧ୍ୟରେ ଭିଡ଼ି କରି ବାନ୍ଧି ରଖିଥାଏ। ରହସ୍ୟାଚାରୀ ମାନଙ୍କର ପ୍ରହେଳିକାମୟ ଉକ୍ତ ଶୈଳୀଟି ସେତେବେଳେ ସୃଷ୍ଟିର ସତ୍ୟରହସ୍ୟଟିକୁ ସେହି ପ୍ରହେଳିକାଧର୍ମୀ ଭାଷାଟିର ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ଆପଣାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଆଣିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିଲା। ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ସେ ଯେଉଁ ସଦାଜ୍ୱଳନ୍ତ ଅଗ୍ନିର ବର୍ଣ୍ଣନା ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି, ...ତାହା ଆମକୁ ସିଧା ବେଦୋକ୍ତ ଅଗ୍ନିଟି ବିଷୟରେ ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦେଉଛନ୍ତି, ଯାହାକୁ ଗୋଟିଏ ସ୍ତୋତ୍ରରେ ଏହି ପୃଥିବୀଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ମାତା ବୋଲି

କୁହାଯାଇଛି । ତାହା ହିଁ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଠାରେ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିବା ସେହି ଅମରତ୍ୱର ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ସତ୍ତା, ବସ୍ତୁମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତ ସତ୍ତା, ଦେବତାମାନଙ୍କର ଉପକଣ୍ଠରେ ଯେଉଁମାନେ ବାସ କରନ୍ତି । ଅଗ୍ନି, ଯିଏକି ସକଳ ଅମରଗଣଙ୍କୁ ବେଷ୍ଟନ କରି ରହିଛନ୍ତି ସିଏ ସ୍ୱୟଂ ମଧ୍ୟ ସକଳ ଦେବତାରୂପେ ପରିଣତ ହେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି । ଏଠାରେ ବେଦରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସେହି ବଜ୍ରଟି ବିଷୟର ଆମକୁ ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦିଆଯାଏ, ସେହି ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ସ୍ମରଣ କରି ଦିଆଯାଏ ଯାହାକୁ ଯଥାର୍ଥ ଆଲୋକ ବୋଲି, ବିଶ୍ୱର ଚକ୍ଷୁ ବୋଲି ବର୍ଣ୍ଣନା କରାଯାଇଛି, ମିତ୍ର ଓ ବରୁଣଙ୍କର କଥା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି । ସେହି ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ପ୍ରହେଳିକା ମଧ୍ୟରେ ଆବୃତ ଭାଷାରେ କଥାଟିକୁ କୁହାଯାଇଛି । ଏପରିକି ସେହି ଏକାଧାରରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଏବଂ ପ୍ରାଚୁର୍ଯ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଚାରଶୈଳୀରେ । ଅର୍ଥ କଳ୍ପନାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକା ନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଗୋଟିଏ ଜ୍ଞାତିତ୍ୱ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ।

ରହସ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଜଡ଼ିତ ଭାଷାରେ ସର୍ବଦା ଗୋଟିଏ ଅସୁବିଧା ରହିଥାଏ ଯେ, ତାହା ମଧ୍ୟରେ ଅସ୍ପଷ୍ଟତା ଥାଏ, ଅର୍ଥହୀନ ଲାଗେ ଏବଂ ଏପରିକି ରହସ୍ୟଟିକୁ ଭେଦ କରି ପାରୁନଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ, ତାହା ଭ୍ରମରେ ପକାଏ ଓ ଭବିଷ୍ୟତ ବଂଶଧର ମାନଙ୍କ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ପ୍ରହେଳିକା ହୋଇ ରହିଥାଏ ।....

II

ତେବେ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଲେ, ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କ ବିଚାରଟିର ମୂଳ ଅବେଦନଟି ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ ଯେଉଁଠାରୁ ସେ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନର ମୁଖ୍ୟ ରେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ କ'ଣ ବୋଲି ବୁଝିବା ?...

ଭାରତୀୟ ଦର୍ଶନ ପରି ଗ୍ରୀକ୍ ଦର୍ଶନରେ ମଧ୍ୟ ଯାବତୀୟ ବିଚାରର ସର୍ବପ୍ରଥମେ ପ୍ରଶ୍ନ ରୂପେ ଏକ ଏବଂ ଅନେକର ସମସ୍ୟାଟିର ଉତ୍‌ଥାପନ କରାଯାଇଛି । ଆମେ ସର୍ବତ୍ର ହିଁ ବସ୍ତୁ ଏବଂ ସତ୍ତାଗୁଡ଼ିକୁ ଯେଉଁ ବହୁତ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉଛୁ, ତାହା କ'ଣ ପ୍ରକୃତ ନା କେବଳ ମାୟା କେବଳ ବ୍ୟବହାର ସ୍ତରର ? ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ଆମ ଲାଗି ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିକଟ ବୋଲି ଅନୁଭବ ହୁଏ, ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି-ମନୁଷ୍ୟର ସେହିପରି କୌଣସି ନିଜସ୍ୱ ମୌଳିକ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ରହିଛି ନା ବିବର୍ତ୍ତନର କ୍ରମରେ ସିଏ କେବଳ ଗୋଟିଏ କ୍ଷଣସ୍ଥାୟୀ ପରିଣାମ ରୂପେ ଆବିର୍ଭୂତ ହୋଇଛି ? ଜଡ଼, ମନ, ଆତ୍ମା, ଭଳି କୌଣସି ମୂଳସ୍ଥ ସତ୍ତାରୁ ତାହାର ଆବିର୍ଭାବ ହୋଇଛି ? ଏକତା ବୋଲି ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଅଛି କି ଏବଂ ଯଦି ସେହିଭଳି ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ତାହା କ'ଣ ଏକ ସମଷ୍ଟି,

ବା ଏକ ସର୍ବମୂଳ ସତ୍ୟ, ଏକ ପରିଣାମ ବା ଗୋଟିଏ ଉତ୍ସ, ଏକୀଭୂତ ହୋଇଥିବା ଗୋଟିଏ ସମଷ୍ଟି କିମ୍ବା ପ୍ରକୃତିର ଗୋଟିଏ ଏକରୂପତା ବା ମୂଳସତ୍ୟର ଏକତା-ଅନେକତାବାଦ, ସାଂଖ୍ୟ ଏବଂ ବେଦାନ୍ତରେ ଏହିସବୁ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରାଯାଇଛି । ପୁନଶ୍ଚ, ଯଦି ଏକ ତଥା ଅନେକ ଉଭୟେ ସତ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତି, ତେବେ ସତ୍ୟର ସେହି ଦୁଇ ଶାଶ୍ୱତ ସତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ କେଉଁପରି ସମ୍ବନ୍ଧ ସବୁ ଅଛି ବା ସେମାନେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଅତୀତ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରମ ସ୍ତରରେ ଏକତ୍ର ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି କି ? ଏ ଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଆଦୌ ଏକ ନ୍ୟାୟଯୁକ୍ତିର ନିଷ୍ଫଳ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ବୋଲି କହିବା ନାହିଁ, କେତେକ ସୈଦ୍ଧାନ୍ତିକ ଅସ୍ପଷ୍ଟତାର ଏକ ସମର ବୋଲି କଳ୍ପନା କରିବାନାହିଁ, ...କାରଣ, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଆମର ଉତ୍ତରଟି ମଧ୍ୟରେ ଆମର ଈଶ୍ୱର-କଳ୍ପନା, ପୃଥିବୀ ବିଷୟରେ, ମନୁଷ୍ୟଜୀବନର ଧାରଣା ଏବଂ ନିୟତି ସମ୍ପର୍କିତ ବୋଧଟି ନିହିତ ହୋଇ ରହିଥିବ ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ରାଣାଡ଼େ, ଯେପରି ଆମର ସ୍ମରଣ କରାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆନେକ୍ସିମାଣ୍ଡରଙ୍କ ସହିତ ହେରାକ୍ଲିଟଙ୍କର ମତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ଆମ ମାୟାବାଦୀ ମାନଙ୍କ ପରି ଅନେକ୍ସିମାଣ୍ଡର ଅନେକକୁ କୌଣସି ଯଥାର୍ଥ ସତ୍ୟତା ଦେଇ ନାହାନ୍ତି । ଏମ୍ପିଡ଼ୋକ୍ଲିସ୍‌ଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କର ମତପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ଯିଏକି ସତ୍ୟକୁ ଏକାଧାରରେ ଏକ ଏବଂ ଅନେକ ବୋଲି ଧାରଣା କରିଥିଲେ, ଉଭୟ ଏକତା ଓ ଅନେକତାକୁ ପ୍ରକୃତ ଏବଂ ସହାବସ୍ଥିତ ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିଲେ । ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କର ମତଟି ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ରହିଥିବା ଏକ ଦୃଢ଼ ତଥା ମୂର୍ତ୍ତ ଅନ୍ତର୍ବୋଧରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଥିଲା । ବିଶ୍ୱମୟ ବାସ୍ତବଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ଦୃଢ଼ ଅବବୋଧଟିରୁ ଜାତ ହୋଇଥିଲା, କାରଣ ସେହି ବିଶ୍ୱକୁ ଅନୁଭବ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆମେ ସର୍ବଦା ହିଁ ଏହି ଚିରନ୍ତନ ସହାବସ୍ଥାନଟିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରୁ ଏବଂ ସେଇଟିକୁ ମୋଟେ ଏଡ଼ିଦେଇ ପାରୁନାହିଁ । ସେହି ଅନେକତା ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବା ମାତ୍ରକେ ଆମେ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ଏକତାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରୁ, ଏକତାର ସେହି ଉପସ୍ଥିତିଟି ବସ୍ତୁତଃ କ'ଣ ହୋଇଥିବ, ସେଇଟି ବିଷୟରେ ଆମର କୌଣସି ଖାସ୍ ଧାରଣା ନ ଥାଏ । ଆପଣା ଅନେକତାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ତଥା ରୂପାୟନ ଗୁଡ଼ିକୁ ବାଦ୍ ଦେଇ ସେହି ଏକତା ଆଦୌ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ; ଯେଉଁଠି ଏକତା ଥାଏ, ସେଠାରେ ଏକ ଅନେକତା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ । ଜଡ଼, ଗୋଟିଏ, କିନ୍ତୁ ତା'ମଧ୍ୟରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ଅଣୁ, ପ୍ଲାଜମ୍ ତଥା ଦୈହିକତା; ଗୋଟିଏ ଶକ୍ତି, ମାତ୍ର ବହୁସଂଖ୍ୟକ ତାହାର ଶକ୍ତି; ଗୋଟିଏ ମନ ବା ଅନ୍ତତଃ ଗୋଟିଏ ମନନାମକ ଉପାଦାନ, ମାତ୍ର ଅନେକ ମନୋମୟ ସତ୍ତା; ଗୋଟିଏ ଆତ୍ମସତ୍ୟ କିନ୍ତୁ ଆତ୍ମା ଅନେକ । ଅବଶ୍ୟ

ସାମୟିକ ଭାବରେ ଏହି ଅନେକତା ପଶ୍ଚାତକୁ ଚାଲିଯାଏ, ତାହାର ମୂଳ ଉତ୍ସ ସେହି ଏକଟି ମଧ୍ୟରେ ଲୀନ ହୋଇଯାଏ, କିନ୍ତୁ ପୁନର୍ବାର ତାହା ବିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଆସିବ ବୋଲି ଏକ ସମ୍ଭାବନା ଓ ଏପରିକି ଏକ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟତା ତଥାପି ରହିଛି ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟୟଟି ଅବଶ୍ୟ ଥାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର କୌଣସି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଲୁପ୍ତି ଘଟିନଥାଏ । ଆପଣାର ଯୋଗ ଦ୍ୱାରା ଅଦ୍ୱୈତବାଦୀ ସେହି ପରମ ଏକର ସତ୍ୟଟି ପାଖକୁ ଲେଉଟି ଯାଇଥାଏ, ତାହାରି ମଧ୍ୟରେ ନିମଗ୍ନ ହୋଇ ଯାଇଥିବାର ଅନୁଭବ କରେ, ଅନେକ ପାଖରୁ ମୁକ୍ତ ହୋଇ ଆସିଲା ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାଏ, ସମ୍ଭବତଃ ସେମାନଙ୍କର ଅବାସ୍ତବତାଟାକୁ ପ୍ରମାଣ କରି ଦେଲା ବୋଲି ଭାବୁଥାଏ; କିନ୍ତୁ ତାହାକୁ କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଉପଲବ୍ଧି ବୋଲି କୁହାଯିବ, ସେହି ଅନେକର ଅନ୍ତର୍ଗତ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଏବଂ ତଥାପି ଅନେକ ଆପଣାର ଅସ୍ତିତ୍ୱକୁ ବଜାୟ ରଖିଥାଏ । ଉପଲବ୍ଧିଟି କେବଳ ଏତିକି ପ୍ରମାଣ କରିଥାଏ ଯେ ଚେତନାର ଏପରି ଗୋଟିଏ ଭୂମି ରହିଛି, ଯେଉଁଠାରେ କି, କେବଳ ବୁଦ୍ଧିର ସାହାଯ୍ୟରେ ଏକ ଅବୋବୋଧ ଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସେହି ପରମ ଆତ୍ମାରୂପୀ ସତ୍ୟଟିର ସତକୁ ସତ ଉପଲବ୍ଧି ମଧ୍ୟ କରିପାରିବ, - ସେତିକିରୁ ଆଦୌ କିଛି ଅଧିକକୁ ତାହା ପ୍ରମାଣ କରେନାହିଁ । ଏହିପରି ଭାବରେ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ଚିରନ୍ତନ ଏକତ୍ୱ ଏବଂ ଚିରନ୍ତନ ଅନେକତ୍ୱ ଉପରେ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରି ରଖିଛନ୍ତି, ସେହିଟିକୁ ଦୃଢ଼ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, - ଯୁକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ଏଡ଼ି ପଳାଇ ଯାଇ ନାହାନ୍ତି, ମାତ୍ର ଦୃଢ଼ ସମର୍ଥନ କରିଛନ୍ତି; ସେ ତାହାର ଯାବତୀୟ ପରିଣାମକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିଛନ୍ତି- ଏବଂ ସେଇଥିରୁ ହିଁ ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନର ବାକି ସବୁକିଛି ହିଁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଛି ।

କିନ୍ତୁ, ଆହୁରି ଆଗକୁ ପାଦଟିଏ ପକାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଆମକୁ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନର ମଧ୍ୟ ସମାଧାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଯଦି ଗୋଟିଏ ପରମ ଏକ ଅବସ୍ଥିତ ରହିଛି, ତେବେ ତାହାର ସ୍ୱରୂପଟି କିପରି ହୋଇଥିବ ? ସେଇଟି କ'ଣ ଶକ୍ତି, କିମ୍ବା ମନ, ଜଡ଼ ବା ଆତ୍ମା ? ଅଥବା, ଜଡ଼ ମଧ୍ୟରେ ବହୁସଂଖ୍ୟକ ତତ୍ତ୍ୱ ରହି ଥିବାରୁ, ସେଇଟି କ'ଣ ସେହି ଜଡ଼ର ହିଁ ଗୋଟିଏ ତତ୍ତ୍ୱ ଯେଉଁଥିରୁ ବାକୀ ସବୁକିଛି ବିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଛି ବା ଆପଣା କ୍ରିୟାତ୍ମକତାର କୌଣସି ଗୋଟିଏ ସାମର୍ଥ୍ୟ ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଦେଖୁଥିବା ଏହି ସବୁକିଛିର ରୂପାୟନ ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି ? ....

ସକଳ ବସ୍ତୁର ସତ୍ୟ ତଥା ଉତ୍ସରୂପେ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ଗୋଟିଏ ସତତ ଜଳୁଥିବା ଅଗ୍ନିର ବର୍ଣ୍ଣନା ଏବଂ ପ୍ରତୀକାତ୍ମକ ଉପସ୍ଥାପନା କରିଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ କୌଣସି ମନୁଷ୍ୟ ଅଥବା ଦେବତା ଏହି ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡକୁ ସୃଷ୍ଟି କରିନାହିଁ, ମାତ୍ର ସେହି ସର୍ବଦା ଜଳିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଅଗ୍ନିଟି ହିଁ ରହିଛି,- ଅତୀତରେ ଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଛି ଏବଂ ସର୍ବକାଳକୁ

ରହିବ। ....ସଦା ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ଅଗ୍ନିଟି ମଧ୍ୟରେ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ଯାହା କଳ୍ପନା କରିଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଏକ ତୁଚ୍ଛା ଜଡ଼ଗତ ଉପାଦାନ କିମ୍ବା ଶକ୍ତିଠାରୁ ଅଧିକ କିଛି ବର୍ତ୍ତମାନ ରହିଛି। ଅଗ୍ନି କହିଲେ ସେ ସତେଅବା ଏକ ବୃହତ୍ ଜଳିବାରେ ଲାଗିଥିବା ସର୍ଜନାତ୍ମକ, ଗଠନକ୍ଷମ ଓ ଧ୍ୱଂସକାରୀ ଶକ୍ତିର ଭୌତିକ ବିଭାବଟିକୁ ବୁଝୁଛନ୍ତି ଯାହାର ଯାବତୀୟ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଗୋଟିଏ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ତଥା ଅବିଶ୍ରାନ୍ତ ପରିବର୍ତ୍ତନଧର୍ମିତା ବୋଲି କୁହାଯିବ। ଏପରି ଗୋଟିଏ ପରମ ଏକର ବୋଧ ଯାହାକି ଚିରନ୍ତନ ଭାବରେ ଅନେକ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅନେକତ୍ୱ ଯାହା ଚିରନ୍ତନ ଭାବରେ ସେହି ପରମ ଏକରେ ମଧ୍ୟ ପରିଣତ ହେଉଛି ଅର୍ଥାତ୍, ସେହି ଏକତ୍ୱକୁ ଏକ ସ୍ଥିର ପଦାର୍ଥ ବା ସାରବସ୍ତୁ ବୋଲି ନ କହି ବରଂ ଏକ କ୍ରିୟାଶୀଳ ଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନତା ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଏକ ପ୍ରକାରର ସତେ-ସମ୍ଭବନର ହିଁ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି;- ଆମେ ତାହାକୁ ହେରାକ୍ଲିଟସ-ଦର୍ଶନର ମୂଳଦୁଆ ବୋଲି କହିବା।

....ପରମସତ୍ତାକୁ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ଅସ୍ତିତ୍ୱର ସମସ୍ୟାଟି ମଧ୍ୟରୁ ଅଲଗା କରି ଦେଖୁନାହାନ୍ତି, ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସତ ଯେ ସମ୍ଭବନର ସେହି ସତେ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିରୁ ଆଦୌ ଅଲଗା କରି ଦେଖୁନାହାନ୍ତି। ଏହି ଅସ୍ତିତ୍ୱକ ସେ ଏକାଧାରରେ ଏକ ତଥା ଅନେକ ବୋଲି ଦେଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ତାଙ୍କର ସେହି ସତତ ପ୍ରଜ୍ୱଳିତ ରହିଥିବା ଅଗ୍ନିର କଳ୍ପନାଟି ମଧ୍ୟରେ ଯୁଗପତ୍ ଭାବରେ ହିଁ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି। ପରମ ସତ୍ତା ଚିରନ୍ତନ ଭାବରେ ସମ୍ଭବିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ଏବଂ ତଥାପି ଯାବତୀୟ ସମ୍ଭବନ ମଧ୍ୟ ଚିରନ୍ତନ ସତ୍ତା ମଧ୍ୟରେ ନେଇ ବିଲୀନ କରି-ଦେଉଛି। ସବୁକିଛି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇ ଯାଉଛି କାରଣ ସବୁସମ୍ଭବନର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଛି। ଆମେ କଦାପି ପାଣି ଭିତରକୁ ଯାଇ ସେହି ଏକା ପାଣିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରୁନାହୁଁ, କାରଣ ପାଣିଟି ବହିଯିବାରେ ହିଁ ଲାଗିଛି। ମାତ୍ର ଏହି ସବୁକିଛି ପଛରେ ରହିଥିବା ଆଉ ଗୋଟିଏ ସତ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ନ ଥିଲେ। ଆମେ ଯେଉଁ ପାଣି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରୁଛୁ, ତାହା ସେହି ଏକା ପାଣି ଏବଂ ତଥାପି ଏକା ପାଣି ନୁହେଁ। ଆମର ନିଜର ଏହି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ଏକ ଚିରନ୍ତନତା ଓ ତଥାପି କ୍ଷଣକୁ କ୍ଷଣ ବଦଳୁଥିବା ଏକ ବାସ୍ତବତା। ଆମେ ରହିଛୁ ଓ ତଥାପି ରହିନାହୁଁ। ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ବିରୋଧଟିର ସମାଧାନ କରିନାହାନ୍ତି। ସେ ସେଇଟିର ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏକ ନିଜସ୍ୱ ଶୈଳୀରେ ତା' ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିର କିଞ୍ଚିତ୍ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରିଛନ୍ତି।

ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ସେ ଏକ ସତେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ରୂପେ ଦେଖିଛନ୍ତି, ଏକ ପାରସ୍ପରିକ ବିନିମୟ ରୂପେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଛନ୍ତି। ଏବଂ ଏକ ସଦାସ୍ଥାୟୀ ସମଗ୍ରତା ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ତାହା

ହେଉଛି । ନାନା ଶକ୍ତିର ସଂଘାତ ଲାଗି ରହିଛି, ଏକ ସୃଜନକ୍ଷମ ତଥା ମୀମାଂସକ ସଂଘର୍ଷର ପ୍ରକ୍ରିୟା ହିଁ ଚାଲିଛି । ଏକ ଯୁଦ୍ଧ ଯାହାଙ୍କ ସକଳ ବସ୍ତୁର ଜନକ ଏବଂ ଅଧୀଶ୍ୱର ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି । ସେହି ସତ୍ତାରୂପ ତଥା ସମ୍ଭବନର ଅଗ୍ନି ଭିତରେ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱାୟନଟିଏ ଚାଲିଛି, ଏକ ଅବତରଣ ମଧ୍ୟ ହେଉଛି । ପ୍ରବୃତ୍ତି ଓ ନିବୃତ୍ତି ଦୁଇଟିଯାକ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ଙ୍କ ବିଚାରରେ ଆମେ ଏହିଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ମୁଖ୍ୟତମ ଅବବୋଧ ବୋଲି କହିବା ।

III

.....ଏକ ନିରନ୍ତର ସମ୍ଭବନର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଲାଗି ହିଁ ରହିଛି, - ତାହାକୁ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ବିଶ୍ୱଜଗତ ବିଷୟରେ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ତାଙ୍କରଉକ୍ତି ଅନୁସାରେ, ପ୍ରତ୍ୟହ ଏକ ନୂତନ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଉଦୟ ଘଟୁଛି ; ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସକଳ ବସ୍ତୁପରି ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ସେହି ସୂର୍ଯ୍ୟ ବଦଳି ଯାଉଛି । ତଥାପି ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରଭାତ ସମୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଆକାର ଗ୍ରହଣ କରି ସେହି ସଦାଜ୍ୱଳମାନ ପରମ ଅଗ୍ନିଟି ହିଁ ଉତ୍ଥିତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି । ଆମେ କେବେହେଲେ ସର୍ବଦା ସେହି ଏକା ଜଳରାଶି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରୁନାହୁଁ ଏବଂ ତଥାପି କରୁଛୁ, ଆମେ ରହିଛୁ ଏବଂ ରହିନାହୁଁ । କଥାଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇ ଯାଉଛି: ଏହି ଯାବତୀୟ ବସ୍ତୁ ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଏକରୂପତା ରହିଛି, ତଥାପି ଏକ ସତତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମଧ୍ୟ ଘଟିବାରେ ଲାଗିଛି । ଗୋଟିଏ ସ୍ଥିର ସତ୍ତା ରହିଛି ତଥା ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଏକ ସମ୍ଭବନ ମଧ୍ୟ ଲାଗିଛି । ଏହିପରି ଭାବରେ ଏକ ଚିରନ୍ତନ ତଥା ପ୍ରକୃତ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ରହିଛି ଏବଂ ଯୁଗପତ୍ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ *ଅଳ୍ପସ୍ଥାୟୀ ଓ ଆପାତ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ସର୍ବଦା ହିଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟୁଛି, ମାତ୍ର* ସର୍ବଦା ଏକରୂପତା ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଦିନ ଏବଂ ରାତି ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ, ମୃତ୍ୟୁ ଓ ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଯୌବନ ଏବଂ ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ ଗୋଟିଏ, ମଙ୍ଗଳ ଅମଙ୍ଗଳ ଗୋଟିଏ; କାରଣ ତାହା ହେଉଚି ଗୋଟିଏ ଏକତ୍ୱ ଏବଂ ଏହି ସବୁକିଛି ହେଉଛନ୍ତି କେବଳ ତାହାରି ନାନାଭଳି ଆକାର ତଥା ବ୍ୟକ୍ତ ରୂପ । + + +

IV

.....ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ଙ୍କର କହିବା ଅନୁସାରେ, ଯେଉଁ ମାର୍ଗଟି ଉପରକୁ ଯାଇଛି ଏବଂ ଯେଉଁଟି ତଳକୁ ଆସିଛି, - ଏମାନେ ଉଭୟେ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ । ତାଙ୍କର ବିଚାରକଳ୍ପନାଟି ଅନୁସାରେ, ପରମ ଏକତ୍ୱ ସର୍ବଦା ଅନେକତ୍ୱରେ ପରିଣତ ହେବାରେ ଲାଗିଛି ଏବଂ ଅନେକତ୍ୱ ମଧ୍ୟ ସର୍ବଦା ଏକତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ଯେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛି କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ମାତ୍ର ସବୁଟିରୁ ଏକତ୍ୱ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସୁଛି ତଥା ଏକତ୍ୱ ମଧ୍ୟରୁ ସବୁକିଛିର ଆବିର୍ଭାବ ହେଉଛି ।

V

ତେଣୁ, ଏକତ୍ୱ ଓ ଅନେକତ୍ୱ, ଏହି ଉଭୟ ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବଦା ଗୋଟିଏ କ୍ରିୟାଶୀଳ ସମ୍ବନ୍ଧ ବଳବତ୍ତର ରହିଛି। ଏକତ୍ୱ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅନେକରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଯାଉଛି ଏବଂ ଅନେକ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଏକତ୍ୱରେ ପରିଣତ ହେଉଛନ୍ତି। ତୁମେ ସୂର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଦେଖି ଭାବୁଛଯେ ତାହା ସର୍ବଦା ସେହି ଗୋଟିଏ ସୂର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିଛି, ମାତ୍ର ବସ୍ତୁତଃ ପ୍ରତ୍ୟହ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ସୂର୍ଯ୍ୟର ଉଦୟ ହିଁ ଘଟୁଛି। ବିଜ୍ଞାନ ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇ ଦେଉଛି ଯେ ସକଳ ବସ୍ତୁରେ ଏହି ବିଧାନଟି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେଉଛି। ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ମନୁଷ୍ୟର ଶରୀରଟି ସର୍ବଦା ଏକାଭଳି ହୋଇ ରହିଛି, ମାତ୍ର ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ତାହା ସେହି ଏକତ୍ୱଟିର ପ୍ରତିପାଦନ କରୁଛି। ଅନୁକ୍ଷଣ ଏକ ଧ୍ୱଂସର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଲାଗିଛି, ତଥାପି କିଛି ଧ୍ୱଂସ ହେଉନାହିଁ। ଶକ୍ତି ଆପଣାକୁ ବିତରିତ କରିଦେବାରେ ଲାଗିଛି, ତଥାପି ଶକ୍ତି ଯେଉଁପରି ସେହିପରି ହୋଇ ରହିଛି।

VI

ଆମେ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କୁ ସେହି ସର୍ବପ୍ରଥମ ଶିକ୍ଷାଦାନ ବୋଲି କହିବା ଯିଏକି ସର୍ବବିଧ ସଙ୍ଗତି ସହିତ ଆପେକ୍ଷିକତାର ବିଧାନଟିର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି। ଯେହେତୁ, ସତ୍ତାର ଭୂମିରେ ସବୁକିଛି ଗୋଟିଏ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ସମ୍ଭୂତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନେକ ହେବାରେ ଲାଗିଛି, ସେଥିରୁ ଏହିପରି ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କରାଯାଇ ପାରିବ ଯେ, ସକଳ ବସ୍ତୁ ଆପଣାର ମୂଳଭୂତ ସ୍ତରରେ ଅବଶ୍ୟ ସେହି ଗୋଟିଏ ହିଁ ହେବ। ଦିନ ଓ ରାତି, ଜୀବନ ଓ ମୃତ୍ୟୁ, ମଙ୍ଗଳ ଏବଂ ଅମଙ୍ଗଳ ସେହି ଗୋଟିଏ ସର୍ବପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସତ୍ୟର ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବିଭାବ ହିଁ ହେବ। ଯେକୌଣସି ବସ୍ତୁକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତଃ ଏକ ଆପେକ୍ଷିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଆମେ ଭଲ ଏବଂ ମନ୍ଦ, ଉଚିତ ବା ଅନୁଚିତ ତଥା ସୁନ୍ଦର ବା କୁତ୍ସିତ ବୋଲି କହିପାରିବା। ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କର କହିବା ଅନୁସାରେ, ଦିନ ଓ ରାତି, ଭଲ ଓ ଅଭଲ, ଏମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ, ଆପଣାର ମୂଳସତ୍ୟରେ ସେଇ ଗୋଟିଏ ଏବଂ ସେହି ଏକତ୍ୱର କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଆମେ କରିବାରେ ଲାଗିଥିବା ଭେଦ ମାନେ ଅନ୍ତର୍ହିତ ହିଁ ହୋଇଯିବେ। ସକଳ ବସ୍ତୁରେ ଏକ ପରମ ଶବ୍ଦ ରହିଛି, ଏକ ପରମ ବିବେକ ରହିଛି, logos ରହିଛି। ହଁ, ଏକ ହୋଇ ରହିଛି। କେବଳ ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ମାନସିକତାର ଆପେକ୍ଷିକତା ଦ୍ୱାରା ତାହାକୁ ନିଜ ନିଜର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଖାସ୍ ଶୈଳୀ ଦ୍ୱାରା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଚାହାଣିରେ ପରିଣତ କରି ଦେଉଛନ୍ତି, ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ

ଆକୃତି ପ୍ରଦାନ କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସେହି ଅବଶ୍ୟମ୍ଭାବୀ ଆପେକ୍ଷିକତା ଦ୍ୱାରା ଆପଣାର ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚୁଛନ୍ତି। ତେଣୁ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ବସ୍ତୁ ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରିବାର ଏକ ଅଖଣ୍ଡନୀୟ ଦିବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ସର୍ବଦା ରହିଛି। ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କର କହିବା ଅନୁସାରେ, ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ସକଳ ବସ୍ତୁ ହିଁ ଉତ୍ତମ ଏବଂ ନ୍ୟାୟଯୁକ୍ତ, ମାତ୍ର ଲୋକମାନେ କେତେକଙ୍କୁ ଉତ୍ତମ ବୋଲି କହନ୍ତି, କେତୋଟିକୁ ଅନ୍ୟାୟ ବୋଲି ମଧ୍ୟ କହିଥାଆନ୍ତି । ଏକ ଅଖଣ୍ଡନୀୟ ଭଲ ରହିଛି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାଯୁକ୍ତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ତଥା ନ୍ୟାୟ ବି ରହିଛି; ଏବଂ ଏହି ବସ୍ତୁମାନେ ଆପେକ୍ଷିକ ଭାବରେ ତାହାକୁ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତ କରୁଛନ୍ତି ।

ତେବେ ଆମେ କ'ଣ ଏଥିରୁ ଏହିଭଳି ବୁଝିବା ଯେ ଉକ୍ତ ଆପେକ୍ଷିକ ଦୃଷ୍ଟି କୋଣଟିର ଆଦୌ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ? ମୋଟେ ନୁହେଁ। ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ କେଡ଼େ ସିଧା ଭାବରେ କହିଛନ୍ତି, 'ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଯାହାକିଛି ନିୟମ ଏବଂ ବିଧାନ, ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସେହି ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ଦିବ୍ୟ ବିଧାନରୁ ଖାଦ୍ୟ ଆହରଣ କରୁଛନ୍ତି । ଏକାନ୍ତ ସତ୍ୟ ଯେ ମନୁଷ୍ୟର କୌଣସି ବିଧାନ ଦିବ୍ୟ ନ୍ୟାୟଟିକୁ ଆଦୌ ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରକଟ କରୁନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ନିଜର ଔଚିତ୍ୟଟିକୁ ତାହା ସେହିଠାରୁ ଲାଭ କରୁଛି, - କିନ୍ତୁ ଆପଣାର ଖାସ୍ ସ୍ଥାନଟିରେ, ଖାଧ୍ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟପୂରଣରେ ତାହାର ଏକ ଔଚିତ୍ୟ ସର୍ବଦା ରହିଛି, ଏକ ଆପେକ୍ଷିକ ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଛି । ଉତ୍ତମ ଓ ଉଚିତ ବିଷୟରେ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ଧାରଣା ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେହି ପ୍ରବାହଟି ମଧ୍ୟରେ ମାନବୀୟ ଜୀବନର ମଙ୍ଗଳ ତଥା ନ୍ୟାୟଟି ତଥାପି ବଳବତ୍ତର ରହିଥାଏ। ତେଣୁ ସବୁକିଛି ଏକାଧାରରେ ଏକମାତ୍ର ତଥା ଆପେକ୍ଷିକ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ଏହି ଅନେକଟିର ସମ୍ବନ୍ଧଗୁଡ଼ିକ ଆପେକ୍ଷିକତାର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି। ଏବଂ ତଥାପି ସେଗୁଡ଼ିକ ସକଳେ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସେହି ଏକମାତ୍ରଟିରୁ ହିଁ ଶକ୍ତି ଲାଭ କରୁଛନ୍ତି, ସେଇଟିକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ରହିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାହାରି ଏକ ଅସ୍ତିତ୍ୱ ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ।

VII

ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କର ପ୍ରଧାନତଃ ତତ୍ତ୍ୱଦର୍ଶନର ଆଲୋଚନା କରାଯାଏ। କାରଣ ସର୍ବତ୍ର ତାହାହିଁ ଅନ୍ୟ ସର୍ବବିଧ ସତ୍ୟର ଦ୍ୱାର ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ। ମାତ୍ର ମନୁଷ୍ୟଜୀବନରେ ସେହି ସବୁକିଛିର ବସ୍ତୁତଃ କେଉଁ ଭଳି ପ୍ରୟୋଜନ ଅର୍ଥାତ୍ ପରିଣାମ ରହିଛି ? ମନୁଷ୍ୟର ଆସ୍ପୃହାକ୍ଷେତ୍ରଟିକୁ ତାହା କେଉଁସବୁ ପ୍ରକାରେ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛି ? କାରଣ ତାହାହିଁ ହେଉଚି ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ସେହି ଯଥାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟ ରହିଥିବା କଥାଟି,- ସେଇଟି ତା' ସତ୍ତାର ପ୍ରକୃତିଟି ବିଷୟରେ ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରକାରେ ଆଲୋକପାତ

କରିଥାଏ, ତା' ଜୀବନର ମନଃପ୍ରେରଣାଟି ବିଷୟରେ ଯାବତୀୟ ରୀତି ବିଷୟରେ ତାକୁ ଅବଗତ କରାଏ, ଏହି ପୃଥିବୀ ସହିତ ଓ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସହିତ ରହିଥିବା ତା'ର ସକଳ ସମ୍ପର୍କଗୁଡ଼ିକୁ ବତାଇଦିଏ ଏବଂ ତା' ନିୟତିଟି ବିଷୟରେ ସୁନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଧାରା ଅଥବା ବୃହତ୍ ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖାଇ ଦେଇଥାଏ। ଆଦୌ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ମୂଳ ସତ୍ୟଟିର ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା ସମୟରେ ଆମେ ସେହି ସତ୍ୟଟିର ପରିଚୟଟିକୁ ଲାଭ କରିବା ସକାଶେ ତାହାର ଅନ୍ୱେଷଣ କରିବା, କୌଣସି ପ୍ରକାରର ପୂର୍ବକଳ୍ପିତ ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରର ଲକ୍ଷ୍ୟ କିମ୍ବା ପୂର୍ବଧାରଣା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବାନାହିଁ, କାରଣ ସେପରି କଲେ ତାହା ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଆମର ନିରପେକ୍ଷ ଦୃଷ୍ଟିଟିକୁ ବ୍ୟାହତ କରିଦେବ। କିନ୍ତୁ, ସେହି ସତ୍ୟଟିର ପରିଚୟଟି ହୋଇଯିବା ପରେ, ଆମ ନିଜ ଜୀବନଟିରେ ତାହାର ଯେଉଁଭଳି ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିଛି, ସେଇଟିର ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ମହତ୍ତ୍ୱ ନିଶ୍ଚୟ ରହିବ ଏବଂ ଆମ ଅନ୍ୱେଷଣର ମୂଳରେ ଯେଉଁ ପ୍ରୟାସଟି ରହିଥିଲା, ତେବେଯାଇ ତାହା ପ୍ରତିପାଦିତ ହେବ।

ମାତ୍ର, ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କର ଉକ୍ତିଗୁଡ଼ିକରେ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବକ୍ଷେତ୍ରରେ ସେଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରୟୋଗ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହେବାଲାଗି ଉଦ୍ୟତ ହେଉ, ସେତେବେଳେ ଆମକୁ ନିରାଶ ହେବାକୁ ହୁଏ। ସେ ଆମକୁ ଏଇଟି ସମ୍ପର୍କରେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ପରାମର୍ଶ ହେଇନାହାନ୍ତି ଏବଂ ମୋଟାମୋଟି ଆମ ଆପଣା ଉପରେ ହିଁ ତାଙ୍କର ସେହି ସମୃଦ୍ଧିମନ୍ତ ମୂଳ ବିଚାରମାନଙ୍କରୁ ନିଜର ଉପଲବ୍ଧି ଗୁଡ଼ିକୁ ବାହାର କରି ନେବାଲାଗି ଛାଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି। ଜୀବନ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିକୁ ଆମେ ଏକ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରକାରର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ ବୋଲି ହୁଏତ କହିପାରିବା, ଯେଉଁଥିରେ କି ସେ ଶକ୍ତିକୁ ମୂଳ ସତ୍ୟଟିର ପ୍ରକୃତି ବୋଲି ବିଚାର କରିଛନ୍ତି। ସିଏ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ଅନେକଙ୍କର ପକ୍ଷଟି ହେଉଛି ଅଭଲ, ଅଳପଙ୍କ ପକ୍ଷଟି ହିଁ ଉତ୍ତମ, ଏବଂ ଅଳପ ପକ୍ଷଟିରେ ଜଣେ ହେଲେ ହୁଏତ ବହୁତ ପକ୍ଷଟିରେ ବହୁସହସ୍ର। ଜ୍ଞାନର ଶକ୍ତି, ଚରିତ୍ରର ଶକ୍ତି-ଏବଂ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସେହି ଶକ୍ତିମାନେ ଖୁବ୍ ବିରଳ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି। ଖୁବ୍ ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ବ୍ୟକ୍ତି କଷ୍ଟ ସ୍ୱୀକାର ତାହାକୁ ନିଜ ଜୀବନରେ ସମ୍ଭବ କରି ପାରିଥାନ୍ତି। କଥାଟିର ଉତ୍ତରରେ ହୁଏତ କୁହାଯାଇ ପାରିବ ଯେ ଏହି ଅଳପଙ୍କଠାରେ ଯେପରି ଗୁଣଚୟ, ଜ୍ଞାନ ତଥା ଶକ୍ତିମତ୍ତା ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ ହୋଇ ରହିଛି, ସେହିପରି ବ୍ୟାପ୍ତ ଭାବରେ ସେଗୁଡ଼ିକ ଅନେକଙ୍କଠାରେ ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯେଉଁମାନେ କି ସାମୂହିକ ଭାବରେ ସମ୍ଭବତଃ ସେହି ବିରଳ ଅତ୍ୟୁତ୍ତମ ମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ସମର୍ଥ ବୋଲି ଦେଖାଇଦେଇ ପାରିବେ। ପରମ ଦିବ୍ୟ ସତ୍ତାଙ୍କୁ ଆମେ ସମଷ୍ଟି ଏବଂ ବ୍ୟଷ୍ଟି ଉଭୟ ଭାବେ ହିଁ ଜାଣିବା, - ଏବଂ ସାମୂହିକ ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ଜୀବନଗତ ଉଭୟ ରୂପେ ଯାହାର ପରିପ୍ରକାଶ

ହୋଇଛି । ଗଣ ଏବଂ ଜଣ । ଦୁଇଟିଯାକ ସମାନଭାବରେ ସତ୍ୟ, ଏବଂ, ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ଯେଉଁ ନ୍ୟାୟର କଥା କହିଛନ୍ତି, ତାହାର ସାର ହେଉଛି ଯେ ସେହି ଦୁଇଟି ଯାକର ମୂଲ୍ୟକୁ ସ୍ୱୀକାର କରାଯିବ, ସକଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୁଇଟିଯାକର ପରିଣାମ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିବ । ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିବା ସକାଶେ ଦୁହେଁ ପରସ୍ପର ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବେ, ପରସ୍ପର ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ହେଉଥିବେ ।

ଲୋକମାନେ ଯେଉଁ ଧର୍ମର ପାଳନ କରନ୍ତି, ସେଇଟି ବିଷୟରେ ଯେଉଁ ମତଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଦୀପକ ହୋଇଛି, କିନ୍ତୁ ଭାରି ଉପର ସ୍ତରର ହୋଇଛି ଏବଂ ସେହି ଉପରେ ରହିଯାଇଛି । ପୂର୍ବରୁ ରହି ଆସିଥିବା ରହସ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ଦୃଢ଼ତାର ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥାନରେ ନୂତନ ରହସ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଚର୍ଚ୍ଚା କରିଛନ୍ତି, ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ରହସ୍ୟଗୁଡ଼ିକର ଏବଂ ଆମ ଭିତରେ ରହିଥିବା ପ୍ରକୃତିଟିର । ଆମର ସେହି ପ୍ରକୃତିଟି ସତେ ଅବା ଗୁପ୍ତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଭଲ ପାଉଥାଏ, ନାନା ରହସ୍ୟରେ ଭରି ରହିଥାଏ, କୌଣସି ଏକ ଗୂଢ଼ବିଦ୍ୟା ସଦୃଶ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ପଶୁମାନଙ୍କୁ ବଳି ଦେବା ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର ମତଟି ବସ୍ତୁତଃ ଦୁଇଗୁଣ ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଦୀପକ ହୋଇଛି । କାଦୁଅ ଦ୍ୱାରା କାଦୁଅ ଲାଗିଥିବା ଆମର ଦେହକୁ ସଫା କଲା ପରି ଆପଣାକୁ ରକ୍ତଦ୍ୱାରା ଦୂଷିତ କରି ଶୁଦ୍ଧ ହୋଇ ପାରିବାର ସେହି ବୃଥା ପ୍ରୟାସଟିର ସେ ନିନ୍ଦା ହିଁ କରିଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ସେହିପରି ପିତୁଳା-ପୂଜାକୁ ମଧ୍ୟ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ଘୋର ନିନ୍ଦା କରିଛନ୍ତି । ଯିଏ ଏକ ପିତୁଳା ଆଗରେ ବସି ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି, ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ପଥର ପାଚେରିକୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛି ବୋଲି ସେ କହିଛନ୍ତି ।

ସମାଜ ଓ ରାଜନୀତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତବାଦୀ ବିଚାରର ଆଭାସ ଆଣି ଦେବା ବ୍ୟତୀତ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ମନୁଷ୍ୟର ସାଧାରଣ ବିଷୟରେ ଅଧିକ କିଛି କହିନାହାନ୍ତି । ପ୍ରାଚୀନ ଯୁଗରେ ତାଙ୍କୁ ଜଣେ ନିରାଶାବାଦୀ ଦାର୍ଶନିକ ବୋଲି କୁହା ଯାଇଥିଲା । ବସ୍ତୁ ସକଳର ଅଲୀକତା ବିଷୟରେ ସେ ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି କଥା କହି ଯାଇଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି, ମହାକାଳ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ପରି ପଶାଖେଳ ଖେଳିବାରେ ଲାଗିଛି, ସେଥିରେ ଖୁବ୍ ଆମୋଦ ଅନୁଭବ କରୁଛି, ସମୁଦ୍ରବେଳାରେ ବାଲୁକା ଦେଇ ଦୁର୍ଗମାନ ତିଆରି କରୁଚି ଓ ପୁନର୍ବାର ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଉଛି, ଯଦି ତାହାହିଁ ସର୍ବଶେଷ କଥାଟି ହୋଇଥାଏ, ତେବେ ଏହି ମନୁଷ୍ୟର ଯାବତୀୟ ଚେଷ୍ଟା ତଥା ଆସ୍ପୃହାକୁ ବୃଥା ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ । ମାତ୍ର, ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କର ସମ୍ଭବତଃ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଉକ୍ତିଟିକୁ ସ୍ମରଣ କରି କହିଲେ, ଏହି ଆତ୍ମାକୁ ଆମେ ଆଦୌ କୌଣସି ସୀମାଦ୍ୱାରା ବାନ୍ଧି ରଖି ସୂଚାଇ ଦେଇ ପାରିବାନାହିଁ, ଏହି ମନୁଷ୍ୟ ଯଦି ସୀମାତୀତ ଓ ଅବିନାଶୀ ସତ୍ତାଗତ

ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ତେବେ ସେ ଆଖର କାହିଁକି ତା'ର ସେହି ଅମରତ୍ୱ ମଧ୍ୟକୁ ଜାଗ୍ରତ ନ ହେବ, ସେହି ବିଶ୍ୱମୟ ଭରି ରହିଥିବା ଏକ ଚେତନା ଯାଏ ଆରୋହଣ ନ କରିବ, ତାହାର ଆଦୌ କୌଣସି କାରଣ ରହିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେ ଏକ ଉଚ୍ଚତର ଆତ୍ମ-ଉପଲବ୍ଧି ମଧ୍ୟରେ ଜୀବନ, ବଞ୍ଚିପାରିବ ।

ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ପ୍ରୟାସ ସର୍ବଦା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛି, ଯାହାକୁ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ଠଉରାଇ ପାରିନଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ସ୍ଥିତିଟିରୁ ଆମେ ପାରସ୍ପରିକ ସଂଘର୍ଷରୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆତ୍ମଦାନର ସେହି ପରସ୍ପର-ନିର୍ଭରତାର ସୋପାନରେ ଯାଇ ପ୍ରବେଶ କରିପାରିବା ଏବଂ ତାହାକୁ ଜୀବନର ଅସଲ ରହସ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣିବା । ସେହି ସୋପାନରେ ଉପନୀତ ହେଲେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରେମ ସଂଘର୍ଷକୁ ବାଟ ଛାଡ଼ିଦେବ ଏବଂ ମାନସିକ ବୁଦ୍ଧିର ସୀମାଟିକୁ ଡେଇଁ ହୋଇଯିବ । ହେରାକ୍ଲିଟସ୍ ସେହି ସୋପାନଟିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିନାହାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଏକ ଶିଶୁର ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ବୋଲି ସେ ଯେଉଁ କଥାଟିକୁ କହିଛନ୍ତି, ତଦ୍ୱାରା ସେ ଅସଲ ରହସ୍ୟଟିର ମଞ୍ଜିଟିକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ସେଇଟି ଅଧ୍ୟାତ୍ମର ରାଜ୍ୟ, ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୁଷ୍ୟ ଯାଇ ସେହିଠାରେ ପହଞ୍ଚିଥାଏ । ସେହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ମନୁଷ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଦେବଶିଶୁ । ସେହି ଆନନ୍ଦଧାମର ଅଧିକାରୀ ।

[ଏକ ଦୀର୍ଘ ପ୍ରବନ୍ଧଟିର ଏହି ତର୍ଜମାଟିକୁ ଆମେ ଆଦୌ ଏକ ଅନୁବାଦ ବୋଲି ବିଚାର କରିବା ନାହିଁ । ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କର ବିଚାରଗତ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ଏଥିରେ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିବାର ଏହାଦ୍ୱାରା ଏକ ପ୍ରୟାସ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରୀକ୍ ଦର୍ଶନରେ ଉପଯୁକ୍ତ ପ୍ରବେଶଟିଏ ଘଟିନଥିଲେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରବନ୍ଧଟିକୁ ବୁଝି ପାରିନଥାନ୍ତେ । ପ୍ରବନ୍ଧଟିରେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଅନେକାଂଶରେ ପ୍ରାଚ୍ୟ ଦର୍ଶନର ଦର୍ପଣ ଉପରେ ହେରାକ୍ଲଟସ୍‌ଙ୍କର ଏକ ପରିଚୟ ଦେଇଥିବା ପରି ମଧ୍ୟ ମନେ ହେଉଛି । ସିଏ ସତେ ଯେପରି ପ୍ରାଚ୍ୟଦର୍ଶନର ନକ୍ସାଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଧାନତଃ ପ୍ରଥମେ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଓ ହେରାକ୍ଲିଟସ୍‌ଙ୍କୁ ସାମନାରେ ରଖି ଏକ ତୁଳନାତ୍ମକ ବୋଧର ଅବତାରଣା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ପ୍ରଥମକାଳୀନ ତାଙ୍କର ଲେଖାଟିରେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ-ଦୃଷ୍ଟିର ଏକ ଆବେଦନ ରହିଥିବାର ଧାସଟିଏ ରହିଛି ।]

- ଶତବାର୍ଷିକୀ ସଂସ୍କରଣ (ଇଂରାଜୀ), ୧୬ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା ୩୩୫-୩୬୧

□

ଆଦର୍ଶଚୟ୍

ଆଦର୍ଶମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଏପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣିବା, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ମନୁଷ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ ହୋଇନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଏକ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରରେ ରହିଥିବା ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବାସ୍ତବତା, ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ିକୁ କି ଦିନେ ନା ଦିନେ ଜୀବନର ଏହି ନିମ୍ନତର ଭୂମିରେ ବାସ୍ତବ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଏହି ଜଡ଼ଭୂମିରେ, ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ଭୂମିରେ ଜୀବନକୁ ବଞ୍ଚୁଛୁ । ଯେଉଁ ଆଶୁଫଳାକାଙ୍କ୍ଷୀ ବୁଦ୍ଧି, ଯେଉଁଟି ଏହି ସତତ ବଦଳିବାରେ ଲାଗିଥିବା ବର୍ତ୍ତମାନଟି ମଧ୍ୟରେ ନିଜକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ରଖିଥାଏ, ତାହା ଆଦର୍ଶମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସତ୍ୟ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରେନାହିଁ, ବାସ୍ତବତା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରେନାହିଁ; ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ତାହା ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଭବିଷ୍ୟତ ସତ୍ୟର ସମ୍ଭାବନା ରୂପେ ବିଚାର କରେ, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ଭବତଃ ଅନେକ ପରେ ଦୃଶ୍ୟମାନ ହେବେ ଏବଂ ବାସ୍ତବରେ ପରିଣତ ହୋଇ ପାରିବେ । ମାତ୍ର, ମାନସିକ ସୋପାନର ଯେଉଁ ସାମର୍ଥ୍ୟଟି ଏହି ଜଡ଼ସ୍ତରର ଜଗତରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ସଦା ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳତାରୁ ଆପଣାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରି ନେଇପାରେ, ତାହାର କ୍ରିୟାଶୀଳତା ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହି ନ ଥିବା ଏକ ଚେତନା ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୁଏ, କେବଳ ତାହାରି ପ୍ରବାହଟିରେ ଭାସି ନଯାଇ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକତ୍ର କରି ବିଚାର ମଧ୍ୟ କରିପାରେ, ଆମେ ତାହାକୁ କେବଳ ଏହି ଜାଗତିକ ଶକ୍ତିମତ୍ତାର ଯନ୍ତ୍ରମାତ୍ର ବୋଲି ନକହି ସେହି ସର୍ବସମର୍ଥ ପରମଚେତନା ବୋଲି ଜାଣିବା, ଯାହା ଏଇଟିକୁ ଆପଣାର ଅକ୍ତିଆର ମଧ୍ୟରେ ରଖିଥାଏ, ବ୍ୟବହାର କରେ । ଅନ୍ତର୍ଗତ ସେହି ଦୃଷ୍ଟି ସାମର୍ଥ୍ୟରେ ରହିଥିବା ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଆମେ ଆଦର୍ଶ ବୋଲି ଜାଣିବା, ତାହାର ବାହ୍ୟ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଗୁଡ଼ିକର ପରିବର୍ତ୍ତନଶୀଳ ବାସ୍ତବଟି ଠାରୁ ଏକ ବୃହତ୍ତର ବାସ୍ତବତା ରୂପେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା । ସେହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବୋଧଟି ଆଦୌ ବାହ୍ୟ ବାସ୍ତବଟିର କେବଳ ଏକ ପ୍ରତିଫଳନ ନୁହେଁ, ସେଇଟିଠାରୁ ବହୁତ ଅଧିକ । ବରଂ ଏହି ବାସ୍ତବ ସତ୍ୟକୁ ଆମେ ସେହି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବୋଧଟିର ଏକ ଆଂଶିକ ପ୍ରତିଫଳନ ରୂପେ ଜାଣିବା, ଯାହାକି ସେହି ବୋଧଟି ଦ୍ୱାରା ହିଁ ସୃଷ୍ଟ ହୋଇଛି ଏବଂ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିଛି ।

ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ଯେ ଆଦର୍ଶମାନେ ଆଦୌ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ସତ୍ୟ ନୁହନ୍ତି, କାରଣ ତାହା ବସ୍ତୁତଃ ଏତେ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥାଏ ଓ ଏତେ ବ୍ୟାପକ

ହୋଇଥାଏ ଯେ କୌଣସି ଆଦର୍ଶ ତାହାର କଳ୍ପନା କରି ପାରିବନାହିଁ । ଯାବତୀୟ ଆଦର୍ଶ ହେଉଛି ତାହାର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଭାବ, ଯାହାକୁ ଏହି ବିଶ୍ୱଚେତନା ମଧ୍ୟରେ ଆଣି ପ୍ରବିଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଇଛି, ବିଶ୍ୱଶକ୍ତିକୁ କ୍ରିୟାଶୀଳ କରିପାରିବା ଲାଗି ଏକ ଭୂମିରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ମାତ୍ର ସେହି ଆଦର୍ଶମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର କ୍ରିୟାଶୀଳ ହେବା । ସେମାନେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ସତ୍ୟଟିର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ ଅଧିକ ବାସ୍ତବ ବୋଲି ଅନୁଭୂତ ହୁଅନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଆଂଶିକ ଭାବରେ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଥିବା ସଂଘଟନ ଗୁଡ଼ିକର ତୁଳନାରେ ଅଧିକ ବାସ୍ତବ ଓ ଶକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସ୍ୱୟଂ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ସତ୍ୟଟିର ପ୍ରତିଫଳନ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ସେମାନେ ପୁନର୍ବାର ଆମ ଅସ୍ତିତ୍ୱର ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ବାସ୍ତବ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଥାନ୍ତି । ଆପଣାର ଉପଲବ୍ଧି-କ୍ଷେତ୍ରରେ ନାନା ମାତ୍ରାରେ ସୀମାଙ୍କିତ ହୋଇ ରହିଥିବାରୁ ମନୁଷ୍ୟର ବୁଦ୍ଧି ସୃଜନାତ୍ମକ ପରମ ସତ୍ୟଟିକୁ ଆମେ ସେଇଟି ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟ ବହିର୍ସତ୍ୟଟିର ପରିଚୟ ନ ପାଇଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଖି ପାରିବାରେ ସଫଳ ହୁଏନାହିଁ । ମାତ୍ର ଆମେ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନଙ୍କର ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯାଏ ଚେତନାଟି ଆମକୁ ଯଥାର୍ଥ ଜଗତଟିର, କୌଣସି ପରିଚୟ ଦେଇ ପାରେନାହିଁ । ଏହି ପୃଥିବୀଟି ଆକାର ଲାଭ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ଈଶ୍ୱର ବିଦ୍ୟମାନ ଥାଆନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସବାଆଗ ଇନ୍ଦ୍ରିୟମାନେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ହେଉଥିବା ଓ କେବଳ ତା'ପରେ ଯାଇ ଚେତନାର ସୂକ୍ଷ୍ମତର କ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ଭବ କରୁଥିବା ଆମର ଅନୁଭବରେ ପୃଥିବୀ ହିଁ ପ୍ରଥମେ ଆସି ଆବିର୍ଭୂତ ହୁଏ ଏବଂ ଈଶ୍ୱର ତା'ପରେ ଯାଇ ଆସିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରୟାସ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମକୁ ତାଙ୍କୁ ନେଇ କରା ଯାଉଥିବା ସକଳ ଯନ୍ତ୍ରବତ୍ ଅନେକବାଦୀ ତଥା ସର୍ବେଶ୍ୱରବାଦୀ, କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟରୁ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ପଡ଼େ ଓ ତେବେ ଯାଇ ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମ ସତ୍ୟଟିର ଏକ ଅଧିକ ସତ୍ୟ ଓ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚ ବୋଧସ୍ତରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବାକୁ ହୋଇଥାଏ । ଆମକୁ ଯାହା ସର୍ବପରମ ପରି ପ୍ରତୀତ ହେଉଥାଏ, ତାହା ହେଉଛି ଏକ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତରର । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ପରମ ସତ୍ୟବୋଧଟିକୁ ଆମେ ଏହି ବାସ୍ତବଟି ମଧ୍ୟରୁ ପାଇଛୁ 'ବୋଲି ଅନୁମାନ କରିଥାଉ, ସେଇଟି ପୂର୍ବରୁ ରହିଥାଏ ଓ ସେଇଟିରୁ ହିଁ ବାସ୍ତବଟି ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇ ଆସିଥାଏ । ଆମେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମତିହୀନ ଭାବରେ ଆଦର୍ଶ ଏବଂ ବାସ୍ତବ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ବିରୋଧଟିର କଳ୍ପନା କରୁ, ସେଇଟିକୁ ତେଣୁ କେବଳ ଏହି ଇନ୍ଦ୍ରିୟସ୍ତରର ଏକ ପ୍ରବଣତା ବୋଲି କୁହାଯିବ, କାରଣ ଆମେ ଯାହାକୁ ବାସ୍ତବ ବୋଲି କହୁ, ସେଇଟି ଶକ୍ତିର ଏପରି ଗୋଟିଏ କ୍ରିୟାଶୀଳତା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥାଏ, ଯାହା ସେଇଟିର ପଶ୍ଚାତରେ ରହିଥାଏ; ସେଇଟି ପୂର୍ବରୁ ରହିଥାଏ, ଏଇଟି ଠାରୁ

ବୃହତ୍ତର ହୋଇ ରହିଥାଏ । ସର୍ବପ୍ରଥମେ ପରମ ସତ୍ୟ, ତା'ପରେ ସେଇଟି ବିଷୟରେ ଏକ ପରମ ବୋଧ ଏବଂ ତା'ପରେ ଯାଇ ଏହି ଜଗତ୍ ନାମକ ସତ୍ୟ, - ସେହି ସୃଜନସମର୍ଥ ପରମଦିବ୍ୟତାର ଏଇଟି ହେଉଛି ଯଥାର୍ଥ ସୋପାନକ୍ରମ ।

ଫଳଲାଭର ସିଧା ଅଭିପ୍ରାୟଟିଏ ରଖି ସବୁକିଛି କରୁଥିବା ବୁଦ୍ଧି ଗୋଟିଏ କିଛିକୁ ହାସଲ କରି ପାରିଲେ ଯାଇ ସେହି ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ଆଦର୍ଶ ବିଷୟରେ ତା' ଭିତରେ ଏକ ବିମୁଖତା ରହିଥାଏ । ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟି ସମକ୍ଷରେ ସେ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଚିତ୍ରକୁ ଥାପି ରଖିନଥାଏ । କାରଣ ତାହା ସର୍ବଦା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟସାଧନ ନିମନ୍ତେ ତତ୍ପର ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଗୋଟିଏ ବାସ୍ତବ ଉପଲବ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସଚେଷ୍ଟ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଶକ୍ତି ବଳରେ କିଛି ହାସଲ କରିବା ହିଁ ଈଶ୍ୱରୀୟତା ଆଦୌ ଏକମାତ୍ର ଭୂମି ନୁହେଁ, ଜ୍ଞାନ ହେଉଛି ସେହି ଶକ୍ତିର ବଡ଼ଭଉଣୀ । ଶକ୍ତିମତ୍ତା ଓ ଚେତନା, ଉଭୟେ ହେଉଛନ୍ତି ସତ୍ତାର ଦୁଇ ବିଭାବ । ସେହି ଚିରନ୍ତନ ବାସ୍ତବର ସୂତ୍ରାୟନ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ବିବର୍ତ୍ତନଗତ ଉପଲବ୍ଧି ଦୁଇଟିଯାକ ଭୂମିରେ । ଚେତନାର ଆୟତନରେ ଏକ ସତ୍ୟର- ବାସ୍ତବ ଉପଲବ୍ଧି ହେଉଛି ତାହାର ଉପଲବ୍ଧି । ଦୁଇଟିଯାକ ହିଁ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ । ଦୁଇଟିଯାକର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଏକକ ରୂପେ ଏବଂ ପରସ୍ପର ସହିତ ସମ୍ପର୍କିତ ହୋଇ ରହିଥିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଔଚିତ୍ୟ ରହିଛି । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ଅପରଟିର ଅନୁପୂରକ, ଏବଂ କୌଣସିଟି କଦାପି ଅନ୍ୟଟିକୁ ଏଡ଼ି ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଘୃଣା ମଧ୍ୟ କରିବନାହିଁ । ଜଣେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଏବଂ ସ୍ୱପ୍ନଚାରୀ ଯଦି ଫଳଲାଭର କାମନା କରୁଥିବା ଆରଟିକୁ ଘୃଣା କରେ କିମ୍ବା ଜଣେ ଫଳକାମୀ ଯଦି ଜଣେ ଆଦର୍ଶବାଦୀକୁ ଯଥାର୍ଥ ମୂଲ୍ୟ ନଦିଏ, - ତାହାକୁ କେବଳ ଆମ ବୁଦ୍ଧିସୀମାର ଏକ ନିନ୍ଦାର ଯୋଗ୍ୟ ପରିଣାମ ବୋଲି କୁହାଯିବ, ଏକ ପାରସ୍ପରିକ ଭୁଲ ବୁଝାମଣା ବୋଲି ତାହାକୁ ଜାଣିବାକୁ ହେବ, ଯାହାର ସହାୟତା ଲାଭ କରି ଆମର ଏହି ପୂର୍ଣ୍ଣତା ଲାଭ କରିନଥିବା ଅନ୍ତଃବୃତ୍ତି ଏବଂ ମାନସିକତାର ଔଦ୍ଧତ୍ୟ ନିଜକୁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା ଠାରୁ କବାଟ କିଳି ବାହାରେ ରଖିଥାଏ । ସତେ ଯେପରି ଆମକୁ ବିଚାରିବାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଉଥାଏ ଯେ ସେହି ପରମ ଦ୍ରଷ୍ଟା ଏବଂ ପରମ ଜ୍ଞାତା ଈଶ୍ୱର ସକଳ କର୍ମର ନିୟନ୍ତା ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଘୃଣା ହିଁ କରିବେ, ଅଥବା ସକଳ କର୍ମର ଅଧୀଶ୍ୱର ସେହି ଦିବ୍ୟ ପରମ ସାକ୍ଷୀସ୍ୱରୂପ ଜନ୍ମଦାତାଙ୍କୁ ଏଡ଼ି ଦେଉଥିବ । ମାତ୍ର ଏହି ଦୁଇଟିଯାକ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତରେ ଗୋଟିଏ ଏବଂ ଉକ୍ତ ବିଭାଜନଟି ହେଉଛି ସୀମା ଭିତରେ ଆବଦ୍ଧ କରି ରଖିଥିବା ଗୋଟିଏ ପ୍ରବୃତ୍ତି, ମନୁଷ୍ୟଜାତିକୁ ଯାହା ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବାକୁ ହେବ ।

କର୍ମଦ୍ୱାରା ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ଜାଣିବାର

ସମର୍ଥତା ଲାଭ କରିବାର ଅନୁପାତରେ ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ଏହିପରି ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ଚାଲିଥିବ । ବିବର୍ତ୍ତନର ଯଥାର୍ଥ ଧାରା କହିଲେ ସର୍ବଦା ସେହି କଥାଟିକୁ ବୁଝାଇବ । ଏକ ଜଡ଼ସ୍ତରୀୟ କ୍ରିୟାଶୀଳତାରୁ ଆରମ୍ଭ ହେବ, ଯେଉଁ ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରକୃତି ସେଥିରୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହେଉଥିବା ବାସ୍ତବ ପରିଣାମ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ନିଜର କ୍ରିୟାକ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ଏବଂ ତାହାର ସର୍ବବିଧ କ୍ରିୟାକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇ ଧରି ରଖିଥିବା ଚେତନାଟିକୁ ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ କରି ରଖିଥାଏ । ପ୍ରାଣର ସ୍ତରକୁ ଆସି ଉକ୍ତ ଶକ୍ତି ବାହାରକୁ ଆସେ ଓ ତା' କ୍ରିୟାଚୟର ଉପରିବାଗରେ ପ୍ରତିଭାତ ହୁଏ, ଏବଂ ମନର ସ୍ତରରେ ନିମ୍ନରେ ରହିଥିବା ଚେତନାଟି ଆପଣାକୁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରିଆଣେ । ଏହିପରି ଭାବରେ ମନୁଷ୍ୟ ପ୍ରଥମେ ତା'ର ମାନସିକତାର ଅଧୀନ ହୁଏ, ନିଜ ଇନ୍ଦ୍ରିୟଲବ୍ଧ ବସ୍ତୁସତ୍ୟ ଗୁଡ଼ିକର ଅଧୀନ ହୋଇଥାଏ; କିନ୍ତୁ ପଶ୍ଚାତକୁ ତଥା ସୀମା ବାହାରକୁ ଯାଇ ପାରେନାହିଁ; ତା' ଗ୍ରହଣଶୀଳ ମନଟି ସେମାନେ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣୁଥିବା କେବଳ ଛାପଗୁଡ଼ିକୁ ଜାଣେ । ଗୋଟିଏ ଇତରପ୍ରାଣୀ କ୍ରିୟା କରୁଥାଏ ସତ, କିନ୍ତୁ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରେନାହିଁ, ଜଡ଼, ତଥା ପ୍ରାଣର ହାତରେ ଏକ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ଯନ୍ତ୍ର ହୋଇ ରହିଥାଏ, ଆପଣାର ଭାବନା ଓ ଇଚ୍ଛାଶକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସେଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ବ୍ୟକ୍ତ କରି ପାରେନାହିଁ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜର କାମରେ ଲଗାଇ ପାରେନାହିଁ । ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଆପଣା ଅଳ୍ପବିକଶିତ ଅବସ୍ଥାରେ ସର୍ଜନାତ୍ମକ ହୋଇ ପାରିବା ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ପରିମାଣରେ କର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ପାଳନ କରୁଥାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନଟି ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟିଟିକୁ ସୀମିତ କରି ରଖିଥାଏ, ଆପଣାର ପରିବେଶଟିକୁ ହିଁ ଦେଖେ, କେବଳ ଦିନ ପରେ ଦିନ ପ୍ରାଣ ଧାରଣ କରି ରହିଥାଏ । କେବଳ ବର୍ତ୍ତମାନଟି ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାର ଦୃଷ୍ଟିକୁ ବେଢ଼ା ବୁଲାଇ ଦେଇ ରହିଥାଏ, ଆହୁରି ଆଗକୁ ଥିବା ଆପଣାର ସମ୍ଭାବନାଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଚିନ୍ତା କରି ପାରେନାହିଁ, ତା'ର ଏକ ଆଦର୍ଶ ବୋଲି କିଛି ନଥାଏ । ଏବଂ ପରିବେଷ୍ଟନୀରେ ରହିଥିବା ସତ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସିଏ ଯେତିକି ଆଗକୁ ଯାଇପାରେ, ପ୍ରକୃତିଟିକୁ ନେଇ ଚିତ୍ରମାନଙ୍କୁ ଆଙ୍କି ପାରିବା ଆରମ୍ଭ କରିପାରେ, ପ୍ରକୃତିର ପଶ୍ଚାତରେ ରହିଥିବା ବୋଧ ତଥା ସିଦ୍ଧାନ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ଠାବ କରିବାରେ ସମର୍ଥ ହୁଏ, ବାସ୍ତବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅନୁପଲବ୍ଧ ହୋଇ ରହିଥିବା ବୋଧଗୁଡ଼ିକୁ ଠାବ କରିପାରେ ଏବଂ ତାହାକୁ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପରିଣତ କରିବାରେ ଆଗକୁ ବାହାରି ଆସିପାରେ, ସିଏ ସେହି ଅନୁପାତରେ ନୂତନ କିଛିକୁ ଜନ୍ମ ଦିଏ ଏବଂ ସର୍ଜନାତ୍ମକ ହୋଇଆସେ । କେବଳ କେତେଟା କାର୍ଯ୍ୟକୁ ପୂରଣ କରିବାର ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହେ ନାହିଁ । ଏହିପରି ପ୍ରକାରେ ସେ ଅଧୀନ ହୋଇ ରହିବାର ଅବସ୍ଥାଟିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି କର୍ତ୍ତା ହେବାଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ ହୁଏ, ଏକ ନୂଆ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଥାଏ ।

ଏହିପରି ଆଗକୁ ଯାଉ ଯାଉ ମନୁଷ୍ୟର ସମୂହଟି ଆପଣା ରୀତିଟି ଅନୁସାରେ ନିଜକୁ କେତେକ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭକ୍ତ କରିଦିଏ; ଆପଣାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷେତ୍ରର ମଣିଷ ଏବଂ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ମଣିଷ ବୋଲି ବିଭାଜିତ କରି ଚିହ୍ନେ ଓ ସେହି ଦୁଇଟି କିସମ ମଧ୍ୟରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ସାଲିଶ୍ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ। ତାହାକୁ ବସ୍ତୁତଃ ଗୋଟିଏ କୃତ୍ରିମ ବିଭାଜନ ବୋଲି ହିଁ କୁହାଯିବ, କାରଣ ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଆଦୌ କିଛି ହେଲେ ବି କରୁଥିବା ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟ କୌଣସି ଏକ ସତ୍ୟବୋଧକୁ ଅବଲମ୍ବନ କରି ତାହା କରେ ଏବଂ କେତେକ ଆଦର୍ଶ ତାକୁ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବା ଶକ୍ତିଟି ବଳରେ, - ତାହା ତା' ନିଜର ଅଥବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କର ହୋଇଥାଉ ପଛକେ, -ସୁଗୁଡ଼ିକୁ ସେ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଉଥାଉ ବା ନଦେଉଥାଉ ପଛକେ, ସେଇଟି ରହିନଥିଲେ ସିଏ ହୁଏତ ଗୋଟିଏ ପାଦ ମଧ୍ୟ ଅଗ୍ରସର ହୋଇ ପାରନ୍ତାନାହିଁ। ଆଦର୍ଶମାନେ ଯେତିକି କ୍ଷୁଦ୍ର ହୋଇଥାନ୍ତି, ଯେତେ ଅଳ୍ପସଂଖ୍ୟକ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଓ ଯେତେ କମ୍ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି ଓ କମ୍ ଅନୁସୃତ ହୁଅନ୍ତି, ତେବେ ସମ୍ପାଦିତ କର୍ମଟି ମଧ୍ୟ ସେତିକି ଅଳ୍ପ ଆୟତନର ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ସେତିକି କମ୍ ଅଗ୍ରଗତି ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରି ଥାଆନ୍ତି। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯେତେବେଳେ ଆଦର୍ଶମାନେ ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ବିସ୍ତାର ଆଣି ଦିଅନ୍ତି, ଅଧିକ ଶକ୍ତିସମ୍ପନ୍ନ ହୁଅନ୍ତି, ଅଧିକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ହୁଅନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଆଦର୍ଶ କ୍ଷେତ୍ରଟି ମଧ୍ୟକୁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତି, ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟକୁ ଆପଣାର ଭାବନା ତଥା ଶକ୍ତିମତ୍ତା ସହିତ ପରସ୍ପର ସହିତ ଧକ୍କା ବାଜନ୍ତି ଓ ପରସ୍ପରକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ସମୂହଟି କର୍ମସମ୍ପାଦନାର ବୃହତ୍ ଅବଧିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟକୁ ଉତ୍ତୋଳିତ ହୋଇଯାଏ, ସେତିକି ଅଧିକ ସର୍ଜନାର ସମର୍ଥ ହୁଏ। ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଏହିପରି ଭାବରେ ଆଦର୍ଶର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଜାଗୃତି ଘଟେ, ଆଦର୍ଶରେ ଏକ ଶକ୍ତିମତ୍ତା ସମ୍ଭବ ହୁଏ ଏବଂ ଅଧିକାର ଲାଭରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ମନା କରିଦିଏ ଏବଂ ଜୀବନର ସେହି ଉଚ୍ଚତର ଭୂମିଗୁଡ଼ିକର ସର୍ବବିଧ ବିଶାଳ ଶକ୍ତିମନ୍ତତା ମଧ୍ୟକୁ ଆପଣାକୁ ନିକ୍ଷିପ୍ତ କରିଦିଏ, ତାହାର କୁଣ୍ଠାଗ୍ରସ୍ତ ଏବଂ ଅରାଜୀ ତତ୍ତ୍ୱଟି ଉପରେ ବିଜୟ ହାସଲ କରିବା ଲାଗି ବାହାରି ଆସେ, ସେତେବେଳେ ଆମର ପୃଥିବୀପୃଷ୍ଠରେ ସେହି ବୃହତ୍ ଯୁଗମାନେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ଆସନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ତାହାକୁ ବଦଳାଇ ଦିଅନ୍ତି ଏବଂ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ଦଶକର କର୍ମସମ୍ପାଦନ ଦ୍ୱାରା ଏକାଧିକ ଶତାବ୍ଦୀର ସମ୍ଭାବନା ଗୁଡ଼ିକୁ ସାକାର କରି ଆଣନ୍ତି।

ତେଣୁ, ଯେଉଁଠାରେ ହେଉ ପଛକେ, ଯେତେବେଳେ ସେହି ତୁଚ୍ଛ ବାସ୍ତବବାଦୀ ମନୁଷ୍ୟଟି ସଂଖ୍ୟାଧିକ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ସ୍ୱ-ଅଧିକାର ବିସ୍ତାର କରି ଆଦର୍ଶବାଦୀକୁ ବହିଷ୍କୃତ କରି ରଖେ ଏବଂ ନିରୁତ୍ସାହିତ କରିବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ସେତେବେଳେ ସଂପୃକ୍ତ

ଯୁଗ, ଦେଶ ବା ମାନବସମୂହଟି ମଧ୍ୟରେ ସେତେବେଳେ ପ୍ରାୟ କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ରହିଥିବା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୁଏନାହିଁ, ଖୁବ୍ ବେଶୀ ହେଲେ ପ୍ରାଥମିକ ଭାବରେ କିଛି ପ୍ରସ୍ତୁତି ମାତ୍ର ହେଉଥାଏ, ଯାହା ଅଛି ସେତିକିକୁ ସୁରକ୍ଷିତ କରି ରଖିବାର ଉଦ୍ୟମ ହୁଏ, ଗତିଶୀଳତା ବୋଲି ପ୍ରାୟ କିଛିହେଲେ ଅନୁଭୂତ ହୁଏନାହିଁ, ସୃଜନାତ୍ମକ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ କେତେକାଂଶରେ ଚାପି ରଖିଦିଆ ଯାଇଥାଏ, ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏକ ବିସ୍ଫୋଟନ ଲାଗି ଭୂମି ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଯେତେବେଳେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଶୃଙ୍ଖଳମୁକ୍ତ ହୁଏ, ଯେତେବେଳେ ଦୃଷ୍ଟି ସମ୍ପନ୍ନ ମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବଢ଼େ, ସେତେବେଳେ କର୍ମର ସାଧନ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟଟିର ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତୋଳନ ଘଟିଥାଏ। ତାକୁ ଏକ ମାର୍ଗଦର୍ଶନ ମିଳିଯାଏ, ତା'ର ଶକ୍ତି ଦଶଗୁଣ ବଢ଼ିଯାଏ ଏବଂ ସେ ଏପରି କର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ କରିପାରେ ଯାହାକୁ ସେ ଏକ ଅବାସ୍ତବ ସ୍ୱପ୍ନ ବୋଲି କହି ବର୍ଜନ କରିଥାଆନ୍ତା ଏ କି ଅସମ୍ଭବ ମରୀଚିକା ବୋଲି କହିଥାଆନ୍ତା, ତାହାର ଏହି ସାଧାରଣ ସମାର୍ଥ୍ୟ ଲାଗି ଅସମ୍ଭବ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ଥାଆନ୍ତା। ଏତେ ଅଳ୍ପ ସାମର୍ଥ୍ୟ ରହିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ କିପରି ଏଡ଼େ ବଡ଼ ବଡ଼ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବେ ବୋଲି ସେମାନେ ପୃଥିବୀକୁ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଯାଇଥାନ୍ତି। ଏହି ବୃହତ୍ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଓ ଏହି ସୁଦକ୍ଷ କର୍ମପକ୍ଷର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱଟି,- ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକତ୍ୱଟିର ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିଲେ, ଏପରି ଏକ କର୍ମନିପୁଣ ବାସ୍ତବବାଦୀ, ଯିଏ କି ଧାରଣାଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବ ଏବଂ ମାନି ପାରୁଥିବ,- ତାହା ଏପରି ଗୋଟିଏ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଉପଲବ୍ଧିକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିବ, ଯାହାକି ସେହି ସମ୍ମିଳନଟିର ଅନୁପାତରେ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ଗଭୀର ଏବଂ ବିସ୍ତାରଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିବ ବା କର୍ମବାସ୍ତବ ପକ୍ଷର ମନୁଷ୍ୟଟି ଅଳ୍ପ ବହୁତ ପରିମାଣର ଗଭୀର ଓ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ସିଏ ପରିଚର୍ଯ୍ୟା, କରୁଥିବା ବୋଧଟିକୁ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇ ପାରିବ ଏବଂ ଶକ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ତା' ଯୁଗ ଚେତନାଟି ଉପରେ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟବସ୍ତୁଟିକୁ ଏକ ସ୍ଥାୟୀ ଶକ୍ତିମନ୍ତତା ମଧ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରିପାରିବ।

ଅନେକ ସମୟରେ ଏପରି ହୁଏ ଯେ, ଏହି ଉଭୟ ପ୍ରକାରର ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏକା ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଅଳ୍ପ ଅଥବା ବହୁତ ପରିମାଣରେ ଗୋଟିଏ ଆରଟିକୁ ପୂରଣ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆପଣା ଆପଣାର ନାନା ସହାବସ୍ଥିତ ଭାବନାରେ, କେତେ ଅବିଶ୍ୱାସ ଓ ଅଶ୍ରଦ୍ଧାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବହୁତ ପରିମାଣରେ ପରସ୍ପର ଠାରୁ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି ଓ ପରସ୍ପରର ଖଣ୍ଡନ କରୁଥାନ୍ତି। କାରଣ, ସାଧାରଣତଃ ନାନା ପ୍ରତ୍ୟାଶାରେ ଆପଣାକୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ରଖିଥାଏ ଯାହାକି ବାସ୍ତବ ସମ୍ଭାବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି କେତେ ନା କେତେ ଆଗକୁ ଚାଲି ଯାଇଥାଏ ବା ଯାହାକିଛି ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପୂରଣ

କରିବା ନିମନ୍ତେ ସ୍ଥିରୀକୃତ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିରୁ ଅଧିକ ହୋଇଯାଏ। ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, କର୍ମ ପଟର ମନୁଷ୍ୟଟି ସିଏ କରୁଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟିର ସବୁଯାକ ଅର୍ଥକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବାଲାଗି ସମର୍ଥ ହୁଏନାହିଁ ବା ତାକୁ ଭ୍ରମଭର୍ତ୍ତି ଓ ବୃଥା ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିବା ଦିବ୍ୟତର ସମ୍ଭାବନା ଗୁଡ଼ିକର ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥକୁ ଆଦୌ ବୁଝି ପାରେନାହିଁ। ଏବଂ, ସେପଟେ ସେହି ସବୁକିଛି ତା'ର ବିରାଟ ଉଦ୍ୟମଟିରେ ତାକୁ ସର୍ବୋଚ୍ଚ, ମୂଲ୍ୟର ବସ୍ତୁଟିଏ ପରି ପ୍ରତୀତ ହୁଏ। ସମ୍ମୁଖରେ ରହିଥିବା ତୁରନ୍ତ ଫଳଦାୟକ ହୋଇ ଦିଶୁଥିବା ଶକ୍ତି ତଥା ବାସ୍ତବ ସମ୍ଭାବନା ଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଆପଣାକୁ ସୀମାବଦ୍ଧ କରି ରଖିଥିବା କର୍ମପଟର ମଣିଷଟି ତା'ର କାର୍ଯ୍ୟକୁ ସମ୍ଭବ କରିଥିବା ଜଣେ ତୁଚ୍ଛା ସ୍ୱପ୍ନଚାରୀ ପରି ଆଦର୍ଶବାଦୀକୁ ଭାବୁଥାଏ ଅଥବା ଗୋଟିଏ ସମସ୍ୟାସୃଷ୍ଟିକାରୀ ଏକଜିଦିଆ ବୋଲି ବିଚାର କରୁଥାଏ। ଆପଣା କାର୍ଯ୍ୟର ପ୍ରଥମ ପାଦଗୁଡ଼ିକରେ ସଫଳତା ଲାଭ କରୁଥିବା ଜଣେ ବାସ୍ତବ-ତତ୍ପର ମନୁଷ୍ୟ ଜଣେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଆଖିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅମାର୍ଜିତ ଭାବରେ ଦିବ୍ୟ କ୍ରମଟିକୁ ବିଗାଡ଼ି, ପକାଇବାର ବ୍ୟକ୍ତି ବୋଲି ଲାଗେ, ତାକୁ ତା' ନିଜର ପ୍ରାୟ ଜଣେ ଶତ୍ରୁ ଭଳି ହିଁ ଦେଖେ। କାରଣ ଯାହା ତତ୍କାଳ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରିବ, ସେଇଟି ଉପରେ ଅତିବେଶୀ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ କର୍ମର ମଣିଷଟି ସିଏ ଦେଖି ପାରୁନଥିବା ବୃହତ୍ତର ସମ୍ଭାବନା ଗୁଡ଼ିକୁ ଦୃଷ୍ଟିପଥରୁ ଅପସରାଇ ନିଏ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବୃହତ୍ତର ଓ ଉଦାତ୍ତତର ଉପଲବ୍ଧିର ପଥକୁ ଓଗାଳି ବସିଥାଏ। କାଭୋର୍ ଏବଂ ମାଜିନିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ବ୍ୟବଧାନ ରହିଥିଲା। ଜଣେ ଆଦର୍ଶର ଦ୍ରଷ୍ଟାପୁରୁଷ ଓ ଜଣେ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରୁଥିବା ଏକ ଲକ୍ଷ୍ୟପକ୍ଷରେ ରହିଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟ ନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଥିବା ସେହି ବ୍ୟବଧାନଟି। ଦ୍ୱିତୀୟ ବ୍ୟକ୍ତି ସର୍ବଦା ଘଟି ପାରୁଥିବା ଘଟଣା ଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଉଚିତ ପକ୍ଷରେ ରହିଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେ ହେଉଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ଜଣକ ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକରେ ରହିଥିବା ଅପୂର୍ଣ୍ଣତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖାଇ ଦେଇ ମଧ୍ୟ ପୂରା ଉଚିତ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦିତ ହେଉଥିଲେ। ହାସଲ କରାଯାଇ ପାରୁଥିବା ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଢ଼ାଙ୍କି ରଖୁଥିବା ବାସ୍ତବ କର୍ମର ମନୁଷ୍ୟଟିର ସଫଳତା ଗୁଡ଼ିକ ଅନେକ ସମୟରେ ମାନବୀୟ ଅନ୍ତର୍ଜୀବନଟି ଲାଗି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରମାଦ ହୋଇଥାନ୍ତି ଏବଂ, ସମ୍ମୁଖସ୍ଥ ସତ୍ୟଦୃଷ୍ଟିଟିର ମହିମା ଏବଂ କରା ଯାଉଥିବା ଉଦ୍ୟମଟିର ତୁଳନାଟି ଅନୁସାରେ ହାସଲ କରା ଯାଉଥିବା କାର୍ଯ୍ୟଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଦରିଦ୍ର ଏବଂ ପ୍ରାଣହୀନ, ତାହାକୁ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ଦେଉଥିବା ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ତଥା ନିରାଶାଗୁଡ଼ିକରୁ ତାହାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଯାଏ।

ଏହି ଦୁଇ ବିରୋଧୀ ତଥା ପରସ୍ପରର ଅନୁପୂରକ ତତ୍ତ୍ୱ ମଧ୍ୟରେ ସଫଳତା ନିମନ୍ତେ ସର୍ବାପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଆବଶ୍ୟକ, ସେଇଟି ବିଷୟରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ ରହିବା

ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଜଣେ ବିଚାର- ସମର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣ ଚେତନାଟି ଯେ ଉନ୍ମୀଳିତ ହୋଇ ଆସେ ଓ ଭ୍ରୂଣସଂଚାରର କାରଣ ହୁଏ, ତାହାହିଁ ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଭାବରେ ବୃହତ୍ ଯାବତୀୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଗୁଡ଼ିକର ଉପଲବ୍ଧି ନିମନ୍ତେ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଆବଶ୍ୟକ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ଖାସ୍ ଉପଲବ୍ଧିର ଭୂମିଟିରେ ଆଦୌ କୌଣସି ସାଲିଶ୍ ନିମନ୍ତେ ସମ୍ମତ ନହେଉଥିବା ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଉପାଦାନ ରୂପେ ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥାଏ । ଯଦି ତୁମେ ମୋତେ ଏକ ସକଳ ସାଲିଶ ଲାଗି କଦାପି ସମ୍ମତ ହେଉ ନ ଥିବା ଆଦର୍ଶବାଦ ନଥାଇ କୌଣସି ଆନ୍ଦୋଳନର ଉଦାହରଣ ଦେବ, -ଯଦି ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଶକ୍ତି ସହିତ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁନଥିବ, ତେବେ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ପରାଭବ ଲଭିବ ବୋଲି ମୁଁ କହିବି । ସେଇଟି ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ଅଥବା ଆପଣା ଫଳପ୍ରାପ୍ତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳପ ଏବଂ ସାମାନ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥିବ । ଯେଉଁ କାଳଟିରେ ବା ଦେଶରେ ବିବେକସମ୍ପନ୍ନ ଉଚିତରାକ୍ଷ୍ଣ ବିଦ୍ୟା-ନିପୁଣ ଏପରି କର୍ମୀମାନେ ରହିଥାନ୍ତି ଯେଉଁମାନେ କି ନାନାବିଧ ହୁଗୁଳାପଣ ଏବଂ ସାଲିଶ୍‌କୁ ବାଟ ଛାଡ଼ି ଦେଉଥାନ୍ତି, ସେହି ଦେଶ ଆଦୌ ବଡ଼ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଆପଣା ଅଭାବଟିର ପୂରଣ କରି ଶୁଦ୍ଧ ତଥା ଦିବ୍ୟ ଜଳ-ଉତ୍ସ ଗୁଡ଼ିକରେ ସ୍ନାନ କରି ତାହା ଅଧିକ, ବୃହତ୍ ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ମାନବଜାତିର ଅଗ୍ରଗତି ନିମନ୍ତେ କୌଣସି ଉଚ୍ଚ ମାନର କିଛି ହେଲେ ହାସଲ କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ଜଣେ ଆଦୌ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ଓ ନମନୀୟ ହୋଇ ପାରୁନଥିବା କୌଣସି ଧାରଣାକୁ କାମୁଡ଼ି ରହିଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଓ ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ମଧ୍ୟରେ ଅବଶ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ପ୍ରଥମଜଣକ ହେଉଛି ଜଣେ ଜଡ଼ସ୍ତରରେ ରହିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ କି ଆଉ ଜଣକର ବିଚାର ଦ୍ୱାରା ପୂରା ଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ରହିଛି ଏବଂ ସ୍ୱୟଂ ତାହାକୁ ହାସଲ କରିନାହିଁ । ତା' ନିଜ ଇଚ୍ଛାଟିହିଁ ତାକୁ ମାଡ଼ି ବସିଛି, ଗୋଟାଏ ଖିଆଲୀ ଧାରଣା ଦ୍ୱାରା ସିଏ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି, ତା'ର ଯଥାର୍ଥ ଆଲୋକଟି ଦ୍ୱାରା ଆଲୋକିତ ହୋଇନାହିଁ । ସିଏ କ୍ଷତି କରେ, ଭଲ ମଧ୍ୟ କରିଥାଏ; ଏବଂ ତା'ଦ୍ୱାରା ଏତିକି ଏତେ ପ୍ରଧାନ ଲାଭ ହୋଇଥାଏ ଯେ, ସାଲିଶ୍ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟଟିକୁ ସେ କୌଣସି କ୍ଷୁଦ୍ର ଏବଂ ବିଫଳତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଯାଉଥିବା ପରିଣାମରୁ ନିବୃତ୍ତ କରି ରଖେ । ମାତ୍ର ତା'ର ଅତିମାତ୍ରା ଗୁଡ଼ାକ ବଡ଼ ବଡ଼ ନାନା ପ୍ରତିକ୍ରିୟାର କାରଣ ମଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଖାସ୍ ଖାସ୍ ଆଦର୍ଶଟି ଉପରେ ଆପଣାର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ଗ୍ରହଣ କରି ନ ପାରି ସେ ନିଜର ସବୁଯାକ ଜୋର୍ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଖାସ୍ ସାଧନ, ପ୍ରକାର ତଥା ଅତିପ୍ରୟାସ ଉପରେ ନେଇ ନ୍ୟସ୍ତ କରି ଦେଇଥାଏ ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଭାହୀନ ହୋଇ ଯାଇଥାନ୍ତି ଏବଂ ଆଉ ଅଧିକ କୌଣସି ଉତ୍ସାହର ଜାଗୃତି ଘଟାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ଆଦର୍ଶବାଦୀକୁ

କେବେ ହେଲେ କୌଣସି ପୂର୍ବରୁ ପ୍ରଦତ୍ତ ସୂତ୍ର କିମ୍ବା ଛାଞ୍ଚର ଭୃତ୍ୟ ହେବାକୁ ପଡ଼ି ନ ଥାଏ । ସେ ଅସଲ ଚିନ୍ତନଟିକୁ ହିଁ ଭଲ ପାଏ ଓ ସେହି ବିଚାରଟିର ପଛରେ ରହିଥିବା ମୂଳ ଚର୍ଯ୍ୟାଟିରେ ହିଁ ଆପଣାକୁ ତତ୍ପର କରି ରଖିଥାଏ ।

ଜଣେ ମଣିଷ ଯେତେବେଳେ ନିଜର ଜୀବନରେ ଉଭୟ ଜଣେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଏବଂ ଜଣେ ବାସ୍ତବବାଦୀକୁ ଏକତ୍ର ଯୁକ୍ତ କରି ରଖିପାରେ, ସେତେବେଳେ ସେ ଆପଣା ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତାର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇଥାଏ । ଏକାବେଳେକେ ଜଣେ ଉନ୍ମେଷଣାକାରୀ ଓ ଜଣେ କାର୍ଯ୍ୟସାଧନ କରି ପାରିବାରେ ସମର୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ । କର୍ମସାଧନ କରୁଥିବାରେ ଅନେକ ସୁଦକ୍ଷ ବ୍ୟକ୍ତି ସାଧାରଣତଃ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଜଣେ ଜଣେ ଆଦର୍ଶବାଦୀ ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି । ଏକ ଆଦର୍ଶର ଚର୍ଯ୍ୟା କରିବା ତୁଳନାରେ ସେମାନେ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ବରଂ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟର ସାଧନ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ଏପରିକି ଆଦର୍ଶଟିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ, ସେମାନେ ତାହାର ପ୍ରେରଣା ପ୍ରଦାନକାରୀ ଏବଂ ଉନ୍ମେଷଣାସମର୍ଥ ଦିଗଟି ଅପେକ୍ଷା କାର୍ଯ୍ୟସାଧନକାରୀ ଦିଗଟି ଆଡ଼କୁ ଅଧିକ ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଖାସ୍ ବିଚାରାଦର୍ଶଟି ଅପେକ୍ଷା ସେଗୁଡ଼ିକରେ ରହିଥିବା ପ୍ରେରକଶକ୍ତିଟି ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଆଗ୍ରହ, ଇଚ୍ଛା ଓ ଆବେଗ ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନେ ଆପଣାର ଜୀବନରେ ସାଧନ କରିବାକୁ ଯାଉଥିବା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବନା ଅଥବା ନୈତିକ ଲକ୍ଷ୍ୟର ସାଧନ ଦିଗରେ ସଚେତନ ଭାବରେ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ମାତ୍ର ଯେଉଁମାନେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ତତ୍ପରତା ସହିତ କୌଣସି କର୍ମର ସାଧନ କରି ବାହାରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ପ୍ରକୃତିପ୍ରେରିତ ଭାବରେ ଆପଣା ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବ ଉପଲବ୍ଧି ଲାଗି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉନ୍ମେଷଣାସମ୍ପନ୍ନ ବିଚାରକୁ କୌଣସି କର୍ମର ସାଧନ ଲାଗି ରହିଥିବା ଶକ୍ତିଟି ସହିତ ଆଣି ସଂଯୋଜିତ କରି ପାରିଛନ୍ତି । ସେହିମାନେ ହିଁ ମହାନ୍ କର୍ମ୍ ସାଧନକାରୀ ଜଣେ ଜଣେ ବିଚାରବନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ହୋଇଛନ୍ତି, ମହାନ୍ ବାସ୍ତବବାଦୀ ଦ୍ରଷ୍ଟା ହୋଇ ପାରିଛନ୍ତି । ନେପୋଲିଅନ୍ ଏବଂ ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡର- ସେହିମାନେ ଜଣେ ଜଣେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ବ୍ୟକ୍ତି ଥିଲେ । ନେପୋଲିଅନ୍‌ଙ୍କର ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଓ ସ୍ୱପ୍ନଦ୍ରଷ୍ଟା ମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକ ଉତ୍କଟ ଅଶ୍ରଦ୍ଧାପୂର୍ଣ୍ଣ ଧାରଣା ରହିଥିଲା, ମାତ୍ର ସିଏ ଆପେ ସର୍ବଦା ବୃହତ୍ ବୃହତ୍ ନାନା ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁ ଥିଲେ, ଯେତେ ଅଚେତନ ଭାବରେ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଅଦମ୍ୟ ଭାବରେ ସ୍ୱପ୍ନମାନ ଦେଖୁଥିଲେ । ବହୁ ସ୍ୱପ୍ନଭାବନାରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ତାଙ୍କ ମସ୍ତିଷ୍କ ତାଙ୍କ ବହୁବିପୁଳ ଶକ୍ତି ତଥା କର୍ମୋପଲବ୍ଧିର କାରଣ ହୋଇ ପାରିଥିଲା । ଆଲେକ୍‌ଜାଣ୍ଡରଙ୍କର ସେହି କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆକାର ନଥିବା ବୃହତ୍ ବିଚାରଗୁଡ଼ିକ ଆପଣାକୁ କେତେ କେତେ ଦେଶ ଜୟ, କେତେ ନଗର ଓ ସଂସ୍କୃତି ମଧ୍ୟରେ ନେଇ ନିକ୍ଷିପ୍ତ କରି ଦେଇଥିଲେ । ସେଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରୀକ୍ ତଥା ଏସିଆ-ମହାଦେଶୀୟ ବଦ୍ଧମୂଳ

ଧାରଣା ଏବଂ ଆତ୍ମବିଛିନ୍ନତାର ବାଧାଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗି ପକାଇଥିଲେ ଏବଂ ସଭ୍ୟତା ତଥା ଆତ୍ମାନ୍ତରୀୟ ବିନିମୟ-ଯୁଗକୁ ସମ୍ଭବ କରି ଆଣିଥିଲେ ।

ମାତ୍ର, ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ଲାଗି ଯେଉଁ ସଂଯୁକ୍ତତାର ସର୍ବାଧିକ ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ଏହି ବିରାଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଆମେ ସେଇଟିକୁ ଆଦୌ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ପାରିବାନାହିଁ; ଏପରି ଜଣେ କର୍ମଲାଗି ସମର୍ଥ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଭେଟିବା ନାହିଁ ଯିଏ କି ବିଚାରମାନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରେରିତ ହୋଇ ଅଗ୍ରସର ହେଉଛି; ଆପଣା ପ୍ରକୃତିର ଏକ ଅର୍ଦ୍ଧଚେତନ ଆଦର୍ଶବାଦରୁ ବେଗଟିଏ ଲାଭ କରି ଜଣେ ବାସ୍ତବବାଦୀକୁ ଆଦୌ ଭେଟି ପାରିବାନାହିଁ,-'ତା' ପ୍ରକୃତିର ପ୍ରାୟ ସେହି ରହସ୍ୟାବୃତ ଦିଗଟିକୁ, ମାତ୍ର ସେହି ଦ୍ରଷ୍ଟାଟିକୁ ଯିଏକି ଆପଣାର କଳ୍ପନାଗୁଡ଼ିକୁ କର୍ମର ରୂପ ଆଣି ଦେଇପାରେ । ସେଇଟି ହେଉଛି ବସ୍ତୁତଃ । ଜଣେ ମନୁଷ୍ୟଜୀବନରେ ସେହି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ଜ୍ଞାନର ଉଚ୍ଚତର ସୋପାନଟି । ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତି ଅର୍ଥାତ୍ କର୍ମ ସମ୍ପାଦନକାରୀ ପ୍ରକୃତି ମଧ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଥାଏ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ସର୍ବୋତ୍ତମ ସଫଳତା ସହିତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ପରିଚାଳିତ କରି ନେଇ ପାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆପେ ଆପଣାକୁ ପରିଚାଳିତ ନ କରି ଆଉ କ'ଣଟିଏ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥାଏ । ଅନ୍ୟଟି ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଥାଏ, ସେହି ଯଥାର୍ଥ ଜ୍ଞାତାଟି ମଧ୍ୟରେ, ଯାହାକି କର୍ମସମ୍ପାଦନକାରୀ ଶକ୍ତିଟିକୁ ଆପଣାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିଥାଏ; ସେଇଟି ବ୍ୟବହାର କରୁଥିବା ଶକ୍ତିଟିର ଅଧିକାରୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଯେଉଁ ଦ୍ରଷ୍ଟା-ଇଚ୍ଛାଟି ଏହି ବିଶ୍ୱବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସର୍ଜନା କରିଛି ଏବଂ ତାହାର ପରିଚାଳନା କରୁଛି, ସେହି ଧାରାଟିର ନିକଟତର ହୋଇ ଆସୁଥାଏ । ମାତ୍ର ଏହିପରି ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିଥିବାର ସ୍ଥିତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିରଳ ଭାବରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ, ସମ୍ଭବ ହେବା ଖୁବ୍ କଷ୍ଟସାଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଏ । କାରଣ, ଆଦର୍ଶଟିକୁ ବୁଝିବା ସକାଶେ ସମର୍ଥ ହେବା ଲାଗି ମନୁଷ୍ୟର ଆତ୍ମାଟିକୁ ବିଶ୍ୱନାମକ ଅସ୍ତିତ୍ୱଟିକୁ ନାନା ସୀମାବଦ୍ଧତା କ୍ଷୁଦ୍ରତା ତଥା ନାସ୍ତିଗୁଡ଼ିକରୁ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼େ ଯେ ଚିତ୍ତର ସ୍ଥିତି ଓ ମାନସିକତାଟି ଜୀବନ ଓ ଜଡ଼ର ଏହି ରୂପାୟିତ ବାସ୍ତବଟି ଉପରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ନିମନ୍ତେ ସମର୍ଥ ହୋଇ ପାରେନାହିଁ । ସେହି ଅଧିକାର ଲାଭଟି କେବଳ ସେହି ଆଦର୍ଶବାଦୀ ମାନସିକତା ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହୋଇଥାଏ,. ଯେତେବେଳେ କି ଏହାର ଆଦର୍ଶବାଦ ଯଥେଷ୍ଟ ବୃହତ୍ତା ବା ଶକ୍ତିମତ୍ତା ସହିତ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ରହିନଥାଏ ଏବଂ ତେଣୁ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସହଜ ଭାବରେ ତାହା ବାସ୍ତବ ଜୀବନର ପରିବେଶଟି ସହିତ ଆପଣାକୁ ଖାପ ଖୁଆଇ ନେଇ ପାରୁଥାଏ ।

ସେହି ଦୂରତାଟିକୁ ଡେଇଁ ଯାଇ ସତ୍ୟଦ୍ରଷ୍ଟାର ସେହି ଇଚ୍ଛାଟି ମନୁଷ୍ୟ ଭିତରେ

ପ୍ରକଟ ହୋଇ ଆସିନଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏବଂ ଅଧିକ ସାଧାରଣ ଭାବରେ ତାହା ଜୀବନକୁ ସ୍ୱୟଂ ପରିଚାଳିତ କରି ପାରିନଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ଆଦର୍ଶଟିକୁ ଅସୁବିଧାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ପଡ଼େ ଏହି କୁଣ୍ଠାଗ୍ରସ୍ତ ପୃଥିବୀ ଉପରେ କୋଳାହୀନ ଭାବରେ ଚାପ ପକାଇବାକୁ ହୁଏ, ନାନା ସାମୟିକ ଆକ୍ରମଣ ଓ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଉଦ୍‌ବେଳନର ମାଧ୍ୟମରେ ସକ୍ରିୟ ହେବାକୁ ହୋଇଥାଏ। ଫଳରେ ଦୀର୍ଘ ଅବଧିମାନଙ୍କରେ କେବଳ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳ୍ପ ହିଁ ହାସଲ ହୁଏ, ଅଥବା ବହୁତ ଚେଷ୍ଟା କରିବାକୁ ହୁଏ, ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଭାବରେ ଯାହାକିଛି କରାଯାଏ ଏବଂ ଯାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଳପ ଓ ଅଶୋଧିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ,- ଯେଉଁଟି ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥାଏ ଏବଂ ଯେଉଁଟି ଲାଗି ପ୍ରୟାସଟି ହୁଏ ତାହାରି ତୁଳନାରେ, ଫଳଟି ଅତିମାତ୍ରାରେ ଜଡ଼ଧର୍ମୀ ହୋଇ ରହିଥାଏ। କିନ୍ତୁ ତଥାପି ନୀରବ ହୋଇ ରହିବା ଏବଂ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ବ୍ୟକ୍ତ କରିବାର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅବଧି ପରେ ଏକ ଅଗ୍ରଗତି ଅବଶ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହୁଏ। ଏପରି ଏକାଧିକ ସମୟ ରହିଥାଏ, ଏପରି ବଳଯୁକ୍ତ ପ୍ରୟାସ ଏବଂ ନବ ନବ ପ୍ରାରମ୍ଭର ବେଳମାନ ଆସି ପହଞ୍ଚେ, ଯେତେବେଳେ କି ଦେବତାଗଣ ଆଉ ଆଦୌ ସ୍ଥିର ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ରହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ। ସେହିସବୁ ଶୈଳୀବର୍ଜିତ ଏବଂ ଖଣ୍ଡିତ କ୍ରିୟାତ୍ମକତାରେ ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ଏବଂ ଆଦର୍ଶଟି ବାସ୍ତବ ତତ୍କାଳିକ ଜୀବନର କାନ୍ଥମାନଙ୍କୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇ ଭିତରେ ଆସି ପ୍ରବେଶ କରେ, ଯେତେବେଳେ କ୍ଷେତ୍ରଟିରେ ଅସୁମାରି ନାନା ଶକ୍ତି ପରସ୍ପରକୁ ଆସି ଧକ୍କା ଖାଇବାରେ ଲାଗି ଯାଆନ୍ତି, ଅସୁମାରି କେତେ କଳ୍ପନାବୋଧ ପରସ୍ପର ସହିତ ଆସି ଯୁକ୍ତ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି ଓ ବିଶ୍ୱପୃଥିବୀର ଭୂମିଟି ଉପରେ କୁସ୍ତି କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି। ଯେତେବେଳେ ସେହି ପ୍ରବଳ ଝଡ଼ ତଥା ବିଦ୍ୟୁତର ଉଦ୍‌ଭାସ, ଶକ୍ତିର ଉଦ୍‌ବେଳନ ଏବଂ ଆଲୋକର ଚଳମାନ ଏକ ସଞ୍ଚରଣ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଏକ ବିଜୟ ହାସଲ କରିଥିବା ସେହି ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଆଦର୍ଶଟିର ସମ୍ଭାବନା, ଯୁଗ-ବାର୍ତ୍ତାବହ ମେସାୟାର ସେହି ଆଶା ଏବଂ ଏକ ଅବତାରର ପ୍ରତ୍ୟାଶା ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କର ହୃଦୟ ତଥା ଭାବନାକୁ ଆସି ଅଧିକାର କରିନିଏ। ସମ୍ପ୍ରତି ସେହିପରି ଯୁଗଟିଏ ପୃଥିବୀ ଲାଗି ଆସନ୍ନ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ପରି ବୋଧ ହେଉଛି। ମାତ୍ର, ସେହି ଆଶା, ସେହି ପ୍ରତ୍ୟାଶା ଓ ସମ୍ଭାବନାଟି ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଫଳଦାୟକ ହେବ ବା ନାହିଁ, ତାହା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଆତ୍ମାଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ଆଗମନଟି ସକାଶେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଆଣି ପାରିବେ କି ନାହିଁ, ତାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ, ଆପଣାର ବିଶ୍ୱାସ, ବାସ୍ତବ ଜୀବନ ତଥା ବିଚାରର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେମାନେ ଏକ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଅଧିଗମିଥିବା ଆଦର୍ଶର ଉଚ୍ଚତା ଏବଂ ଶୁଦ୍ଧତା ମଧ୍ୟକୁ

ପ୍ରୟାସଶୀଳ ହୋଇ ଉତ୍ତୋଳିତ କରିନେଇ ପାରିବେ କି ନାହିଁ, ତାହାରି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିବ। ଜଣେ ମେସାୟା ଅଥବା ଅବତାର କହିଲେ ଆଦୌ ଅନ୍ୟ କିଛିକୁ ବୁଝାଇବ ନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ସେହି ଦିବ୍ୟ ସତ୍ୟଦ୍ରଷ୍ଟାର ଇଚ୍ଛାଟି ମନୁଷ୍ୟଚେତନାର ଭୂମିକୁ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆସିବ, ଆମ ଅଧା ଅନ୍ଧବତ୍ ହୋଇ ରହିଥିବା ଯାବତୀୟ କ୍ରିୟାର ପଶ୍ଚାତରେ ରହିଥିବା ସେହି ଦିବ୍ୟ ଅର୍ଥ-ବ୍ୟଞ୍ଜନାଟିକୁ ଉଦ୍‌ଘାଟିତ କରି ଆଣିବ ଏବଂ ସେହି ଦୃଷ୍ଟିଟି ସହିତ ଏକ ଉଲ୍ଲାସଯୁକ୍ତ ଇଚ୍ଛାକୁ ମଧ୍ୟ ଆଣିଦେବ, ଯାହାକୁ ବିଶ୍ୱାସଦ୍ୱାରା ସଂବଳିତ ଥିବ, ଯାହା ସକ୍ରିୟ ହୋଇ ପାରିବ, ଏବଂ ସେହି ଆଦର୍ଶ ଶକ୍ତିମତ୍ତା ଯାହାକି ସେହି ଦୃଷ୍ଟି ଅନୁସାରେ କର୍ମସମ୍ପାଦନା କରି ପାରୁଥିବ।

- ଶତବାର୍ଷିକ ସଂସ୍କରଣ, ଇଂରାଜୀ ୧୬ ଶ ଖଣ୍ଡ, ପୃଷ୍ଠା ୩୦୦-୩୦୬।

□

ଆମର ଆଦର୍ଶ

ମନୁଷ୍ୟସମାଜ ଯେ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଯିବାରେ ଲାଗିଛି, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଛୁ ଏବଂ ଏପରି ଏକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ମଧ୍ୟ ରଖିଛୁ ଯେ ସେହି ସତତ ଅଗ୍ରଗତିର ପଶ୍ଚାତରେ ଜୀବନ ବିଷୟରେ ଏପରି ଏକ ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ବିଚାର ରହିଛି, ଯାହାକି ବେଳେ ବେଳେ ଏହି ଉପରିଭାଗକୁ ପ୍ରକଟ ହୋଇ ଆସିଥାଏ ଏବଂ ବେଳେ ବେଳେ ନିମ୍ନରେ ଅପ୍ରକଟ ହୋଇ ରହେ ଏବଂ ବାହାରର ନାନା ସଚଳତା ଓ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନର ମୁଖା ଭିତରେ ଆପଣାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରି ରଖିଥାଏ। ଯେତେବେଳେ ତାହା ଏହିପରି ଭାବରେ ଉପରିଭାଗରୁ ନିମ୍ନକୁ ଚାଲି ଯାଇଥାଏ ମନୁଷ୍ୟସମୂହର ଜୀବନରେ ସତେଅବା ଏକ ପଶ୍ଚାଦ୍‌ଗମନ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଥାଏ ଏବଂ ସର୍ବବିଧ ସଚଳତା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅବିନ୍ୟସ୍ତ ଭାବରେ ହେବାରେ ଲାଗିଥାଏ, ଦୀର୍ଘକାଳ ସକାଶେ ଅନ୍ଧାର ହିଁ ରାଜତ୍ୱ କରୁଥାଏ କିମ୍ବା ଗୋଟିଏ ପ୍ରକାରର ଝାପ୍‌ସା ଝାପ୍‌ସା ଆଲୁଅ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯେତେବେଳେ କି ଯାବତୀୟ କର୍ମସଚଳତାର ପଛରେ ରହିଥିବା ଗୋପ୍ୟ ପରମ ଭାବନାଟି ଆପଣାର ସେହି ଅବଧିଟିର କାଳରେ ପ୍ରଧାନତଃ ଆର୍ଥିକ, ରାଜନୀତିକ ତଥା ବ୍ୟକ୍ତି ସଂକେନ୍ଦ୍ରିତ ନାନା ଚାପଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଏବଂ ସେଇଟି ମଧ୍ୟରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଗଭୀରତର ଅଭୀଷ୍ଟ ରହିଛି ବୋଲି ଅବଗତ ନଥାଏ। ଯେତେବେଳେ ବିଚାରଟି ଉପରକୁ ଲେଉଟି ଆସେ, ସେତେବେଳେ ମାନବସମୂହର ଜୀବନରେ ଆଲୋକର ଏକ ପର୍ବ ସମ୍ଭବ ହୁଏ, ବେଶ୍ ବେଗଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଫୁଲଫଳ ଧରିଥାଏ, ଆପଣାର ନାନା ଉଷାକାଳ ତଥା ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟମୟ ବହୁ ତରଙ୍ଗାୟିତାର ସମର୍ଥ ହୁଏ। ଏବଂ, ଉନ୍ମେଷିତ ହୋଇ ଆସିଥିବା ପରମ ଭାବନାଟିର ଗଭୀରତା, ଶକ୍ତିମନ୍ତତା, ସତ୍ୟ ଏବଂ ସ୍ୱୟଂସଫଳତାଟି ଅନୁସାରେ ଆଗକୁ ପଡ଼ି ପଡ଼ି ଯାଉଥିବା ସେହି ପଦକ୍ଷେପ ଆମର ପାର୍ଥିବ ରୂପାୟନର ସ୍ତରରେ ଦେବଗଣଙ୍କର ସେହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକରେ ମହତ୍ତ୍ୱ ଲାଭ କରେ।

ଆପଣାର "ବାସ୍ତବ" କ୍ରିୟାଶୀଳତା ଗୁଡ଼ିକ ଉପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ ସ୍ଥାପନ କରି ରଖିଥିବା ମନୁଷ୍ୟଟିଏ ସାଧାରଣତଃ ଯେଉଁପରି କରିବାରେ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଥାଏ, ସେହିପରି ଗୋଟିଏ ଅନୁମାନ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିବା ଠାରୁ ଏପରି ଅଧିକ ଭ୍ରାନ୍ତ ଏପରି ଧାରଣାଟିଏ ଆଦୌ କେଉଁଠି ହେଲେ ନାହିଁ ଯେ, ଆମର ଭାବନାଟା ହେଉଛି

କେବଳ ଏପରି ଏକ ସୁଦୃଶ୍ୟ ଫୁଲ ଏବଂ ଜୀବନର ଗୋଟିଏ ଆଳଙ୍କାରିକତା ସଦୃଶ ଏବଂ ସେହି କାରଣରୁ ରାଜନୀତିକ, ଆର୍ଥିକ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିସମ୍ପୃକ୍ତ ପ୍ରୟୋଜନ ଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ମନୁଷ୍ୟର ଯାବତୀୟ କ୍ରିୟାଶୀଳତାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକମାତ୍ର ମହତ୍ତ୍ୱ ରହିଥିବା ଏବଂ ଫଳ ଦେଇ ପାରୁଥିବା ଗତିସଞ୍ଚାଳକ ହୋଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀର ଜୀବନକ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ କର୍ମମୟତା ରହିଛି ଏବଂ ଏକ ବିକଶମାନ ସମଗ୍ରତାର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଲାଗି ରହିଛି ବୋଲି ଆମେ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ୱୀକାର କରିବା, ମାତ୍ର ଯେଉଁ, ଜୀବନ କେବଳ ପ୍ରାଣିକ ଏବଂ ଭୌତିକ ନାନା ଶକ୍ତିଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବାର ଆଗ୍ରହ ରଖିଥାଏ, ତାହାର ସର୍ବବିଧ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ସର୍ବଦା ମଛର, ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଏବଂ ଭ୍ରାନ୍ତିଯୁକ୍ତ ହୋଇ ହିଁ ରହିଥାଏ ।......

ତା ୨୦.୧୨.୨୦୧୦ ରିଖ
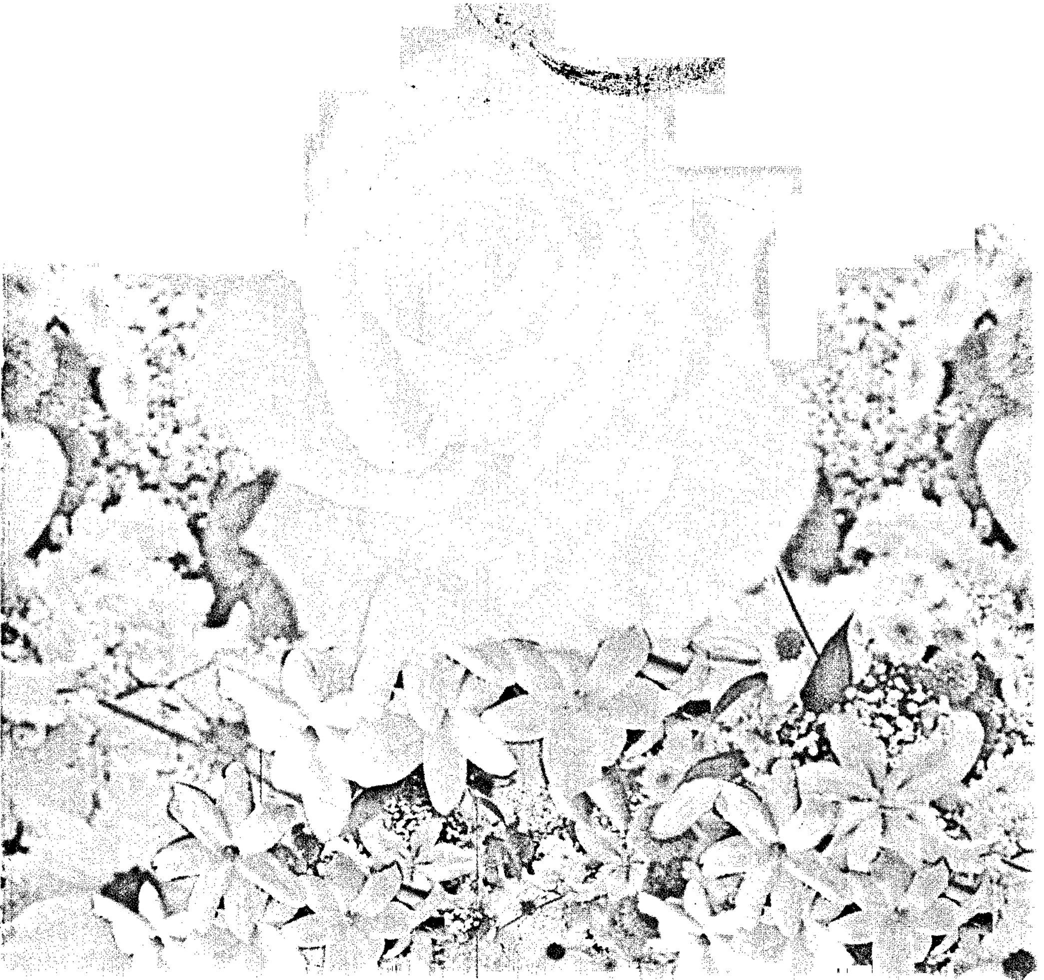
□